

Начало>Предприемане на съдебни действия>Къде и как>Как да заведете дело в съда?

Как да заведете дело в съда?

След като е определено кое съдилище в коя държава-членка е компетентно да разгледа дадено дело, какво се случва по-нататък?

Ако желаете да заведете дело в съда, трябва да имате предвид, че съществуват определени национални процедурни правила, които трябва да се спазват. Те варират в зависимост от начина, по който дадено дело е отнесено до съда, но тяхната основна цел е да ви помогнат да представите всички уместни фактически и правни обстоятелства по достатъчно ясен и изчерпателен начин, за да позволите на съда да оцени допустимостта и съществуването на делото.

Начините, по които дадено дело се отнася до съда, са различни в отделните държави-членки. Съществуват и различия в рамките на една държава-членка в зависимост от естеството на исковата молба и обстоятелствата по нея и вида на съда. Отнасянето пред някои съдилища на определени видове дела може да изисква от вас да попълните формуляр или да съберете цяла преписка по делото. В някои случаи това може да се направи устно.

Тези различия се обясняват от факта, че споровете, които стигат до съдилищата, също са много различни: по своето естество те могат да бъдат повече или по-малко трудни за решаване. Много е важно да се уверите, че нищо не липсва, за да улесните работата на съдията, да позволите на другата страна да се защити правилно и да се уверите, че цялата процедура протича гладко.

Моля, изберете знаме, за да получите подробна информация за съответната страна.

Когато участвате в съдебен процес, в който не всички факти по делото са свързани с една и съща държава, трябва да проверите [кое право ще се прилага](#) от съда при вземане на решение.

Последна актуализация: 18/01/2019

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Как следва да се процедира? - Белгия

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

По-добре би било да се използва редът за алтернативно разрешаване на спорове (вж. съответния информационен пакет).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за завеждане на съдебно дело са различни в зависимост от случая. На въпроси относно сроковете може да бъде отговорено от адвокат или от бюро, което предоставя на гражданите информация относно достъпа до правосъдие.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Вж. тема „[Компетентност на съдилищата](#)“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. тема „[Компетентност на съдилищата – Белгия](#)“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. тема „[Компетентност на съдилищата – Белгия](#)“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

По принцип страните трябва да се явят на делото лично или да бъдат представлявани от адвокат в съответствие с член 728, параграф 1 от Съдебния кодекс (*le Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*).

С изключение на производствата пред Касационния съд (*la Cour de cassation/Hof van Cassatie*) (членове 478 и 1080 от Съдебния кодекс), страните могат да се явяват лично пред обикновените съдилища и да представят своите становища и защита сами. Съдът обаче има право да отнеме тази възможност, ако прецени, че те не могат да представят своите доводи правилно или пълно поради своя характер или липсата на опит (член 758 от Съдебния кодекс).

Ако страната реши да не завежда дело пред съда лично, тя може да ползва услугите на адвокат.

За юридически лица, като например търговски дружества, се допуска само лично явяване (т.е. чрез компетентните си органи) или представителство от адвокат. Те нямат право да се възползват от изключението, обяснено по-подробно по-долу, което е предвидено в член 728, параграф 2 от Съдебния кодекс.

Съгласно Съдебния кодекс представителството на страните пред съдилищата по принцип е запазено за адвокатите. В член 440 от Съдебния кодекс е постановено, че монополното право на адвокатата на представителство се състои в правото да сезира съда, правото да се явява пред съда и правото да защитава трето лице пред съда. Членовете на адвокатската колегия имат и монополното право да подписват едностранни молби, освен ако в закона не е предвидено друго (член 1026, параграф 5 от Съдебния кодекс).

Законово изискване, за да може адвокат да се явява пред Касационния съд, е той да разполага с правомощията на адвокат от Касационния съд. Това изискване не се прилага по отношение на гражданския ищец по наказателни дела (член 478 от Съдебния кодекс).

Законът предвижда обаче редица изключения от принципа на член 728 от Съдебния кодекс, който гласи, че страните се явяват лично или се представляват от адвокат при започване на производството и след това (член 728, параграфи 1 и 2 от Съдебния кодекс).

Правото да се представлява страна в производството включва и правото да се сезира съда.

Пред мировите съдии, търговските съдилища и трудовите съдилища страните могат да бъдат представлявани не само от адвокат, но и от своя съпруг или от пряк роднина или роднина по сватовство, упълномощен с писмено пълномощно, одобрено от съда (член 728, параграф 2 от Съдебния кодекс).

Пред трудовите съдилища (член 728, параграф 3 от Съдебния кодекс):

трудещият се (работник или служител) може да бъде представляван от пълномощника на представителна организация на работниците и служителите (синдикалният представител), който разполага с писмено пълномощно. Синдикалният представител може да извършва от името на трудещия се всички действия, присъщи на това представителство, може да се явява пред съда и да получава всички съобщения, свързани с производството и окончателното решаване по спора,

самостоятелно заетото лице също може да бъде представлявано от пълномощника на представителна организация на самостоятелно заетите лица в спорове, отнасящи се до неговите права и задължения в това му качество или в качеството му на лице с увреждания, при спорове, свързани с прилагането на Закона за установяване на правото на жизнен минимум от 7 август 1974 г., и при спорове, свързани с прилагането на Органичния закон относно обществените центрове за социално подпомагане (*centres publics d'aide sociale – CPAS*)/*openbare centra voor maatschappelijk welzijn – OCMW*) от 8 юли 1976 г., заинтересованата страна може също така да бъде подпомагана или представлявана от пълномощник от социална организация, която защитава интересите на хората, посочени в законодателството.

Освен цитираните изключения има редица други законови изключения, по-специално свързани с упражняването на родителските права и отвлечането на деца.

Това се отнася по-специално за дела, заведени на основание на:

Хагската конвенция от 25 октомври 1980 г. за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца, която предвижда връщането на детето, зачитане на правото на упражняване на родителските права или правото на родителя на лични отношения, или организацията на правата на родителите на лични отношения, предоставени в друга държава, и

Европейската конвенция от 20 май 1980 г. за признаване и изпълнение на решения, отнасящи се до задържане на деца и за възстановяване на задържането на деца.

В тези случаи ищецът може да бъде представляван от прокуратурата (член 1322 *quinquies* от Съдебния кодекс), когато този ищец е подал молба до централния орган.

Процедурата за определяне на това дали някой може да заведе дело сам, или е необходима помощта на адвокат, е описана в общи линии по-горе. Трябва да се направи разграничение и в зависимост от начина, по който може да бъде предявен иск.

Белгийското законодателство предвижда различни начини за завеждане на производство в съда. Иск може да бъде предявен чрез призовка, чрез доброволно явяване, чрез подаване на молба *inter partes* или чрез подаване на едностранна молба (вж. по-долу). Иск се предявява чрез подаване на молба, т.е. законови действия за защита на нечии права. Това обикновено се извършва чрез връчване на призовка от съдебен изпълнител.

По принцип иск се предявява чрез връчването на уведомление от съдебен изпълнител, като страната се призовава да се яви (член 700 от Съдебния кодекс). Доброволното явяване, молбата *inter partes* и едностранната молба са изключения от това общо правило.

Таблиците по-долу показват кой предприема действия и дали е необходимо представителство от адвокат, в зависимост от начина, по който е предявен искът.

Автор на акта в зависимост от начина, по който е предявен искът:

Начин, по който е предявен искът

Автор на акта

Призовка (членове 727 – 730 включително от Съдебния кодекс)

Ищецът (или неговият адвокат) иска от съдебния изпълнител да връчи призовката.

Доброволно явяване (член 706 от Съдебния кодекс)

Страните по спора (или техните адвокати) се явяват в съда.

Молба *inter partes* (членове 1034 *bis* – 1034 *sexies* от Съдебния кодекс)

Ищецът (или неговият адвокат) лично предявява иска.

Едностранна молба (членове 1025 – 1034 включително от Съдебния кодекс)

Ищецът (или неговият адвокат).

Необходимост или не от представителство от адвокат, в зависимост от начина, по който е предявен искът:

Начин, по който е предявен искът

Представителство от адвокат

Призовка

Намесата е възможна, но не и задължителна.

Доброволно явяване

Писмена молба за възражение

Едностранна молба

Задължителна намеса за подписване на молбата^[1]: освен ако изрично не е посочено обратното, молбата може да бъде подадена само от адвокат (член 1027, параграф 1 от Съдебния кодекс)

Съдържанието на иска в зависимост от начина, по който е предявен:

Обичайният начин на предявяване на иск е чрез призовка: няма ограничение по отношение на предмета.

Молбата *inter partes* (членове 1034 *bis* – 1034 *sexies* включително от Съдебния кодекс) може да се използва в редица случаи, предвидени от закона. Най-съществените разпоредби при образуване на производство чрез молба *inter partes* са членове 704, 813, член 1056, параграф 2, членове 1193 *bis*, 1320, 1344 *bis*, 1371 *bis* и член 1454, параграф 2 от Съдебния кодекс и членове 228, 331, 331 *bis*, 340f, 487 *ter* от Гражданския кодекс.

Тези членове се отнасят по-специално до:

доброволна намеса;

конкретни продажби на недвижимо имущество;

издръжка (молби за предоставяне, увеличаване, намаляване или отменяне на издръжка);

молби, свързани с договори за наем;

прогнозен бюджет за запор/възбрана.

Исковете се завеждат с молба, подадена до съдебния секретар или изпратена с регистрирана доставка до деловодството на съда. Страните биват призовани от секретаря на съда да се явят на датата за съдебното заседание, определена от съдията.

Едностранната молба (членове 1025 – 1034 включително от Съдебния кодекс) може да се използва само в случаите, изрично предвидени от закона, по-специално в членове 584, 585, 588, 594, 606, 708, 1149, 1168, 1177, 1186 – 1189 включително, 1192 и 1195 от Съдебния кодекс. Тя се използва също и в случаите, когато състезателно производство не може да бъде заведено, тъй като няма ответна страна.

Поради това едностранната молба се използва главно за едностранни производства, например в случаи на абсолютна необходимост.

Едностранната молба трябва да бъде подписана от адвокат, освен ако законът не предвижда друго, в противен случай тя ще бъде невалидна.

Следователно, по принцип представителство от адвокат е задължително за предявяване на иск в случай на едностранна молба.

Когато спорът се отнася до въпрос, който попада под юрисдикцията на тези съдилища, страните могат доброволно да се представят за целите на доброволното явяване пред следните съдилища:

първоинстанционния съд,
трудовия съд,
търговската камара,
мировия съдия или
полицейския съд, при граждански иски.

В случай на доброволно явяване страните, поискали решение, подписват декларацията си под протокол, съставен от съда.
Всички състезателни спорове могат да бъдат заведени в компетентния съд по ред, предвиждащ икономия на разходи и време.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведе делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Всеки, който желае да предяви иск пред съда, може да се свърже с регистратурата или деловодството на този съд.

Когато документът за образуване на производството е призовка, съдебният изпълнител ще гарантира, че тя е връчена и ще поиска от деловодството на съда да впише производството в списъка на делата след представянето на оригинала или, ако е уместно, на копие на връчената призовка (член 718 от Съдебния кодекс). Деловодството на съда води регистър (списък на делата) на всички иски. Вписването в списъка на делата е валидно само ако то се извърши не по-късно от деня, предхождащ определената дата за провеждане на съдебното заседание, във връзка с което е връчена призовката. Общият списък на делата е публичен (член 719 от Съдебния кодекс). Следователно ответникът може да провери дали делото, по което е призован, е включено в общия списък на делата.

В случай на доброволно явяване страните или техните адвокати искат от деловодството на съда да включи делото им в списъка на делата.

Молбата *inter partes* се подава в толкова екземпляра, колкото са заинтересованите страни, в деловодството на съда или се изпраща на съдебния секретар с регистрирана доставка от ищеца или неговия адвокат (член 1034 *quinquies* от Съдебния кодекс).

Едностранна молба се адресира в два екземпляра от адвоката до съда, който е сезиран да се произнесе с решение по молбата. Тя също така се подава в деловодството на съда (член 1027 от Съдебния кодекс).

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Когато става въпрос за използването на езици, трябва да се направи позоваване на Закона от 15 юни 1935 г. за използването на езиците в съдебните дела (публикуван в *Moniteur belge/Belgisch Staatsblad* на 22 юни 1935 г.). Този закон урежда използването на езици в гражданските и търговските съдилища в Белгия.

По принцип езикът се определя от географското местоположение на компетентния съд. В съответствие с член 42 от закона съществуват три езикови региона: френски езиков регион, нидерландски езиков регион и немски езиков регион. Съществува също така двуезичната агломерация на Брюксел (френски/нидерландски език), която, за целите на прилагането на закона, включва следните общини: Андерлехт, Аудергерм, Синт Агата – Берхем, Брюксел, Етербек, Евере, Ворст, Гансхорен, Иксел, Йете, Кукелберг, Синт Янс – Моленбек, Синт Гилис, Синт Йост тен Ноде, Схарбек, Юкел, Ватермал – Босворде, Синт Ламбрехтс – Волюе и Синт Питерс – Волюе.

При определени обстоятелства обаче дело може да бъде отнесено до съд, който използва различен процесуален език. При определени условия може да бъде поискана смяна на процесуалния език, по принцип в началото на производството.

Формулировка на иска: иск, който се подава чрез призовка, чрез молба *inter partes* или чрез едностранна молба, трябва да бъде съставен в писмена форма и да отговаря на определени процесуални изисквания. След като делото е вписано в общия списък на делата на даден съд, съдебният секретар завежда процесуална преписка. Процесуалната преписка се изпраща на съда, пред който е предявен искът; когато това е обжалване в съд на втора инстанция или когато е сезиран касационен съд, тя се изпраща също и до деловодството на по-висшестоящия съд. Към момента не е възможно предявяване на иск по факс или по електронна поща.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Законът не предвижда предварително отпечатани формуляри за завеждане на производство. Искът обаче трябва да съдържа редица реквизити на информация; ако те не са включени, искът ще бъде нищожен по силата на закона.

Призовката, молбата *inter partes* и едностранната молба трябва да съответстват на редица нормативни изисквания, посочени в Съдебния кодекс, в противен случай те ще бъдат нищожни. Елементите, които трябва да бъдат включени, се отнасят главно до лична информация относно участващите страни, предмет на молбата, наименованието на компетентния съд и датата на съдебното заседание.

Призовката трябва да включва, наред с другото, следната информация (членове 43 и 702 от Съдебния кодекс):

подписа на съдебния изпълнител,

фамилия, собствено име и местопребиваване на ищеца,

фамилия, собствено име и местопребиваване или, когато няма постоянно местопребиваване, настоящ адрес на лицето, на което се връчва призовката,

предмет и кратко обобщение на доводите по иска,

съд, в който е заведено делото,

ден, месец, година и място, където е връчена призовката, и

данни относно мястото, датата и часа на съдебното заседание.

Молбата *inter partes* (член 1034 *ter* от Съдебния кодекс) включва:

ден, месец, година,

фамилия, собствено име, професия и местопребиваване на ищеца и, когато е уместно, длъжност и вписване в търговски или браншови регистър,

фамилия, собствено име, местопребиваване и, когато е уместно, длъжност на лицето, на което ще бъде връчена призовката,

предмет и кратко обобщение на доводите по иска,

съд, в който е заведено делото,

подпис на ищеца или на неговия адвокат.

Едностранната молба трябва да съдържа следната информация (член 1026 от Съдебния кодекс):

ден, месец и година,

фамилия, собствено име, професия и местопребиваване на ищеца и, когато е уместно, фамилия, собствено име, местопребиваване и длъжност на неговите законни представители,

предмет и кратко изложение на доводите по иска,

наименование на съда, който ще гледа делото,

подпис на адвоката на страната, освен ако не е предвидено друго със закон.

В случай на доброволно явяване на първа инстанция (в първоинстанционния съд, трудовия съд, търговския съд, пред мировия съдия или полицейския съд по отношение на граждански искове) съдът изготвя доклад за декларацията на страните, поискали съдебно решение. Докладът се подписва в долната част от страните по силата на член 706 от Съдебния кодекс.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Да, те трябва да се платят на съда. Разноските, свързани с производството, включват по-специално гербов налог, съдебни такси за деловодството и такси за вписване, разходи и такси за съдебни дела, както и такси за изготвяне на препис от решението на съда (член 1018 от Съдебния кодекс). При образуването на производството таксата за вписване се заплаща от ищеца. Съдебните такси за деловодството включват такса за вписване в списъка на делата, такса за изготвяне на документите и такса за заверени копия. По принцип разноските са за сметка на загубилата страна по окончателно решение, когато това е уместно по реда в съответствие с изискванията на член 1017 от Съдебния кодекс. Съдът има право да отложи решението относно разноските. В този случай, по искане на някоя от страните, разходите ще се разпределят от съда, който е постановил решението.

Хонорарите и разноските на адвоката не се включват в съдебните разноски. Те се договарят между адвоката и неговия клиент. Следователно всяка страна трябва да заплати хонорарите и разноските на своя адвокат.

Загубилата страна може да бъде задължена да плати нормативно предписано участие в разноските за процесуално представителство на другата страна (членове 1018 и 1022 от Съдебния кодекс). Това е вноска на еднократно участие в таксите и хонорара на адвоката на спечелилата страна. Размерът на този хонорар и начинът, по който той се изчислява и предоставя, са постановени в Кралски указ от 26 октомври 2007 г.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

(Тема „Правна помощ“)

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за фактически предявен след като бъде включен в общия списък на делата, дори в случаите на доброволно явяване.

Искове въз основа на молба и при обезпечително производство се вписват в специален списък на делата, с който на практика се установява завеждането им.

Участващите страни не получават потвърждение, но те могат да направят справка в общия списък на делата, за да се уверят, че делото е включено в списъка. След вписването на иска отговорност на съда е да се произнесе по делото.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

По принцип информацията относно хода на производството се осигурява от адвоката на страната, когато страната е представлявана от адвокат. Информацията може да бъде получена и от деловодството на съда, който ще гледа делото. В призовката също се съдържа информацията относно датата на съдебното заседание и съда, който ще гледа делото.

В първата фаза се дава конкретна информация относно първоначалното изслушване.

В случай на призовка съдебният изпълнител уведомява ищеца относно датата на първоначалното изслушване, което представлява първата фаза на производството.

В случай на молба *inter partes* или доброволно явяване страните се уведомяват от съдебния секретар.

В случай на едностранна молба не се провежда изслушване. Ищецът обаче може да бъде призован от съдебния секретар, в случай че съдията иска да зададе някакви въпроси.

Във втората фаза делото се подготвя за съдебен процес. На всяка от страните се дава срок, предвиден от закона (член 747, параграф 1 от Съдебния кодекс), за да представят документи и констатации (писмени аргументи и защита). Когато тези срокове не бъдат спазени, могат да бъдат наложени санкциите по член 747, параграф 2 от Съдебния кодекс.

Когато делото е готово за гледане и прения в съда, страните искат определяне на дата за съдебното заседание. Периодът, в който може да бъде определена дата за съдебното заседание, зависи от натовареността на съда и времето, което може да бъде отделено за разглеждането на делото. В следствие на процесуални въпроси, които възникват в някои случаи (оценки, изслушване на страните и свидетелите и т.н.), предварителното определяне на общата продължителност на производствата може да е трудно. В крайна сметка производството може да бъде прекъснато или преустановено или може дори да бъде отменено поради процесуални въпроси.

В края на съдебното заседание пренията приключват и съдът ще разгледа въпроса. По принцип съдът трябва да се произнесе с решение в рамките на един месец след разглеждането на делото в съответствие с член 770 от Съдебния кодекс.

Последна актуализация: 12/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - България

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Съществуват и алтернативни процедури за разрешаване на спорове /виж тема "[Компетентност на съдилищата](#)"/

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за завеждане на съдебни дела са различни в зависимост от случая /виж тема "[Процесуални срокове](#)". За да получите информацията относно приложимите срокове, следва да се консултирате с адвокат.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вижте темата [Компетентност на съдилищата](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вижте темата [Компетентност на съдилищата - България](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вижте темата [Компетентност на съдилищата - България](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Ищецът може да предяви съдебен иск лично или чрез упълномощен представител. Пълномощното, с което се упълномощава представителя, следва да бъде приложено към исковата молба.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковите молби се подават в приемни или в съдебното деловодство лично или чрез упълномощен представител. Исковите молби се приемат в работното време на съда от служителите на съда, които по правило са деловодители. Исковите молби могат да се изпращат и по пощата до съдебното деловодство.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Исковите молби се подават в писмена форма в съда и трябва да бъдат написани на български език. Допуска се изпращане на исковите молби по пощата, но не и по факс или по електронна поща. Гражданският процесуален закон постановява, че всички документи, изготвени на чужд език, които са представени от страните в процеса, трябва да бъдат придружени със заверени от страните преводи на български език.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Исковите следва да се предявяват в писмена форма. Не съществуват специални формуляри за тази цел, с изключение на утвърдените от Министерство на правосъдието образци на заповед за изпълнение, заявление за издаване на заповед за изпълнение и други книжа във връзка със заповедното производство по Гражданския процесуален кодекс. Гражданският процесуален кодекс предвижда набор от минимални изисквания за оформяне на исковите молби, но не предвижда никаква задължителна форма. Съгласно същия задължителните реквизити на исковата молба включват: посочване на съда; името и адреса на ищеца и ответника, на техните законни представители или пълномощници, ако имат такива, както и единния граждански номер на ищеца и номера на факса и телекса, ако има такива; цената на иска, когато той е оценяем; изложение на обстоятелствата, на които се основава искът; в какво се състои искането; подпис на лицето, което подава молбата. В исковата молба ищецът е длъжен да посочи доказателствата и конкретните обстоятелства, които ще доказва с тях, и да представи заедно с нея всички писмени доказателства.

Исковата молба трябва да бъде подписана от ищеца или от негов представител. Когато искът се предявява от представител, действащ от името на ищеца, към исковата молба се прилага пълномощното, с което ищецът го е упълномощил за това. Ако подателят на молбата не знае или не може да я подпише, тя се подписва от лицето, на което той е възложил това, като се посочва причината, поради която сам не я е подписал.

Исковата молба се подава в съда в толкова екземпляра, колкото са ответниците.

Към исковата молба се представят: пълномощното, когато молбата се подава от пълномощник; документ за внесените държавни такси и разноски, когато такива се дължат; преписи от исковата молба и от приложенията към нея според броя на ответниците.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

По водене на делото се събират държавни такси върху цената на иска и разноски за производството. Когато искът е неоченяем, размерът на държавната такса се определя от съда. Цената на иска се посочва от ищеца. Цената на иска е паричната оценка на предмета на делото.

Въпрос за цената на иска може да се повдигне от ответника или служебно от съда най-късно в първото заседание за разглеждане на делото. В случай на несъответствие на указаната цена с действителната съдът определя цената на иска. Държавните такси са прости и пропорционални.

Простите такси се определят въз основа на необходимите материално-технически и административни разходи по производството.

Пропорционалните такси се определят върху интереса. Държавната такса се събира при предявяване на искането за защита или съдействие и при издаване на документа, за който се плаща такса, съгласно тарифа, приета от Министерския съвет.

Държавните такси се заплащат обикновено по банков път при подаване на исковата молба по сметката на съда. Всяка страна предварително внася в съда разноските по действията, които е поискала. Сумите за разноски по действия по искане на двете страни или по инициатива на съда се внасят от двете страни или от едната страна според обстоятелствата.

Такси и разноски по производството на делата не се внасят: от ищите - работници, служители и членове на кооперации, по искове, произтичащи от трудови правоотношения; от ищите - по искове за издръжка; по искове, заведени от прокурор; от ищеца - по искове за вреди от неправомерно увреждане от престъпление, за което има влязла в сила присъда; от назначените от съда особени представители на страна, чийто адрес не е известен.

Такси и разноски по производството не се внасят от физически лица, за които е признато от съда, че нямат достатъчно средства да ги заплатят.

По молбата за освобождаване съдът взема предвид: доходите на лицето и на неговото семейство; имущественото състояние, удостоверено с декларация; семейното положение; здравословното състояние; трудовата заетост; възрастта; други констатирани обстоятелства. В тези случаи разноските по производството се плащат от сумите, предвидени от бюджета на съда. По молба за откриване на производство по несъстоятелност, подадена от длъжник, държавна такса предварително не се събира. Тя се събира от масата на несъстоятелността при разпределението на имуществото съгласно Търговския закон.

Когато искът е изцяло или частично уважен, съдът осъжда ответника да заплати на ищеца разноските по делото съразмерно с уважената част от иска (държавни такси, възнаграждение за един адвокат, разноски, свързани с действията по събиране на доказателства и с провеждане на съдебните заседания). Ако на ищеца е била предоставена безплатна правна помощ ответникът се осъжда да възстанови разходите за нея съразмерно с уважената част от иска. Когато делото бъде прекратено ответникът има право на разноски, а когато съдът отхвърли иска, ответникът има право да иска заплащане на направените от него разноски по делото съразмерно с отхвърлената част от иска.

Адвокатското възнаграждение се договаря между клиента и адвоката и обикновено се заплаща при сключване на договора за правна защита или съобразно договорните условия на плащане.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вижте темата Правна помощ.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Исковите молби и други документи, получени по пощата, както и документите, подадени лично в работното време на съда, се регистрират във входящия дневник в деня на постъпването им. Искът се счита предявен с постъпването на исковата молба в съда. Ако исковата молба е изпратена по пощата или е постъпила в друг ненадлежен съд се счита, че тя е постъпила от датата на изпращането ѝ по пощата или от датата на постъпването ѝ в другия съд. Съдът проверява редовността на исковата молба. Когато исковата молба не отговаря на изискванията за редовност или не е придружена с всички изискуеми документи, на ищеца се съобщава да отстрани в едноседмичен срок допуснатите нередовности, както и за възможността да ползва правна помощ, ако има необходимост и право на това. Когато адресът на ищеца не е посочен и не е известен на съда, съобщението се прави чрез поставяне на обявление на определеното за това място в съда в продължение на една седмица. Когато ищецът не отстрани в срока нередовностите, исковата молба заедно с приложенията се връща, а ако адресът не е известен, се оставя в канцеларията на съда на разположение на ищеца. По същия начин се постъпва и когато нередовностите в исковата молба се забележат по време на производството. Поправената искова молба се смята за редовна от деня на подаването.

Когато при проверка на исковата молба съдът констатира, че предявеният иск е недопустим, той връща исковата молба.

Връщането на исковата молба на ищеца не е пречка за повторното депозиране на молбата пред съда, но в тези случаи искът се счита за предявен от датата, когато е предявен наново.

Съдебните органи не изпращат специален документ, потвърждаващ, че искът е предявен съгласно изискванията, но се изпълняват определени процедури, които свидетелстват, че това е така. В случай че исковата молба е изготвена и подадена съгласно изискванията и към нея са приложени всички необходими документи, след като приеме исковата молба, съдът изпраща препис от нея заедно с приложенията на ответника, на когото указва да подаде писмен отговор в едномесечен срок, задължителното съдържание на отговора и последиците от неподаването на отговор или неупражняването на права, както и за възможността да ползва правна помощ, ако има необходимост и право на това. Писменият отговор на ответника трябва да съдържа: посочване на съда и номера на делото; името и адреса на ответника, както и на неговия законен представител или пълномощник, ако има такива; становище по допустимостта и основателността на иска; становище по обстоятелствата, на които се основава искът; възраженията срещу иска и обстоятелствата, на които те се основават; подпис на лицето, което подава отговора. В отговора на исковата молба ответникът е длъжен да посочи доказателствата и конкретните обстоятелства, които ще доказва с тях, както и да представи всички писмени доказателства, с които разполага. Към отговора на исковата молба се представят: пълномощно, когато отговорът се подава от пълномощник; преписи от отговора и приложенията към него според броя на ищите. Когато в установения срок ответникът не подаде писмен отговор, не вземе становище, не направи възражения, не оспори истинността на представен с исковата молба документ или не упражни правата си да предяви насрещен иск, инцидентен иск или да привлече трето лице, когато това лице има право да встъпи, за да помага, той губи възможността да направи това по-късно, освен ако пропускат се дължи на особени непредвидени обстоятелства.

След като провери редовността и допустимостта на предявените искове, съдът се произнася по направените с исковата молба и с отговора искания и възражения на страните, по всички предварителни въпроси и по допускане на доказателствата, като може и да ги напъти към медиация или друг способ за доброволно уреждане на спора.

Съдът насрочва делото в открито заседание, за което призовава страните. Деловодителят изпраща призовки до страните по делото, на които се връчва препис от съдебния акт.

В производството по търговски дела Гражданският процесуален кодекс предвижда двойна размяна на книга между насрещните страни. След като приеме отговора, съдът изпраща препис от него заедно с приложенията на ищеца, който може в двуседмичен срок да подаде допълнителна искова молба. В допълнителната искова молба ищецът може да поясни и допълни първоначалната. След като приеме допълнителната искова молба, съдът изпраща препис от нея заедно с приложенията на ответника, който може в двуседмичен срок да подаде отговор. В допълнителния отговор ответникът е длъжен да отговори на допълнителната искова молба.

След като провери редовността на разменените книги и допустимостта на предявените искове, включително тяхната цена, както и другите искания и възражения на страните, съдът се произнася по всички предварителни въпроси и по допускане на доказателствата. Съдът насрочва делото в открито заседание, за което призовава страните, като изпраща на ищеца допълнителния отговор и съобщава на страните съдебния си акт. Той може и да ги напъти към процедура по медиация или друг способ за доброволно уреждане на спора. Когато с размяната на книга са представени всички доказателства и ако приеме, че не е необходимо изслушването на страните, както и когато страните поискат това, съдът може да разгледа делото в закрито заседание, като предостави на страните възможност да представят писмени защиты и реплики.

Гражданският процесуален кодекс предвижда особени правила относно някои иски производства - бързи производства, производство по брачни дела, производство по дела за гражданско състояние, поставяне под запрещение, съдебна делба, защита и възстановяване на нарушено владение, производство за сключване на окончателен договор, производство по колективни искове, както и относно заповедното производство, обезпечителното производство, охранителното производство, изпълнителното производство. Особени правила са предвидени и в Търговския закон относно производството по несъстоятелност и свързаните с него искове.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдът призовава страните за заседанията по делото. При отлагане на делото, страните, които са редовно призовани, не се призовават за следващото заседание, когато датата му е обявена в заседанието. Призоваването се извършва най-късно една седмица преди заседанието. Това правило не се прилага в изпълнителния процес. В призовката се посочват: съдът, който я издава; името и адресът на призовавания; по кое дело и в какво качество се призовава; мястото и времето на заседанието, и законните последици от неявяването.

Съдът връчва на страните препис от актовете, които подлежат на самостоятелно обжалване.

Страните получават съобщение за определените от съда срокове за извършване на процесуални действия, но не и за определените в закона срокове.

Последна актуализация: 25/10/2017

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Чешка република

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Всеки може да сезира съда, за да поиска защита на право, което е застрашено или нарушено. Във всички случаи е препоръчително да положите усилия за уреждане на спора по взаимно съгласие. Можете също така да използвате способности за алтернативно разрешаване на спорове. В някои области на гражданското право държавата позволява на страните по дадено правоотношение да отнесат правния спор до друг частен орган. В Чешката република това се осъществява чрез арбитраж, който е регламентиран в Закон № 216/1994 Coll. за арбитражното производство и за изпълнението на арбитражните решения, изменен и допълнен. Арбитражното производство приключва с арбитражно решение, което е задължително за двете страни по спора и има силата на подлежащо на изпълнение съдебно решение. Медиацията по казуси извън обхвата на наказателното право е регламентирана от Закон № 202/2012 Coll. за медиацията и за изменение и допълнение на някои закони („Закон за медиацията“). За повече подробности вж. „Алтернативно разрешаване на спорове — Чешка република“.

Дори след като сте сезирали съда, в зависимост от естеството на казуса можете да предложите съдът да опита да уреди спора по взаимно съгласие (вж. раздели 67—69 и раздел 99 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен). Одобрената съдебна спогодба има ефект на влязло в сила съдебно решение. Тя също така е изпълнително основание. Одобрената съдебна спогодба представлява пречка за решено дело.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете варират в зависимост от характера на делото, затова е препоръчително да потърсите правен съвет колкото се може по-рано. Исковата молба трябва да бъде внесена в компетентния съд преди изтичането на давностния срок (исковата молба трябва да бъде заведена в съда в рамките на давностния срок).

След изтичането на давностния срок задължението на длъжника не отпада, а отслабва. Това означава, че то не може да бъде събрано, ако длъжникът се позове на давност. Общата уредба на давността се съдържа в раздели 609—653 от Закон № 89/2012 Coll. за Гражданския кодекс. Общият давностен срок е три години от първия ден, в който правото е могло да бъде упражнено. Индивидуалните специални давностни срокове зависят от естеството на упражняваното право.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вижте „[Компетентност — Чешка република](#)“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Компетентността на съдилищата се определя от правилата за териториална, материална и функционална компетентност.

Териториалната компетентност определя обхвата на компетентност на отделните съдилища от един и същ вид. Тя определя конкретния първоинстанционен съд, който е компетентен да разгледа конкретния казус и да се произнесе по него. Основните правила за териториалната компетентност са установени в раздели 84 —89а от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен. Трябва обаче да се има предвид, че в някои случаи териториалната компетентност е регламентирана от пряко приложимото право на ЕС, което има предимство пред националното законодателство (вж. някои разпоредби на Регламент (ЕО) № 44/2001 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, който регламентира не само международната, а и териториалната компетентност) и е възможно правилата за изключителна териториална компетентност по чешкото право да не са приложими.

Съдът с териториална компетентност е общият съд на страната, срещу която е предявен искът (ответника), освен ако в закона е предвидено друго. Общият съд във всички случаи е районният съд. Когато компетентен на първа инстанция е окръжен съд (вж. въпрос № 2.1), териториална компетентност има окръжният съд, в чийто район се намира общият (районният) съд на страната. Когато искът е срещу двама или повече ответници, териториална компетентност има общият съд на който и да е от ответниците.

Общият съд на физическо лице е районният съд по местожителството на лицето, а при липса на такова — районният съд, в чийто район лицето пребивава. Под местожителство се разбира мястото, където лицето живее с намерение да остане там постоянно (възможно е да има няколко такива места и тогава всички съответни съдилища са общи съдилища).

Общият съд на физическо лице, което упражнява стопанска дейност, за казусите, възникващи от стопанската дейност, е районният съд по мястото на стопанска дейност на лицето (място на стопанска дейност е адреса, вписан в публичния регистър), а ако лицето няма място на стопанска дейност — районният съд по местожителството на лицето, а при липса на такова — районният съд, в чийто район лицето пребивава.

Критерият за определяне на общия съд на юридическо лице е мястото на стопанска дейност на това лице (вж. раздели 136—137 от Закон № 89 /2012 Coll. за Гражданския кодекс).

Общият съд на синдик по време на изпълнението на неговата длъжност е районният съд, в чийто район се намира неговото място на дейност.

Специални правила се прилагат по отношение на общия съд на държавата (съдът, в чийто район се намира мястото на дейност на организационната единица на държавата с компетентност по специалната правна уредба, а ако териториално компетентният съд не може да бъде определен по този начин — съдът, в чийто район са възникнали обстоятелствата, породили претендираното право), на общината (съдът, в чийто район се намира общината) и на самоуправляващите се териториални единици на по-високо равнище (съдът, в чийто район се намират местата на дейност на техните административни органи).

Ако ответник, който е гражданин на Чешката република, няма съд с обща компетентност или няма общ съд в Чешката република, компетентен е съдът, в чийто район се е намирало последното известно местопребиваване на лицето в Чешката република. Вещни права могат да бъдат упражнявани срещу лице, което няма друг компетентен съд в Чешката република, от съда, в чийто район се намира имуществото на лицето.

Иск (молба за образуване на производство) срещу чуждестранно лице може също така да бъде предявен пред съда, в чийто район в Чешката република се намира предприятието или организационна единица от предприятието на това лице.

Уредбата на материалната компетентност разпределя компетентността между отделните видове съдилища, като указва кой съд е компетентен да разгледа делото на първа инстанция. Съгласно уредбата на материалната компетентност в гражданското съдопроизводство, компетентни на първа инстанция са районните съдилища, освен ако законът изрично посочва, че материална компетентност имат окръжните съдилища или Върховният съд на Чешката република.

Уредбата на функционалната компетентност определя различните видове съдилища, които са компетентни да се произнесат по едно и също дело в многоинстанционно производство, което включва обикновено и извънредно обжалване (с други думи, определя кои съдилища се произнасят по обикновените и по извънредните жалби).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Както бе посочено по-горе (вж. отговора на въпрос № 4), съгласно уредбата на материалната компетентност в гражданското съдопроизводство, компетентни на първа инстанция в общия случай са районните съдилища.

Предвидени са изключения от този принцип в полза на окръжните съдилища, които разглеждат и се произнасят по случаите, посочени в раздел 9, параграф 2 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен. Това се отнася до решенията по въпроси, чийто характер изисква определена степен на специализация, както и по делата с повишена фактическа и правна сложност. Окръжните съдилища се произнасят на първа инстанция в производствата по:

- спорове между работодател и бенефициер относно взаимното уреждане на надплатени суми по пенсионни осигуровки, осигуровки за заболяване, държавно социално подпомагане и материални помощи, както и спорове, отнасящи се до взаимното уреждане на регресивни обезщетения, изплатени по осигуровки за заболяване;
- спорове, отнасящи се до законността на стачка или локаут;
- спорове, отнасящи се до друга държава или до лица, ползващи дипломатически имунитети и привилегии, ако компетентни по тези спорове са чешките съдилища;
- спорове, отнасящи се до анулирането на арбитражно решение за изпълнение на задължения по колективен договор;

- д) казуси, произтичащи от правоотношения, свързани с установяването на търговски дружества, фондации, дарения и дарителски фондове, и спорове между търговски дружества, техните съдружници или членове, както и спорове между съдружници или членове, възникнали във връзка с участието им в търговското дружество;
- е) спорове между търговски дружества, техните съдружници или членове и членовете на управителните органи или ликвидаторите на тези дружества, ако предмет на спора е упражняването на правомощията на членовете на управителните органи или ликвидацията,
- ж) спорове, произтичащи от нормативната уредба на авторското право;
- з) спорове, отнасящи се до защитата на права, които са нарушени или могат да бъдат нарушени вследствие на нелоялна конкуренция или на незаконно ограничаване на конкуренцията;
- и) въпроси, отнасящи се до опазването на името и репутацията на юридическо лице;
- й) спорове, отнасящи се до финансови обезпечения и спорове, свързани с менителници, чекове и инвестиционни инструменти;
- к) спорове, възникнали от сделки на стоките борси;
- л) въпроси, свързани с общото събрание на етажна собственост и произтичащите от това спорове, с изключение на споровете, отнасящи се до вноските на членовете на етажната собственост за поддържане на сградата и терена, до авансовите плащания за услуги и до начините за разпределение на разходите за услуги;
- м) въпроси, свързани с преобразуването на търговски дружества и кооперации, включително производства, свързани с обезщетения, в съответствие със специална уредба;
- н) спорове, свързани със закупуване или лизинг на машини и съоръжения или части от тях;
- о) спорове, свързани с договори за строителни работи по обществени поръчки над определен лимит, включително доставките, необходими за изпълнението на тези договори.

Върховният съд на Чешката република е компетентен да признава, в едноинстанционно производство, решения на чуждестранни съдилища по въпроси на брака и семейството (това не се отнася за признаването на съдебни решения от други държави — членки на ЕС в случаите, когато се прилага Регламент на Съвета (ЕО) № 2201/2003 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000), както и по въпроси, отнасящи се до признаването на майчинство или бащинство в съответствие с раздел 51 и раздел 55, параграф 1 от Закон № 91/2012 Coll. за международното частно право.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

В чешкото гражданско право няма общо изискване за участието на процесуален представител.

Кой може да съди и да бъде съден

Всеки може да действа самостоятелно пред съда в качеството на страна по производство, в рамките на своята правоспособност (раздел 20, параграф 1 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен). Физическото лице придобива пълна правоспособност да съди с навършването на пълнолетие. Лицето става пълнолетно с навършването на осемнадесетгодишна възраст. Пълнолетие преди тази възраст може да бъде придобито с одобряването на молба за правоспособност (вж. раздел 37 от Закон № 89/2012 Coll. за Гражданския кодекс) или чрез сключването на брак. Страна по производството, която няма пълна правоспособност да съди, може да бъде представлявана. Пълнолетно лице, чиято правоспособност е ограничена, може също така да е лишено от възможността да съди и да не подлежи на съдене.

Представителната власт възниква въз основа на нормативен акт или на решение на правителствен орган (представителство по закон) или въз основа на пълномощно. Всеки, който участва в производството като представител на страна, е длъжен да представи доказателства за своята представителна власт.

Физическо лице, което не може да действа самостоятелно пред съда, трябва да бъде представлявано от своя настойник/попечител или от особен представител (раздели 22—23 и раздел 29ap. от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен).

Страните в производството (които са правоспособни) могат също така да бъдат представлявани от посочено от тях лице въз основа на пълномощно (раздели 24—28a от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Искът (молбата за образуване на производство) се подава в съда, който има материална, териториална и функционална компетентност. Списъкът на отделните чешки съдилища е публикуван на уебсайта на чешкото Министерство на правосъдието <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx>.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Всички страни в гражданското съдопроизводство са равнопоставени и имат право да участват в производството на своя майчин език (вж. раздел 18 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен). Искът (молбата за образуване на производство) може да бъде подаден на майчиния език на ищеца. Препоръчва се обаче, с оглед на по-бързото разглеждане на иска (молбата за образуване на производство) от съда, документите, адресирани до съда, да бъдат придружени с превод на чешки език.

Молбата за образуване на производство може да бъде подадена в писмена форма (вж. раздел 42 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен). Писмената молба може да бъде подадена на хартиен или на електронен носител посредством обществена мрежа за пренос на данни или по телефакс. Ако писмено становище по същество е подадено по телефакс или на електронен носител, в срок до три дни същото становище трябва да бъде представено в оригинал или на хартиен носител със същия текст. Не се изисква последващо внасяне на оригиналните документи, ако тези документи са подадени на електронен носител и са удостоверени със сертифициран електронен подпис (по смисъла на Закон № 227/2000 Coll. за електронния подпис, изменен и допълнен) или на електронен носител в съответствие със специалната нормативна уредба (Закон № 300/2008 Coll. за електронните актове и за разрешеното преобразуване на документи).

Молби за образуване на производство и искания за издаване на изпълнителна заповед могат да се подават само с протоколирано устно изявление (вж. раздел 14 от Закон № 292/2013 Coll. за специалните съдопроизводства, изменен и допълнен) в случаите на производства, които могат също така да бъдат иницирани без подаване на молба и на производства за издаване на разрешения за сключване на брак, за защита от домашно насилие, за установяване или отричане на бащинство или майчинство и за осиновяване. Районният съд е длъжен да регистрира изявлението и да го препрати незабавно на компетентния съд. Подадените по този начин молби и искания имат същото действие като тези, подадени в компетентния съд.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Няма задължителни формуляри за исковете (молбите за образуване на производство). Искът (молбата за образуване на производство) трябва да съдържа някои общи реквизити (вж. раздел 42, параграф 4) от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен), както и специални реквизити (вж. раздел 79, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс).

Общите реквизити включват наименованието на съда, до който е адресиран искът и името на лицето, което подава иска. Искът трябва да съдържа ясно описание на казуса, за който се отнася и на претенциите, и трябва да бъде подписан и датиран.

Специалните реквизити включват пълните имена и адресите на страните или техните родилни номера или идентификационни номера (търговско наименование или наименование и място на стопанска дейност на юридическото лице, идентификационен номер, име на държавата и на съответната организационна единица, която представлява държавата в съда), и ако е необходимо — представителите на страната, описание на основните обстоятелства и на доказателствата, на които се позовава ищецът, както и ясно описание на претенциите на ищеца.

Ако искът не съдържа необходимите реквизити или ако те са неразбираеми или неясни, съдът указва на страната да отстрани недостатъците в определен срок. Ако това не бъде изпълнено и производството не може да продължи по тази причина, съдът отхвърля молбата за образуване на производство. Съдът не приема за разглеждане всички други документи, докато те не бъдат надлежно поправени или допълнени (вж. раздел 43 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен). Искът се подава в необходимия брой екземпляри, за да може един екземпляр да остане в съда и всяка от страните да получи един екземпляр, ако това се изисква (вж. раздел 42, параграф 4 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

Съдебни такси се събират за производствата пред съдилищата на Чешката република, за актовете, посочени в Тарифата за таксите и за отделни действия, извършвани от съда или неговата администрация. Размерът на тези такси е установен в Закон № 549/1991 Coll. за съдебните такси, изменен и допълнен. Съдебните такси могат да са определени като фиксирана сума или като процент от стойността на предмета на съдебното производство.

Редица видове производства (основно несъстезателни) са освободени от такси. Дела, които са „материално изключени“, са например тези за настояничество/попечителство, осиновяване, задължения за издръжка между родители и деца и др. Тези производства са напълно освободени от такси.

Ищеците в производствата за определяне на издръжка, за обезщетения за увреждане на здравето, за трудови злоупотреби, за професионални заболявания и др. са лично освободени от такси. Ако ищецът в дадено производство е лично освободен от такса и съдът уважи неговия иск, таксата се дължи от ответника.

Предвидена е възможност за допускане на така наречените „индивидуални освобождавания“ във основа на финансовото и социалното състояние на страните или на специфичните обстоятелства в разглеждания казус. Ако ищецът изпитва материални затруднения поради дългосрочна безработица, тежко заболяване и др., той може да поиска от съда да бъде освободен от такси изцяло или частично. Препоръчително е това искане да бъде приложено към оригиналния иск. Когато разглежда въпроса за освобождаването от такси, съдът взема предвид цялостното имуществено, финансово и социално състояние на ищеца, размера на съдебната такса, естеството на подадения иск и др. Това обаче не може да бъде произволно или напълно безнадеждно действие или да води до ограничаването на права. Вижте също така „Правна помощ — Чешка република“.

Таксата се заплаща еднократно при внасянето на молбата за образуване на производство. Ако таксата не е платена при внасянето на молбата, съдът указва на страната да внесе сумата в определен срок, като едновременно с това я уведомява, че при неизпълнение на това указание производството ще бъде спряно.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вижте „Правна помощ — Чешка република“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Съдебното производство започва в деня на внасянето на молбата в съда (вж. раздел 82 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен) или на издаването от съда на постановление за образуването на производство без подаване на молба (вж. раздел 13, параграф 2 от Закон № 292/2013 Coll. за специалните съдопроизводства, изменен и допълнен). Производството започва автоматично с внасянето на иска (молбата за образуване на производство) в съда и съдът не издава специално потвърждение, че производството е започнало. Ако искът (молбата за образуване на производство) е подаден(а) лично в регистратурата на съда, това обстоятелство може да бъде потвърдено чрез полагане на печат върху копие от иска (молбата).

Когато в молбата има недостатъци (не съдържа изискуемите реквизити, не е ясна или не е разбираема), съдът указва на страната да отстрани недостатъците. Ако тези недостатъци не бъдат отстранени в срока, указан от съда и производството не може да продължи по тази причина, съдът отхвърля молбата за образуване на производство и спира производството.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

След като производството бъде образувано, съдът процедира без други заявления с оглед делото да бъде разгледано и решено във възможно най-кратък срок (вж. раздел 100, параграф 1 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен). Съдът е длъжен да връчи лично иска (молбата за образуване на производство) на другите страни по производството (вж. раздел 79, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс). В хода на производството съдът уведомява страните за съответните им права и задължения. Ако трябва да бъде извършено конкретно процесуално действие, съдът определя срок за изпълнение на това действие.

Страните и техните представители могат да разглеждат документите по делото, с изключение на протокола от гласуването, и да правят извлечения и копия от тези документи. Председателят на съдебния състав позволява на всеки, който има легитимен интерес или основателна причина, да разглежда документите по делото и да прави извлечения и копия от тези документи, освен ако делото е засекретено въз основа на закон (вж. раздел 44 от Закон № 99/1963 Coll. за Гражданския процесуален кодекс, изменен и допълнен).

Последна актуализация: 19/04/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Ирландия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Хората се обръщат към съда обикновено след като другите опити за уреждане на спора са били безуспешни. Алтернатива на обръщането към съда е използването на процедури за алтернативно разрешаване на спорове. (Вижте темата „Алтернативно разрешаване на спорове“).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за завеждане на дело са различни и зависят от конкретния казус. Въпросът за сроковете може да бъде разяснен от юридически съветник или в [бюро за информация на гражданите](#) във връзка с достъпа до правосъдие.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вижте темата „[Компетентност на съдилищата](#)“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

По отношение на по-нисшестоящите съдилища (т.е. районните и окръжните съдилища) трябва да се обърнете към съда, в чийто район ответникът или един от ответниците обичайно пребивава или упражнява своята професия, стопанска дейност или занятие. В повечето случаи това е районният или окръжният съд по мястото, в което според ищеца е сключен договора; за деликтните искове — мястото, в което според ищеца е извършено деликтното действие; за семейните производства — мястото, където живее ищецът и за производствата, отнасящи се до ползването или собствеността на недвижим имот — мястото, където се намират помещения или земи, обект на иска.

За повече информация относно съдебната компетентност вижте темата „[Компетентност на съдилищата](#)“.

Уебсайтът на ирландската [Служба на съдилищата](#) обяснява устройството на системата от съдилища. Службата също така издава брошура, озаглавена „Explaining the Courts“ („Разясняване на работата на съдилищата“), която е предназначена за информиране на обществеността. Повече информация за системата от съдилища може да се получи също така от [Съвета за информиране на гражданите](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Съдът, пред който следва да се предявя искам, се определя от характера на искам (облигационен, деликтен и т.н.) и неговата стойност.

За повече информация вижте темата „[Компетентност на съдилищата](#)“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Невинаги е необходимо да използвате посредник, това може да решите вие в зависимост от сложността на вашия казус. Ако решите да използвате посредник, той трябва да е адвокат (solicitor). [Дружеството на юристите](#) е органът, който акредитира адвокати и управлява адвокатската колегия.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Искът трябва да бъде подаден в съответното бюро на Службата на съдилищата в зависимост от размера на претендираното от вас обезщетение (за повече информация вижте темата „[Компетентност на съдилищата](#)“). Службата на съдилищата има бюра в цялата страна, справка за адреса и работното време на всяко бюро може да направите в уебсайта на [Службата на съдилищата](#).

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Искът в Ирландия може да бъде подаден на английски или на ирландски език. Искът трябва да бъде изготвен по специален формуляр, зависещ от институцията, която сезирате. Не може да изпратите искам по факс или по електронна поща, а трябва да го внесете лично в съответното бюро на Службата на съдилищата. Искът не може да бъде предявен устно.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Има специални формуляри за предявяване на искове, повече от които могат да бъдат изтеглени от уебсайта на [Службата на съдилищата](#), а останалите се съдържат в [Правилника на съдилищата](#). В тези формуляри е посочено кои елементи трябва да бъдат включени в досието. Може да поискате някои указания от служителите в Службата на съдилищата, но те ще ви дадат само процесуална информация, тъй като нямат право да дават съвети по естеството на искам или да препоръчват как да го придвижите.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебни такси се заплащат за почти всички видове искове. Таксата се заплаща при подаването на искам в съответното бюро на Службата на съдилищата. Подробна информация за различните видове такси може да получите от уебсайта на [Службата на съдилищата](#). Адвокатският хонорар, в случай че използвате услугите на адвокат, не е включен в съдебната такса и не се регламентира от Службата на съдилищата. При поискване адвокатът ще ви съобщи предварително размера на хонорара си и кога този хонорар следва да бъде платен.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вижте темата „[Правна помощ](#)“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се смята за официално предявен, когато бюрото на Службата на съдилищата издаде „Уведомление за подаден иск“. В зависимост от сезираната институция, уведомлението може да бъде издадено едва след връчването му на другата страна. В съда за искове с малък материален интерес, регистратурата на съда ще изпрати искам ви на другата страна. В другите съдилища вие трябва да връчите искам си самостоятелно или да възложите на посредник да го връчи от ваше име. Това може да разберете в бюрото на Службата на съдилищата, където сте решили да подадете искам. Служителите в бюрото ще ви уведомят, ако не сте изпълнили всички процесуални условия, но само съдията може да реши дали вашата искова молба отговаря на изискванията.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Сроковете са определени в [Правилника](#) на всеки съд и информация за тях може да получите в бюрото на Службата на съдилищата, където подавате исковата молба.

Последна актуализация: 06/11/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Гърция

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Понякога е уместно да използвате „алтернативни способи за разрешаване на спорове“. Вижте съответната тема.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Има различни давностни срокове за предявяване на искове и тези срокове зависят от характера на казуса. Подробна информация относно крайните срокове за предявяване на искове може да бъде предоставена от юридически съветник или от служба за информиране на гражданите.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. „Компетентност на съдилищата“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. „Компетентност на съдилищата — Гърция“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. „Компетентност на съдилищата — Гърция“.

Процедура за предявяване на иск:

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Искът задължително се предявява от адвокат, с изключение на следните случаи: 1) дела, завеждани в районен граждански съд (*Irinodikio*), 2) обезпечителни мерки, 3) предотвратяване на непосредствена опасност (член 94, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс) и 4) производства по трудови правоотношения пред едноличните първоинстанционни съдилища (*Monomelos Protodikio*) или пред районните граждански съдилища (член 665, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс). Като общо правило, следователно, трябва да участва процесуален представител. Има някои видове производства, като например за обезпечителни мерки, спорове с малък материален интерес, трудови спорове и други, в които засегнатото лице може да участва от свое име.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Молбата за инициране на производство се подава в регистратурата на компетентния съд. За изготвянето на исковата молба засегнатото лице следва да се обърне към адвокат, който ще внесе исковата молба в регистратурата на компетентния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

а) молбата задължително се изготвя на гръцки език;

б) като общо правило, молбата се внася в писмена форма. Тя може да бъде отправена устно пред районния граждански съд, ако в мястото, където е седалището на съда, няма назначени адвокати или местни нелицензирани юридически съветници (*dikolavoi*). В този случай се изготвя протокол (членове 111, 115 и 215, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс); и

в) молбата може също така да бъде внесена по електронен път, ако е подписана с квалифициран електронен подпис (член 117, параграф 2 и член 119, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс; Президентски декрет 25/2012).

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Не са установени специални формуляри за завеждане на искове. Досието включва исковата молба, когато такава молба се изисква (тя не е задължителна за районните граждански съдилища и за обезпечителни мерки) и писмените доказателства, ако такива доказателства са представени от страните по делото.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Заплащат се следните съдебни такси: страната по делото следва да заплати съответните разходи и такси. Така например при подаването на искам ищецът заплаща гербова такса, съдебна гербова такса и вноски в различните фондове (като Адвокатския фонд (TN), Социалния фонд на адвокатите в Атина (TPDA) и др.). Сроктът и начинът на плащане на адвокатския хонорар се договарят със съответната страна по делото.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Да, можете при условията на членове 194—204 от Гражданския процесуален кодекс (когато засегнатото лице не може да заплати съдебните разходи, без това да навреди на неговата издръжка или издръжката на семейството му). Изискват се следните документи: 1) удостоверение от кмета или председателя на общината по местоживеенето на ищеца за неговото професионално, финансово и семейно състояние и 2) удостоверение от началника на данъчната служба по местоживеенето на ищеца, съдържащо данни за това дали през последните три години лицето е подавало данъчна декларация за данък върху доходите или за други преки данъци, както и потвърждение за верността на данъчната декларация.

Следващи стъпки във връзка с искам:

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за предявен с внасянето на исковата молба в регистратурата на съда, до който е адресирана и след връчването на копие от молбата на ответника (член 215 от Гражданския процесуален кодекс). Изготвянето и внасянето на протокол представлява потвърждение за предявяването на искам. След внасянето на исковата молба в компетентния съд се изготвя акт за внасяне и се определя датата на съдебното заседание, с което на ищеца се предоставят данните във връзка с внасянето.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Датата на съдебното заседание се определя от регистратурата на компетентния съд, като страната по делото се призовава на всяко следващо заседание на съда и се уведомява за всяко действие, извършено в хода на производството. Всяка от страните може да поиска ускоряване на производството. Указания се дават също така от упълномощения адвокат.

На последно място, независимо от разглеждания въпрос, присъствието на адвокат е задължително във второинстанционния съд, т.е. апелативния съд, дори когато участието на процесуален представител не е задължително в посочените по-горе производства пред първоинстанционния съд (въпрос № 1). Същото естествено се отнася за производствата пред Върховния съд на Гърция и пред Наказателния съд (*Arios Pagos*).

Последна актуализация: 23/04/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [es](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Испания

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Има начини за уреждане на споровете извън съда. Можете да се запознаете със способите за алтернативно разрешаване на спорове, като например [медиацията](#).

Страните могат също така да поискат медиация в хода на съдебното производство.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на иск са различни и зависят от естеството на казуса. Въпросът за времевите ограничения или давностните срокове е юридически сложен, затова е най-добре да се консултирате с адвокат или с правен център, който предоставя информация за достъпа до правосъдие.

Като общо правило, само за илюстрация:

- а) давностният срок за искове по задължения, възникнали от договорни отношения, е пет години.
- б) давностният срок за искове по щети, възникнали извън договорни отношения, е една година.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Ако сте избрали да разрешите спора по съдебен път, трябва да се обърнете към съд в тази държава членка.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вижте правилата за компетентност в [„Компетентност на съдилищата“](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вижте правилата за компетентност в [„Компетентност на съдилищата“](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Като общо правило, за да се обърнете към съд в Испания, трябва да наемете:

- а) съдебен процесуален представител (*procurador*), и
- б) адвокат, който ще действа от ваше име в съда.

Не е необходимо да наемате посочените по-горе практикуващи юристи в следните случаи:

Когато претендираната от вас сума е до 2 000 евро.

Когато подавате молба за специалната ускорена процедура, известна като „процедура за заповед за плащане“, при условие че представите документи, доказващи задължението. В тези случаи размерът на претендираната сума не е ограничен.

Когато искате спешни мерки преди започването на производство. Това се отнася за обезпечителните мерки във връзка с производствата за анулиране, раздяла или развод. Целта на тези мерки е да бъдат обезпечени най-неотложните лични и финансови потребности на съпрузите и техните деца, когато единият от съпрузите възнамерява да започне производство за анулиране, раздяла или развод.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Молбите се подават в регистратурата на съда, компетентен за съответното място. Молбата се обработва от:

- а) секретаря на съда, отговарящ за регистратурата и за общите обслужващи дейности; или
- б) служител на регистратурата, който е определен от секретаря и извършва дейността си под надзор от секретаря и на отговорност на секретаря. Секретарите на съдилищата и определените от тях служители са единствените, които могат да потвърдят датата и часа на подаването на искове, на документи за образуване на производство и на всички други документи, за които са установени задължителни срокове.

Граждански и търговски искове не могат да бъдат подавани в други публични органи, включително в дежурния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

В съдопроизводството по принцип задължителен е испанският език. В автономните области, които имат собствен език (Каталуния, Валенсия, Балеарските острови, Галисия и Страната на баските) може да се използва и този език.

Всеки участник в производството трябва да използва испански език или езика на автономната област, в която се провежда производството. Това се отнася както за писмените документи, така и за устните производства. Ако някое от лицата не разбира езика на автономната област, съдът назначава преводач, който извършва устен превод на испански език. Преводач се назначава в случаите, които са определени със закон, или по искане на лице, което твърди, че е нарушено правото му на справедлив съдебен процес. Ако лице, което не е страна в производството, представя доказателства на друг език поради това, че не владее испански език или езика на автономната област, страната, която предлага тези доказателства, е длъжна да осигури преводач.

Производството във всички случаи започва писмено с документ, наречен „искова молба“ (*demanda*). Ако претендираната сума е до 2 000 евро, исквата молба може да е обикновен документ, но задължително трябва да съдържа следната информация:

- а) лични данни и адрес на ищеца, както и лични данни и адрес на другата страна, ако са известни;
- б) точно описание на претенциите на ищеца към другата страна.

Хората, които не са наели съдебен процесуален представител, могат по свой избор да взаимодействат със съдилищата по електронен път. Те могат да променят избора си по всяко време.

Всички практикуващи юристи са длъжни да използват електронните или дистанционните системи на съдилищата за подаване както на първоначалната молба и следващите документи по искам, така и на други документи, да гарантират верността на подаваните документи и да представят надлежни доказателства, че документите са били изпратени и получени в тяхната цялост, включително датата на тяхното изпращане и получаване.

Следните организации и физически лица също са длъжни да взаимодействат със съдилищата по електронен път:

- а) юридическите лица;
- б) сдруженията с юридическа правосубектност;
- в) лицата, упражняващи професионална дейност, за която се изисква задължително членство в съсловна организация — за производствата и взаимоотношенията със съдилищата, осъществявани във връзка с тяхната професионална дейност;
- г) нотариусите и регистрационните агенти;
- д) представителите на лица, които са задължени да взаимодействат със съдилищата по електронен път;
- е) държавните служители — за производствата и взаимоотношенията, свързани със служебните им задължения.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Съществуват стандартни формуляри и бланки за подаване на искове на стойност до 2 000 евро, както и за финансовите искове, подавани в специалната процедура, известна като „процедура за заповед за плащане“. Сумата, която можете да претендирате в процедурата за заповед за плащане, не е ограничена, но трябва да представите документи, доказващи задължението.

Тези формуляри (заедно с указания за попълването им) могат да бъдат изтеглени от следните адреси в интернет:

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Atencion-Ciudadana/Modelos-normalizados/El-juicio-verbal->

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Atencion-Ciudadana/Modelos-normalizados/El-proceso-monitorio>

Те също така са общодостъпни в регистратурите на съдилищата и в централните служби на всички съдебни райони.

Когато формуляр липсва или не може да бъде използван, трябва да внесете в съда писмена искова молба. За искове до 2 000 евро това е много опростен документ. Той трябва да съдържа само личните данни на ищеца и тези на ответника, ако са известни, и точно описание на претенциите на ищеца. За искове над 2 000 евро този документ е по-сложен, защото трябва също така да съдържа описание на обстоятелствата по случая, правното основание на иска и опис на представените документи и други доказателства.

И в двата случая към първоначалната искова молба се прилагат всички документи, доказващи задължението, както и всички експертизи по казуса, ако такива експертизи са изготвени. По принцип посочените документи не могат да бъдат представяни на по-късен етап, освен в много специфични случаи.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

Физическите лица не заплащат такса.

Юридическите лица (търговски дружества, фондации, сдружения) заплащат такси, когато предявяват искове в гражданските съдилища, в търговските съдилища или в административните съдилища по състезателни производства, и когато обжалват решения на трудовите съдилища. Не се дължат такси в наказателните съдилища. Повече информация е налична на следния адрес:

<https://www.agenciatributaria.gob.es/AEAT.sede/Ayuda/GC07.shtml>

В автономна област Каталуня юридическите лица (но не и физическите лица) заплащат следните такси:

http://administraciojusticia.gencat.cat/ca/serveis_als_ciutadans/gestions_i_tramits/taxes_adm_justicia/taxes_admjus_cat/

Няма стандартни тарифи за адвокатските хонорари. Размерът и начинът на плащане на хонорара се определят по взаимно съгласие с клиента.

Има стандартна тарифа за хонорарите на съдебните процесуални представители. Вж. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-21104&p=20060128&tn=0>

Практикуващите юристи обикновено искат авансово плащане за покриване на общите разходи, което се приспада от общия размер на хонорара. Производството се разделя на етапи и юристите искат от клиентите си да заплащат съответния процент от общия хонорар в началото на всеки етап.

Юристите обикновено не искат пълно плащане на хонорара преди приключването на производството.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Хората, които докажат, че нямат средства, за да се обърнат към съда, могат да получат правна помощ. Наличието на средства се оценява въз основа на индекс, известен като „IPREM“ (публичен индекс на базовия доход).

Приема се, че едно лице няма средства, за да се обърне към съда, ако годишният доход на неговото домакинство от всички източници не превишава:

а) два пъти стойността на IPREM, приложима към датата на подаване на молбата, за лица, които не са част от семейна единица;

б) два и половина пъти стойността на IPREM, приложима към датата на подаване на молбата, за лица, които са част от семейна единица, състояща се от по-малко от четирима души;

в) три пъти стойността на IPREM, приложима към датата на подаване на молбата, за лица, които са част от семейна единица, състояща се от поне четирима души.

Годишната стойност на IPREM за 2017 г. е 6 390,13 евро.

Някои организации с нестопанска цел също могат да получават правна помощ, ако отговарят на определени условия.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за официално предявен от датата, на която е внесена исквата молба, след подаването на молбата в кабинета на секретаря и постановяването на определение, с което искът се допуска за разглеждане. Това определение се постановява въз основа на потвърждение, че съдът е компетентен по представения казус.

Ще бъдете уведомявани за решението, с което съдът допуска иска за разглеждане и за всички следващи решения чрез вашия съдебен процесуален представител, ако имате такъв представител. Когато участието на съдебен процесуален представител не е задължително, ще бъдете уведомявани с препоръчани писма на адреса, посочен в исквата молба.

Ако в исквата молба има грешка, поради която искът не може да бъде допуснат за разглеждане, съдът ще ви даде срок за отстраняване на грешката. Ако грешката не може да бъде отстранена, секретарят на съда ще уведоми съдебния състав, който ще реши дали да допусне иска за разглеждане.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Страните биват уведомявани незабавно за всички етапи и събития в производството лично или чрез назначения от тях съдебен процесуален представител.

Като общо правило, няма установен времеви график на производството, но има някои срокове, които са задължителни.

Последна актуализация: 24/04/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Франция

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Може да е за предпочитане да използвате способи за алтернативно решаване на спорове. Вж. повече по тази [тема](#).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на искове пред съда варират в зависимост от делото. Въпросът за срока за предявяване на иск пред съда може да бъде пояснен от правен съветник или бюро за консултиране на граждани.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. „Компетентност на съдилищата — Франция“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. „Компетентност на съдилищата — Франция“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. „Компетентност на съдилищата — Франция“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

В някои случаи трябва да се използват услугите на съдебен изпълнител, ако производството следва да бъде образувано чрез призовка, която се изпраща до ответната страна от страната, предявяваща искам. Такива призовки могат да се издават единствено от съдебен изпълнител. Такава е процедурата при производствата пред окръжни съдилища (*tribunaux de grande instance*), с изключение на производствата, при които използването на адвокат не е задължително. Следва да се отбележи, че при молби за постановяване на временни мерки (*référé*) е задължително искът да се предяви чрез призовка. При дела за развод, при които използването на адвокат с право да се явява пред съд е задължително, искът се предявява чрез подаване на молба.

Дело се отнася до съдия в съда за малолетни и непълнолетни лица (*juge des enfants*) от един от родителите, настойник или самите непълнолетни лица чрез обикновена молба.

За предявяване на иск пред съдия по изпълнителни производства (*juge de l'exécution*) призовката е задължителна, освен в случаите на изпълнителни производства във връзка с решения, свързани с депортиране.

При производства пред районен съд (*tribunal d'instance*) призовката не е задължителна за предявяване на искове на стойност под 4 000 евро или за искане на съдебно разпореждане за плащане по отношение на договорни или законоустановени задължения с определена стойност.

При производства пред търговски съд (*tribunal de commerce*) производството за искане на съдебно разпореждане за плащане може да бъде образувано чрез молба във връзка със задължения, произтичащи от банков чек (*une traite*), менителница (*une lettre de change*), запис на заповед (*un billet à ordre*) или разписка за възлагане на дълг (*un bordereau de cession*). По други въпроси искът трябва да се предяви чрез призовка.

При производства пред комисия по трудовоправни спорове (*conseil des prud'hommes*) претенция може да бъде предявена чрез препоръчано писмо или директно пред деловодителя в канцеларията на комисията на писмена или устна форма.

Дела могат да се отнасят до съдилищата по дела за земеделска аренда (*tribunal paritaire des baux ruraux*) с препоръчано писмо с обратна разписка, адресирано до канцеларията на съда, освен в случаите, когато се изисква публикуване на претенцията в поземления регистър или когато документ от съдебния изпълнител е задължителен.

Дело може да се отнесе до съдилища по социалните въпроси (*tribunal des affaires sociales*) единствено след предварителното му отнасяне до комисията за уреждане на спорове по взаимно съгласие (*commission de recours amiable*). Иск се предявява чрез внасяне на писмо или декларация до канцеларията на секретаря.

Страните могат да се обърнат към съд и чрез съвместна молба, съвместно действие, в което представят претенциите си пред съдията. Молбата се подава чрез деловодител в канцеларията на съда.

Като правило, при производство пред окръжен съд представителството на адвокат е задължително, освен в случаите на търговски лизинг, молби за постановяване на временни мерки, загуба или отнемане на родителски права и декларации за изоставяне. При производства пред съдия по семейните въпроси (*juge aux affaires familiales*) представителството от адвокат не е задължително по въпроси в областта на делегирането на родителски права, производства след развода, родителски права, определянето на вноски за разходите по брака и задълженията за издръжка. При производства пред търговски съд, районен съд, съдия по изпълнителни производства, съдия в съда за непълнолетни и малолетни лица, съд по социалните въпроси, комисия по трудовоправни спорове или съд по дела за земеделска аренда представителството от адвокат с право да се явява пред съд не е задължително.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Всички искания за информация трябва да се отправят до приемната на всеки съд. Освен това, безплатни правни консултации се предоставят в повечето съдилища, общински центрове за правосъдие (*maisons de justice et du droit*) и кметства (*mairies*).

За да предявите иск, трябва да подадете молба в канцеларията на съда.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Френският език е единственият език, който се приема. Преводач може да помага на всяка страна по време на заседанията, но съдията не е длъжен да използва преводач, ако знае езика, на който говори тази страна.

По правило исковете се отправят в писмена форма. Въпреки това, пред комисии по трудовоправни въпроси и в изявления пред канцеларията на районните съдилища те могат да се отправят устно или да бъдат заведени от деловодителя на съда.

Искове пред комисии по трудовоправни въпроси могат да се предявят в резултат на доброволно явяване на страните пред помирителната служба. Съгласно съществуващите разпоредби не е възможно да се предяви иск пред граждански съд по факс или по електронна поща.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Единствената процедура, при която има специален формуляр за предявяване на иск, е декларацията пред канцеларията на районния съд. При другите процедури досието трябва да съдържа информация за ищеца и за ответната страна и всички документи, свързани с предмета на делото, които трябва да бъдат представени, в зависимост от случая, в канцеларията на съда в момента на предявяването на искам или на съдията по време на заседанието.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

По правило не съществуват такси, дължими на държавата при предявяване на иск, с изключение на исковете, отнасящи се до търговските съдилища, за които има установени съдебни такси.

Обаче от приемането на Постановление 2011—1202 от 28 септември 2011 г. относно таксите, разпределяни за фонда за възнаграждения на адвокатите (*avoués*) в апелативните съдилища и вноската за правна помощ, при предявяване на претенция трябва да се плати вноска в размер на 35 евро. Тя може да се плати в канцеларията на съда с банкова карта.

При апелативни дела трябва да се добавят 150 евро, които се плащат от двете страни и се разпределят във фонда за възнаграждения на адвокатите в апелативните съдилища (*avoués*), чиято професия е обединена с тази на адвокатите с право да се явяват пред съд (*avocats*) от 1 януари 2012 г. От този момент вече не е задължително те да се използват като посредници.

Разходите представляват разходите по провеждането на производството. Те включват възнаграждение за свидетели, плащане на експерти и разходи за съдебни изпълнители и адвокати в допълнение към техните възнаграждения. Някои разходи трябва да бъдат платени в началото на производството или по време на производството. В края на производството разходите като правило се присъждат от съдията на губещата страна, освен когато тази страна получава правна помощ.

Възнагражденията на адвокатите се определят в споразумение за възнаграждението с клиента. Адвокатите могат да поискат предварителен хонорар, който представлява сума, платена предварително или по време на задачата, като плащане по сметка от клиента.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Да, ако средствата, с които разполага лицето, искащо правна помощ, не надвишават праг за допустимост, който се преразглежда всяка година (929 евро през 2012 г. за пълна правна помощ и 1 393 евро за частична правна помощ). Праговете могат да се променят в зависимост от семейното положение на ищеца (вж. „Правна помощ във Франция“).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Иск се предявява:

при производства, при които призовката е задължителна: чрез внасяне на копие от призовката в канцеларията на съда;

при други производства: чрез внасяне или регистриране на иска в канцеларията на съда;

Предявяващите иск лица не получават потвърждение за законосъобразността на претенцията си.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Канцеларията на съда може да предоставя информация за напредъка на производството и за насрочената дата на съдебното заседание.

Връзки по темата

[Уебсайт на министерството на правосъдието](#)

Последна актуализация: 19/06/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Хърватия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Страните могат да разрешат спор в съда, но съществуват и способи за извънсъдебно разрешаване на спорове. В Хърватия тези методи включват арбитраж, медиация и съдебни действия в поширок смисъл, които имат за цел постигане на съдебна спогодба.

Медиацията при спорове, произтичащи от граждански, търговски, трудови и други въпроси относно правата, които страните могат да упражняват свободно, се урежда от Закона за медиацията (*Zakon o mirenju*) (*Narodne Novine* (NN; Официален вестник на Република Хърватия), № 18/11). Медиация (от латинското *mediare* = посредничество) означава всяка процедура, независимо от използваното обозначение (*mirenje, medijacija, posredovanje, koncilijacija*), в която страните се стремят да разрешат спора помежду си, като постигнат взаимно съгласие, т.е. като постигнат взаимно приемливо споразумение, което съответства на техните нужди и интереси, с помощта на неутрална трета страна — един или повече медиатори (*posrednik, medijator, koncilijator*), които помагат на страните да постигнат споразумение, без да имат правомощия да налагат обвързващо решение. Медиацията се провежда по начин, договорен от страните; процедурата се характеризира с незадължителния си характер, с автономията на страните в процедурата, с това, че е доброволна и се провежда по взаимно съгласие, неформална и поверителна, и с равнопоставеността на страните в производството.

От друга страна, арбитражът (*arbitraža* или *izbrano suđenje*) е съдебен процес, провеждан пред арбитражен съд, независимо дали работата му се извършва от юридическо лице или орган на юридическо лице, което организира и ръководи работата на арбитражните съдилища. Арбитражът е доброволен, бърз, ефикасен, непубличен начин за разрешаване на спорове, при който страните могат да уредят кой ще действа като съдия в случай на възникване на спор, мястото на арбитража, приложимото материално и процесуално право, езика/езиците, на които ще се провежда арбитражът, а решението на арбитражен съд по фактите по делото има сила на окончателно съдебно решение.

Гражданският процесуален закон (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne Novine* (NN; Официален вестник на Република Хърватия), № 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 и 89/14; наричан по-нататък ГПЗ) предвижда, че във всеки един момент на гражданското производство съдът може да предложи на страните да решат своя спор чрез процедура по медиация, независимо дали към съда или извън него. Освен това на предварителното изслушване съдът предлага страните да разрешат спора в процедура по медиация, т.е. предупреждава страните за възможността за съдебна спогодба.

В определени случаи (предявяване на иск срещу Република Хърватия) лицето, което възнамерява да предяви такъв иск, е длъжно преди предявяването му да се обърне към държавната прокуратура, която има териториална и материалноправна компетентност за представителство пред съд при предявяване на икове срещу Република Хърватия, и да поиска разрешаване на спора по взаимно съгласие, освен в случаите, в които конкретни разпоредби определят краен срок за подаване на молба. Искането за разрешаване на спора по взаимно съгласие трябва да съдържа цялата информация, която се изисква при стандартна молба до съда.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Срокът за завеждане на дело зависи от типа и правното естество на делото. Например за целите на съдебната защита на права, свързани със заетостта, има срок от петнадесет дни, в който служителят трябва да подаде молба до компетентния съд, за да защити нарушеното право, след като е подал молба за защита на правата си до работодателя, освен в случай на иск за обезщетение или друго парично вземане, произтичащо от трудови правоотношения.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Да. В Хърватия в гражданското производство съдилищата се произнасят в границите на определената си със закон материалноправна компетентност, а съдебната власт се упражнява от обикновени и специализирани съдилища и от Върховния съд на Република Хърватия. Обикновените съдилища са общинските (районните) съдилища и окръжните съдилища. Специализираните съдилища са търговските съдилища (*trgovački sudovi*), административните съдилища (*upravni sudovi*), съдилищата за простъпки (*prekršajni sudovi*), Висшият административен съд на Република Хърватия (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) и Висшият съд за простъпки на Република Хърватия (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).

Найвисшият съд е Върховният съд на Република Хърватия (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*).

Със закон могат да се създават други обикновени и специализирани съдилища с компетентност в дадена техническа или правна област.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Общото правило гласи, че компетентният съд е съдът с обща териториална компетентност по отношение на ответника, т.е. съдът, в района на действие на който ответникът има постоянно пребиваване. Ако ответникът няма постоянно пребиваване в Република Хърватска, съдът с обща териториална компетентност е съдът, в района на действие на който ответникът има временно местопребиваване.

Ако освен постоянното си пребиваване ответникът има и временно пребиваване на което и да е друго място и въз основа на обстоятелствата може да се направи извод, че той ще пребивава там за подълъг период от време, съдът в мястото на временното пребиваване има обща териториална компетентност.

За съдебни процеси по спорове срещу хърватски гражданин, който пребивава постоянно в чужбина, където е бил командирован да работи за национален орган или юридическо лице, общата териториална компетентност е на съда, в района на който е последното известно постоянно пребиваване на съответния гражданин в Република Хърватия.

При спорове с международни елементи, съд в Република Хърватия е компетентен за съдебния процес, когато това е изрично определено от закон или международен договор. Ако законът или международният договор не посочват изрично, че хърватски съд е компетентен за конкретен вид спор, хърватски съд е компетентен за съдебния процес, когато това произтича от правните разпоредби относно териториалната компетентност на съдилищата в Хърватия.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Това зависи от вида на спора и от разпоредбите на ГПЗ, уреждащи териториалната и материалноправната компетентност.

Стойността на спорния въпрос не е отделен критерий, засягащ териториалната и материалноправната компетентност на съдилищата в Хърватия.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Съгласно настоящата организация на съдопроизводството, установена в ГПЗ, всяка страна (физическо или юридическо лице) може свободно да избере дали ще се представлява сама в производството или ще бъде представлявана от посредник, обикновено адвокат, освен когато в ГПЗ е предвидено друго.

Разпоредбите на член 91 от ГПЗ обаче значително ограничават правото на страните да се представляват сами: ако при спорове, свързани с имуществени искове, стойността на спора надхвърля 50 000 хърватски куни, представители на юридически лица могат да бъдат само лица, които са издържали изпита на адвокатската колегия.

Разпоредбите на член 91 от ГПЗ също така предвиждат, че страните могат да подадат молба за преразглеждане чрез своя представител, т.е. адвокат, или, по изключение, могат да се представляват сами, ако са издържали изпит на адвокатската колегия или ако молбата за преразглеждане може да бъде внесена от тяхно име от лице, което е упълномощено в съответствие с ГПЗ или друг нормативен акт да ги представлява в това си качество, въпреки че не е адвокат, но е издържало изпит на адвокатската колегия.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Граждански производства се образуват чрез завеждане на дело пред компетентен съд директно в деловодството на съда, по пощата или по телеграф.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Гражданските производства се провеждат на хърватски език и като се използва латиница, освен когато в отделните съдилища е въведен друг език или азбука.

Страните и другите участници в производството представят своите искове, жалби и други молби пред съда на хърватски език и на латиница.

Иск може да бъде подаден директно в деловодството на съда, по пощата или по телеграф (*telegrafski*), въпреки че най-често искове се подават директно в деловодството или по пощата.

Законът за гражданското производство предвижда възможност за представяне на документи във връзка със спорове по електронен път пред търговските съдилища. Електронно подадените документи трябва да бъдат подписани с усъвършенстван електронен подпис в съответствие със специалните разпоредби. Тъй като все още не е въведена единна информационна система, тези разпоредби все още не се прилагат на практика.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Формуляри се използват единствено за европейската процедура за искове с малък материален интерес. Допълнителна информация по този въпрос е на разположение в брошурата „Искове с малък материален интерес — Република Хърватия“.

Законът за гражданското производство предвижда, че исковата молба трябва да съдържа следното: конкретен иск по същество и свързани с него искове, фактите, на които ищецът основава иска, доказателства в подкрепа на тези факти и друга информация, която трябва да бъде приложена към всяка искова молба (член 106 от ГПЗ).

Всяка искова молба, включително заявленията, трябва да съдържа следното: наименованието на съда, името/наименованието, занятието и постоянното или временното пребиваване на страните, законните им представители и представителите им, ако има такива, личния идентификационен номер на вносителя на исковата молба, предмета на спора и подписа на вносителя на исковата молба.

Страната или нейният представител изписва имената си под исковата молба.

Ако исковата молба съдържа твърдения, страната трябва да изложи в молбата фактите, на които основава твърдението си, и доказателствата, когато е необходимо.

Съдът пристъпва към разглеждането на молбата дори когато ищецът не е посочил правното ѝ основание; дори когато ищецът е посочил правните основания, те не са обвързващи за съда.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Страните трябва да платят съдебните такси, регламентирани в Закона за съдебните такси (*Zakon o sudskim pristojbama*) (*Narodne Novine* (NN; Официален вестник на Република Хърватия), № 74/95, 57/96, 137/02, 125/11, 112/12, 157/13, 110/15; наричан понататък ЗСТ).

Съдебните такси, предписани от ЗСТ, се прилагат по отношение на лица, по чието искане или в чийто интерес са предприети определени действия, предвидени от закона.

Освен когато в ЗСТ е предвидено друго, съществуват съдебни такси:

- за иски молби (молби, правни средства за защита, молби за изпълнение и т.н.): в момента на подаване; и за вписване на иски молби — в момента на извършване на вписването,
- за представяне на възражения: след окончателното прекратяване на производството за всяка от страните, пропорционално на успеха им по делото,
- за съдебни преписи: при поискване,
- за съдебни решения: при връчване на копие от решението на страната или на нейния представител,
- за удостоверения за наследяване: когато станат окончателни,

- производства за принудителни споразумения, обявяване в несъстоятелност и ликвидация: при издаване на решение за основното разделяне или издаване на решение за одобряване на принудителното споразумение,

- за други действия: при поискване или в момента на сезиране на съда.

Общото правило за заплащане на съдебните разноски е, че страната, която загуби делото в неговата цялост, трябва да покрие разноските на противната страна и на встъпилата страна.

Разходите за представителство от адвокат, адвокатските възнаграждения и възстановяването на разходите са уредени в Закона за адвокатската професия (*Zakon o odvjetništvu*) (*Narodne Novine* (NN; Официален вестник на Република Хърватия), № 9/94, 117/08 превод, 50/09, 75/09 и 18/11; наричан понататък ЗАП).

Адвокатът има право на възнаграждение за правни услуги и на възстановяване на всички разходи, направени във връзка с извършената работа, в съответствие с тарифата, установена от Адвокатската колегия и одобрена от министъра на правосъдието, а адвокатите издават фактура на клиента при изпълнение на услугата. В случай на анулиране или отнемане на пълномощно, адвокатът издава фактура в срок от 30 дни от деня на анулиране или отнемане на пълномощното.

По имуществени въпроси адвокатите могат да договорят възнаграждението за своята работа с представляваната от тях страна съобразно успеха им в производството, т.е. в правните действия, които предприемат от името на страната, в съответствие с официалната тарифа. Такъв договор е действителен единствено ако е сключен в писмена форма.

Следователно по имуществени въпроси страните могат да уредят взаимоотношенията си със своите адвокати в писмен договор.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Ако дадена страна се нуждае от професионална правна помощ, тя може да се обърне за правен съвет към адвокати, които в съответствие с член 3 от ЗАП имат право в Хърватия да предоставят всички форми на правна помощ, особено от гледна точка на предоставяне на правни съвети, подготовка на искове, жалби, молби, искания, искиви молби, извънредни правни средства за защита и други писмени становища, както и да представляват страните.

Освен това страните имат възможност да ползват безплатна правна помощ. С други думи, Законът за безплатната правна помощ (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne Novine* (NN; Официален вестник на Република Хърватия), № 143/2013) предвижда възможността за предоставяне на безплатна правна помощ на граждани, които не са в състояние да си осигурят правна помощ, но се нуждаят от такава.

Следователно за да ѝ бъде предоставено правото на безплатна правна помощ, страната трябва да се обърне към компетентната държавна администрация в своя окръг и да подаде молба за предоставяне на безплатна правна помощ.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Гражданско производство се образува с представянето на искова молба и се счита за образувано с връчването на иска на ответника.

След получаването на исквата молба се подготвя съдебен процес.

Тази подготовка включва, наред с всичко останало, предварителното разглеждане на иска от съда, ако искът не е разбираем или не съдържа всичко необходимо за предприемане на действия по него, разпореждания към вносителя за коригиране на иска, т.е. за изменението му в съответствие с дадените инструкции, и връщането му за коригиране или изменение.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Страните, техните адвокати и представители се уведомяват за хода на делото от длъжностно лице от канцеларията въз основа на информацията в регистъра и материалите по делото.

Тази информация е ограничена до данни за етапа на производството и отделни съдии, председатели на камарата, членове на съвета и съдебни помощници, които разглеждат делото.

При предоставянето на информация е забранено да се правят изявления за точността на отделните съдебни действия, както и за вероятния резултат от производството.

Информация може да бъде предоставена по телефона, по електронна поща или в писмена форма.

Страните могат чрез интернет да получат достъп до информация относно хода на производството и отделни съдии, председатели на камарата, членове на съвета и съдебни помощници, които разглеждат делото, ако услугата „Публичен достъп до основна информация за съдебни дела / електронно досие“ (*Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima - usluga e-Predmet*) се използва за съответното дело.

Крайните срокове за явяване пред съда и други стъпки, предприемани от страните или от съда, са предвидени в ГПЗ.

Допълнителна информация за крайните срокове и техните видове е на разположение в информационния пакет „Процесуални срокове — Република Хърватия“.

Последна актуализация: 23/08/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Италия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Италианската правна система гарантира възможността да се обърнете към съдилищата като основен механизъм за защита на Вашите права.

Лице обаче, което желае да предяви иск пред съда в областта на отношения на етажна собственост, вещни права, делба, наследствени правоотношения, семейни споразумения, наем, заем за послужване, наем на предприятие, обезщетение за вреди, причинени от лица, които носят медицинска отговорност, и от клевета посредством пресата или друга медия, застрахователни, банкови и финансови договори, първо трябва да се опита да уреди спора посредством медиация с помощта на адвокат, което съставлява условие за допустимост на самия иск пред съда.

Друга възможност е арбитражът, като при този механизъм спорът се решава от частен арбитър, определен от страните по спора. Отнасянето на спора за арбитраж като алтернатива на съдебното дело трябва да бъде уговорено по взаимно съгласие между страните.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Трябва да се спазват предвидените от закона давностни срокове. Обичайният давностен срок е 10 години, но по отношение на някои видове искове се прилагат по-кратки давностни срокове (членове 2934 – 2961 от Гражданския кодекс).

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

За да получите съдебно решение, което решава спора със сила на присъдено нещо, трябва да се обърнете към съда. Определянето на компетентния съд зависи от вида на спора и варира в зависимост от критериите за компетентност, предвидени в националното право и правото на Европейския съюз.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Общото правило е, че компетентен е съдът по местопребиваването на ответника (териториалната компетентност е на общия съд за физическите лица (*foro generale delle persone fisiche*). В зависимост от цената на иска (компетентност в зависимост от цената) или от неговия предмет (материална компетентност) трябва да се обърнете към определен съд в съответния съдебен район (мировия съдия (*giudice di pace*) или общия съд (*tribunale*), заседаващ с един съдия или в съдийски състав) или в място, различно от това на общия съд за физическите лица (задължителна териториална компетентност (*competenza per territorio inderogabile*)).

Вж. информационната страница „[Компетентност на съдилищата](#)“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Искове с предмет движими вещи на стойност не повече от 5 000 EUR се предявяват пред мировия съдия (*giudice di pace*). Мировият съдия е компетентен да разглежда и искове на стойност до 20 000 EUR, свързани с обезщетения за вреди, причинени от движението на превозни и плавателни средства. Искове на по-висока стойност се разглеждат от общия съд (*tribunale*) в състав от един съдия. Независимо от цената на искам, някои искове са от компетентност на мировия съдия (член 7, алинея 3 от Гражданския процесуален кодекс – ГПК), на общия съд в състав от един съдия (член 409 от ГПК) или на общия съд в съдийски състав (член 50 *bis* от ГПК).

Вж. информационната страница „[Компетентност на съдилищата](#)“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Общото правило е, че страните в процеса са представлявани от адвокат: професионалното процесуално представителство е задължително (*obbligo di difesa tecnica*). Това правило не се прилага по отношение на исковете с малък материален интерес (на стойност 1 100 EUR или по-малко, разглеждани от мировия съдия) или ако ищецът е правоспособен адвокат (член 86 от ГПК).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковата молба се адресира до ответната страна и се подава в деловодството на компетентния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Исковата молба може да бъде изложена устно само по искове, предявявани пред мировия съдия (член 316 от ГПК). Във всички останали случаи исковата молба се подава в писмена форма на италиански език. Не се допуска изпращане на исковата молба по факс или по електронната поща.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Няма определени образци или формуляри, но в исковата молба трябва да се посочат имената на страните, компетентният съд, предметът и в какво се състои искането.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

При подаването на исковата молба трябва да платите държавна такса, чийто размер зависи от стойността на искам (единна такса, събирана по реда на Консолидирания текст за съдебните разноски, Президентски указ № 115/2002).

Начинът и сроковете за плащане на адвокатското възнаграждение зависят от споразумението, сключено между адвоката и клиента.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Както италианските, така и чуждестранните граждани могат да поискат правна помощ, ако отговарят на законовите изисквания по отношение на личния доход (Консолидиран текст за съдебните разноски, Президентски указ № 115/2002).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Исковата молба се счита за подадена:

с връчването ѝ на ответника в случай на образуване на съдебно производство (*atto di citazione*);

с депозирането ѝ в деловодството на съда в случай на обжалване (*ricorso*).

Проверката на нейната допустимост се извършва не предварително, а състезателно в съдебното заседание в присъствието и на двете страни.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Сроковете за явяване на страните и за процесуалните действия на страните и на съда са предвидени в Гражданския процесуален кодекс.

Съдилищата прилагат тези правила за всеки от етапите в производството или като определят общ график за протичане на производството (член 81 *bis* от Правилника за прилагане на ГПК).

Приложения по темата

[Bringing a case to court articles Code of Civil Procedure.pdf](#) (Завеждане на дело в съда – разпоредби на Гражданския процесуален кодекс) (84 Kb)

Последна актуализация: 21/01/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Кипър

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Съществуват алтернативи, включително решаване на спора чрез извънсъдебно споразумение, отнасянето му за арбитраж или използване на механизма за медиация, предвиден в Закон № 159(I)/2012 относно някои аспекти на медиацията по граждански дела.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Да, такъв срок е предвиден. Съгласно Закон № 66(I)/2012 относно давностните срокове не се допуска предявяване на иск пред съд, ако са изтекли десет (10) години от датата на възникване на основанието на искам, освен ако със закон е предвидено друго, например в следните случаи:

Иск, който се отнася до непозволено увреждане, договорни отношения, менителница, чек, запис на заповед и т.н., не може да бъде предявен след изтичане на шест (6) години от датата на възникване на основанието на искам;

Иск, който се отнася до обезщетяване на вреди, причинени поради небрежност, нарушаване на спокойствието или нарушение на законоустановени задължения, не може да бъде предявен след изтичане на три (3) години от датата на възникване на основанието на иска. Този срок може да бъде удължен от съда с максимум две (2) години, считано от датата на изтичане на първоначалния срок, когато искът се отнася до обезщетяване на телесна повреда и/или смърт, причинена в резултат на неправомерно увреждане;

Прекулзивният срок за предявяване на иск, свързан с имущество на починало лице, независимо от това за какъв дял от въпросното имущество се спори, със завещателно разпореждане или валидност на завещание, е осем (8) години от датата на смъртта;

Прекулзивният срок за предявяване на иск, свързан с ипотека или залог, е дванадесет (12) години от датата на възникване на основанието на иска; Иск, свързан със съдебно решение, не може да бъде предявен след изтичане на петнадесет (15) години от датата на постановяване на окончателното съдебно решение.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Ако основанието на иска или правопораждащият факт е възникнал в Република Кипър или на територия, която се счита за територия на Република Кипър, или ако, с оглед на характера на основанието на иска, той може да попада в компетентността на съд в Република Кипър, трябва да се обърнете към съд в Република Кипър.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

За **гражданскоправен спор** трябва да се обърнете към районния съд в чийто съдебен район:

е възникнало изцяло или отчасти основанието на иска;

ответникът или някой от ответниците живее или работи към момента на предявяване на иска;

се намира зоната на суверенната база, ако всички страни по спора са кипърски граждани и основанието на иска е възникнало изцяло или отчасти в зоната на суверенната база или ако ответникът (или някой от ответниците) живее или работи в тази зона;

се намира зоната на суверенната база, ако основанието на иска е възникнало изцяло или отчасти в зоната на суверенната база в резултат на използване на моторно превозно средство от лице, което е било или е трябвало да бъде застраховано съгласно член 3 от Закона за моторните превозни средства (застраховка „гражданска отговорност“);

се намира зоната на суверенната база, ако основанието на иска е възникнало изцяло или отчасти в зоната на суверенната база в резултат на трудова злополука или професионално заболяване на служител, настъпили при осъществяване на трудовата му дейност и водещи до отговорност на работодателя, който е или е бил длъжен да е застрахован съгласно член 4 от Закона за моторните превозни средства (застраховка „гражданска отговорност“);

се намира имотът, който е предмет на иск, свързан с делба или продажба на недвижимия имот или с друг въпрос, свързан с този недвижим имот.

Ако искът се отнася до **трудов спор**, при който се претендира за обезщетение за вреди, равняващо се на трудовото възнаграждение за период до две (2) години, трябва да се обърнете към **трибунала по трудови спорове**, в чийто съдебен район е възникнал спорът, или ако този критерий е неприложим, в чийто съдебен район е обичайното местоживееие или постоянното местопребиваване на ищеца. Ако горното изискване не е изпълнено, трябва да се обърнете към компетентния районен съд.

Компетентният съд по **спорове относно отдадени под наем недвижими имоти** е трибуналетът за регулиране на наемните цени в района, където се намира недвижимият имот.

При възникване на спор **със семейноправен характер** (например развод, имуществен спор и др.) трябва да се обърнете към **съда по семейни дела**, и по-конкретно към съда по семейни дела, в чийто съдебен район живее или работи една от страните по спора, а при възникване на спор, засягащ непълнолетно дете, трябва да се обърнете към съда по семейни въпроси, в чийто съдебен район живее непълнолетното дете или ответникът.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Вж. отговора на въпрос 4 по-горе.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Можете да заведете дело лично. Законът не съдържа изискване лицата да бъдат представлявани от адвокат или друг посредник (освен по отношение на непълнолетните или недееспособните лица, както е предвидено в съответното законодателство).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Документите, които са необходими за завеждане на дело (призовка, искова молба и др.) се внасят в деловодството на компетентния съд.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Исковата молба винаги се изготвя в писмена форма на гръцки език. Молби (или други съдебни документи), подадени по електронната поща или по факс, **не** се приемат.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Призовката се изготвя по образец 1 към Правилата за гражданското съдопроизводство, когато става дума за обща заверена призовка, или по образец 2, когато става дума за специална заверена призовка.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Да, трябва да заплатите гербова такса. Таксата се заплаща при регистрирането на документа, за който се дължи.

Дали трябва да заплатите възнаграждението на адвоката предварително или не, зависи от уговорката между вас и вашия адвокат.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Да, правна помощ може да се получи във връзка с дела, заведени пред съда по семейни въпроси, и дела, отнасящи се до трансгранични спорове или лица, търсещи убежище, бежанци или незаконно пребиваващи граждани на трети държави, ако искането за правна помощ бъде удовлетворено.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

От момента на регистриране на иска. В случай на невалидна или закъсняла регистрация, както и на друг проблем, свързан с регистрацията на иска, ще получите обратна информация от деловодството на компетентния съд.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Информация за сроковете и за явяването пред съда се предоставя на по-късен етап.

Последна актуализация: 12/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не

са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази

страница [IV](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Латвия

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

В Латвия всяко лице може да се обърне към съда или, ако страните са постигнали взаимно съгласие и са сключили арбитражно споразумение — към арбитражен съд (освен за някои спорове, които не подлежат на арбитраж).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на искове пред съда се различават в зависимост от конкретния случай. За изясняване на въпросите относно сроковете е необходима консултация с адвокат или обществена информационна агенция.

В Гражданския закон са определени различни общи срокове. Сроковете зависят от предмета на иска и от обстоятелствата по него, и следва да се определят на база конкретен случай, като се вземе предвид следното:

Семейно право

Исковете, произтичащи от обещание за женитба, трябва да бъдат предявени в срок до една година, считано от деня на отменяне на годежа или когато една от страните се откаже от него или, ако годеницата е бременна, от деня, в който се роди детето, ако към дадения момент годежът вече е бил отменен или страната се е отказала от него.

Исковете, произтичащи от имуществени отношения между съпрузи, трябва да бъдат предявени в срок до една година, що се отнася до сделка, сключена от другия съпруг.

Съпругът на майката на дете може да оспори презумпцията за бащинство в срок до две години, считано от деня, в който открие, че детето не е негово. Майката на дете има същото право да оспори презумпцията за бащинство. Самото дете може да оспори презумпцията за бащинство в срок до две години след навършване на пълнолетие.

Исковете по признаване на бащинство, трябва да бъдат предявени в срок до две години от момента, в който страната узнае за обстоятелствата, които изключват бащинството, или в който детето навърши пълнолетие, ако искът е предявен от самото дете.

Исковете, произтичащи от отношения между настойник и ненавършило пълнолетие лице, трябва да бъдат предявени в срок до една година от навършване на пълнолетие от съответното лице или от възникването на други обстоятелства, които са предвидени в закона.

Имуществено право

Исковете за посегателство върху собствеността или лишаване от собственост трябва да бъдат предявени в срок до една година, считано от момента, в който страната узнае за посегателството или лишаването.

Исковете срещу лице, което е във владение на дадена собственост и което може да я придобие по правото на давност, трябва да бъдат предявени в срок до 10 години, считано от момента, в който другата страна узнае за владението.

Исковете, които са предявени от новия собственик и произтичат от подобрения в резултат на естествени процеси, трябва да бъдат предявени в срок до две години.

Закон за задълженията

Правата по Закона за задълженията се погасяват по давност, ако титулярят на правото не го упражни в указания от закона срок.

Исковете, произтичащи от права по Закона за задълженията, за които в закона не е предвиден по-кратък срок, трябва да бъдат предявени в срок до 10 години. Всички такива права, за които в закона не е предвиден по-кратък срок, се погасяват по давност, ако титулярят на правото не ги упражни в срок до 10 години, освен някои права, които не могат да бъдат ограничавани с давностен срок.

Правото да се иска унищожаване на договор за покупка поради прекомерна загуба се погасява по давност, ако искът не е предявен в срок до една година от сключването на договора.

Исковете в резултат на загуби поради изчерпване, изхвърляне или отпадане трябва да бъдат предявени в срок до една година.

Търговски дела

Исковете, произтичащи от търговска сделка, трябва да бъдат предявени в срок до три години, освен ако по закон е предвидена друга давност.

Исковете, произтичащи от договори за търговско представителство, трябва да бъдат предявени в срок до четири години, считано от края на календарната година, в която е възникнал искът.

Исковете срещу отделен търговец, произтичащи от осъществяването на неговата или нейната дейност, трябва да бъдат предявени в срок до три години след заличаването му или ѝ от търговския регистър, освен ако искът е обект на по-кратка давност.

Исковете, произтичащи от забрана, наложена на член на дружество, вследствие на която въпросният член не може да сключва сделки в същата стопанска сфера като дружеството или да бъде член с пълна отговорност в друго дружество, което осъществява дейност в същата стопанска сфера, без съгласието на останалите членове, трябва да бъдат предявени в срок до три месеца от деня, в който другите членове на дружеството са узнали за нарушението на забраната за конкуренция, но най-късно в срок до пет години, считано от момента на извършване на нарушението.

Исковете срещу член на дружество, произтичащи от задължения на дружеството, трябва да бъдат предявени в срок до три години, считано от деня на вписване на прекратяването на дружеството в регистъра, освен ако искът срещу дружеството е обект на по-кратка давност.

Исковете срещу основателите на дружество във връзка със задължения, поети от дружеството преди учредяването му, трябва да бъдат предявени в срок до три години, считано от датата на вписване на дружеството в търговския регистър.

Исковете срещу учредителите във връзка с определени загуби за дружеството и за трети страни, възникнали при учредяването на дружеството, трябва да бъдат предявени в срок до пет години, считано от деня на вписване на дружеството в търговския регистър. Този давностен срок важи също така за лицата, които са способствали за възникването на въпросните загуби.

Исковете, произтичащи от правата срещу дадено дружество на кредитора, който не може да удовлетвори вземанията си от дружеството и се обръща към задължените лица по закон (учредители, трети страни и т.н.), трябва да бъдат предявени в срок до пет години от деня на възникване на вземането.

Исковете, произтичащи от нарушаване на забрана за конкуренция, наложена на членовете на съвета на дадено дружество, трябва да бъдат предявени в срок до пет години от деня на нарушаването.

Исковете, произтичащи от загуби за дружеството, неговите членове или неговите кредитори, причинени по време на реорганизация на дружеството, трябва да бъдат предявени в срок до пет години, считано от деня на извършване на реорганизацията.

Искове срещу спедитор трябва да бъдат предявени в срок до три години.

Искове срещу спедитор по отношение на товар, освен ако спедиторът е действал недобросъвестно или е допуснал груба небрежност, както и искове срещу складодържател, освен ако складодържателят е действал недобросъвестно или е допуснал груба небрежност, трябва да бъдат предявени в срок до една година.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. фактологична справка „Компетентност на съдилищата“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. фактологична справка „Компетентност на съдилищата — Латвия“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Вж. фактологична справка „Компетентност на съдилищата — Латвия“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Исковата молба може да бъде представена от самия ищец или от упълномощено лице. Пълномощното може да бъде приложено към исковата молба. Не е задължително да се използва адвокат или друг консултант по правни въпроси.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковата молба трябва да бъде подадена в компетентния първоинстанционен съд.

Исковата молба трябва да бъде подадена в деловодството (*kanceleja*) на съда от ищеца или от упълномощено лице. Молби могат да се изпращат също така по пощата и трябва да бъдат адресирани до съответния съд.

Молбите се приемат в работно време от служител, назначен от председателя на съда — обикновено това е асистента на председателя на съда или служител от деловодството.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Според Гражданския процесуален закон страните трябва да представят всички документи на чужд език с превод на официалния език — латвийски — заверен в съответствие с определените процедури. Лице, което е освободено от плащането на съдебни такси, не е необходимо да представя превод.

Съдът може да приеме някои процесуални действия на друг език, ако някоя от страните поиска това и всички страни са съгласни. Протоколите от заседанията и решенията на съда се изготвят на латвийски език.

Исковите се предявяват чрез представянето на писмена искова молба в съда. Исковата молба може да бъде подадена лично от ищеца или от упълномощено от ищеца лице и може да бъде изпратена по пощата, но не и по факс или електронна поща.

Следва да се добави, че документи, заверени със защитен електронен подпис, може да се използват за подаване на всякакви видове молби, освен ако в закона не е предвидена специална процедура за образуване на производство. Не се приемат електронни документи по отношение на някои видове договори, отнасящи се до недвижими имоти, семейни въпроси и наследяване, както и някои видове гаранционни договори.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Исковата молба трябва да бъде в писмен вид. За повечето искове няма точно определен формуляр. Използват се специални формуляри за искове с малък материален интерес (*maza apmēra prasības*, глава 30.3 от Гражданския процесуален закон), изпълнение на задължения по съдебно известие (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*, глава 50.1 от Закона), както и молби за временна защита срещу насилие (*pagaidu aizsardzība pret vardarbību*, глава 30.5 от Закона).

Когато няма точно определен формуляр, минималната информация и данни, които трябва да съдържа исковата молба, са определени в Гражданския процесуален закон. Според Гражданския процесуален закон в исковата молба трябва да бъде посочено следното:

- посочване на съда, в който се подава исковата молба,
- собствено име, фамилно име, личен идентификационен номер и декларираното местожителство на ищеца (ако ищецът няма декларирано местожителство, фактическото местожителство на ищеца); в случай на юридическо лице — наименование, номер на регистрация и седалище; ищецът може да посочи така също друг адрес за кореспонденция със съда,
- собствено име, фамилно име, личен идентификационен номер, декларираното местожителство и евентуален деклариран допълнителен адрес на ответника или заинтересованата страна или, ако няма такъв, фактическото местожителство; за юридическо лице — наименование, номер на регистрация и седалището; личен идентификационен номер или регистрационния номер на ответника се посочват, ако са известни,
- собствено име, фамилно име, личен идентификационен номер и адрес за кореспонденция със съда на представителя на ищеца, ако искът е предявен от представител, или в случай на юридическо лице — наименование, номер на регистрация и седалището,
- при иск за събиране на вземания — името на кредитната институция и номера на сметката, по която може да бъде извършено плащането, ако има такава,
- предмет на искам,
- размер на вземането, ако искът може да бъде изчислен в пари, като се посочва начина на изчисляване на събираната или оспорваната сума,
- фактите, на които ищецът основава своя иск, и доказателства в потвърждение на съответните факти,
- закона, на който се основава искът,
- исканията на ищеца,
- списък с документи, приложени към исковата молба,
- датата, на която е изготвена исковата молба, и всякакви други сведения, които може да са от значение.

Според Гражданския процесуален закон се изисква допълнителна информация за определени видове молби (например за развод) и за специални видове производства (например за допускане или прекратяване на осиновяване, защита на наследство и за настояничество).

Исковата молба трябва да бъде подписана от ищеца или неговия или нейния представител или от ищеца заедно с представителя, ако съдът изисква това, освен когато в закона е предвидено друго. Ако представителят ще действа от името на ищеца, към исковата молба трябва да бъде приложено пълномощно (*pilnvara*) или друг документ, удостоверяващ правото на представителя да осъществява делото.

Исковата молба трябва да бъде подадена в съда с такъв брой преписи, какъвто е броят на ответниците и заинтересованите трети страни.

Исковата молба трябва да бъде придружена също така от документи, които:

показват, че са платени държавните такси (*valsts nodevas*) и други съдебни разноски в съответствие с определените от закона процедури и в точните размери,

потвърждават, че са спазени процедурите за предварително извънсъдебно разглеждане на въпроса, когато законът изисква подобно разглеждане, удостоверяват фактите, на които се основава искът.

В портала на латвийските съдилища — www.tiesas.lv — в рубрика *EPakalpojumi* („електронни услуги“), *Eveidlapas* („електронни образци“) са публикувани редица образци на процедурни документи. Образците могат да бъдат свалени, попълнени и представени на хартиен носител.

10 Трябва ли да заплатя съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебните разноски трябва да бъдат платени преди подаване на исковата молба (държавна такса (*valsts nodeva*), такса за регистриране (*kancelejas nodeva*), както и разноските, свързани с разглеждане на делото (*ar lietās izskatīšanu saistītie izdevumi*)), което може да бъде извършено в банка. Когато съдът отсъди в полза на една от страните, той може да се произнесе изгубилата страна да заплати на спечелилата страна всички съдебни разноски, които последната е заплатила. Ако искът е бил удовлетворен частично, съдебните разноски се разпределят пропорционално. Ако ищецът прекрати делото или по него не бъде постановено решение, ищецът трябва да възстанови на ответника съдебните разноски (освен в определените от закона случаи, когато искът е свързан с издаване на удостоверение, предвидено в Регламент (ЕО) № 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета). В такъв случай ответникът не възстановява съдебните разноски, платени от ищеца, но, ако ищецът прекрати делото, защото ответникът доброволно е удовлетворил иска след подаването на исковата молба, по искане на ищеца, съдът може да постанови ответникът да заплати съдебните разноски на ищеца.

Аналогично разноските за воденето на делото (адвокатски хонорари, разноски, свързани с явяването в съда, и разходи по събирането на доказателства) биват постановени за плащане от ответника в полза на ищеца, ако искът на ищеца бъде удовлетворен изцяло или частично или ако ищецът прекрати делото, защото ответникът доброволно е удовлетворил иска след подаването на молбата. Ако дадено дело бъде прекратено, съдът разпорежда на ищеца да възстанови разходите на ответника по воденето на защитата.

Дължимите хонорари на адвокат или юрисконсулт се определят по споразумение между клиента и адвоката или юрисконсулта.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вж. фактологична справка „Правна помощ“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Документи, получени по пощата или в работното време за обслужване на клиенти, се вписват от съда в дневника на входящата поща в деня на получаването. Исковата молба се счита за подадена в деня, в който е получена. Сроктът за всяко едно процесуално действие, което следва да бъде извършено в съда, изтича в момента, в който съдът преустанови работа. Ако исковата молба, жалбата или друга пощенска пратка е предадена на куриер преди 24:00 ч. в последния ден от разрешения срок, същата се счита за представена в срок.

Ако исковата молба не е изготвена правилно или някой от нужните документи липсва, съдията взема мотивирано решение, с което определя, че по исковата молба няма да бъде заведено дело. Копие на това решение се изпраща на ищеца, като се определя срок за отстраняване на нередовностите. Този срок не може да бъде по-кратък от 20 дни, считано от деня на обявяване на решението. Ако ищецът отстрани нередовностите в определения срок, исковата молба се счита за подадена в деня, в който е получена за първи път от съда. Ако ищецът не отстрани нередовностите в определения срок, се счита, че исковата молба изобщо не е подавана и се връща на ищеца. Фактът, че дадена искова молба е върната, не пречи на ищеца да я подаде в съда отново.

Специално потвърждение за правилно представяне на исковата молба: ако исковата молба е изготвена правилно и всички нужни документи са приложени към нея, съдията взема решение в срок до седем дни от получаването на молбата от съда, с което приема исковата молба и образува производството.

Когато бъде образувано производство, исковата молба и копия на книгата, които са приложени към нея, се изпращат на ответника, като се определя срок за представяне на писмено становище. При получаване на отговора съдията изпраща на ищеца и заинтересованите трети страни препис от становището. Съдията може да поиска от ищеца да представи мнението си по отговора. След получаване на отговора или изтичането на срока за получаване на отговор, съдията определя дата за съдебно заседание. Секретарят на съда изпраща призовки на страните. Ако делото следва да бъде решено в закрито заседание при взаимна размяна на книга, не се определя дата за изслушване и не се изпращат призовки до страните.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Страните по делото получават призовка, в която са посочени часът и мястото на съдебното заседание или други процесуални действия.

Призовката се изпраща до декларираното местожителство на лицето, но лицето може да посочи така също друг адрес за кореспонденция със съда.

Ако ответникът няма декларирано местожителство в Латвия и ищецът — по обективни причини — не е успял да установи местожителството на ответника извън Латвия, по мотивирана молба на ищеца съдът може да използва процедурите за откриване на адреса на ответника, предвидени в международните споразумения, които са обвързващи за Латвия, или в законодателството на Европейския съюз.

Ако адресът на ответника не може да бъде открит чрез процедурите, предвидени в международните споразумения, които са обвързващи за Латвия, или в законодателството на ЕС, или ако се окаже невъзможно документите да бъдат изпратени на адреса на ответника, който е предоставен от ищеца, или ако се окаже невъзможно документите да бъдат изпратени на ответника чрез процедурите, предвидени в законодателството на Европейския съюз, или чрез процедурите според международните споразумения, които са обвързващи за Латвия, или чрез процедурите, предвидени в Гражданския процесуален закон за международно сътрудничество по граждански производства, тогава ответникът, който няма декларирано местожителство в Латвия, се призовава в съда чрез известие, публикувано в Официален вестник — *Latvijas Vēstnesis*. В портала на латвийските съдилища — <http://www.tiesas.lv> — в рубриката *E-Pakalpojumi* („електронни услуги“) и *Tiesvedības gaita* („движение на съдебно производство“) може да бъде получена информация относно хода на съдебните производства, като се въведе номерът на делото или призовката.

Последна актуализация: 07/02/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Литва

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Законите на Република Литва предвиждат редица алтернативни възможности за разрешаване на спорове. През 2012 г. в Литва влезе в сила преработен Закон за търговския арбитраж (*Komercinio arbitražo įstatymas*). Този закон се прилага за арбитражни производства, които се провеждат на територията на Република Литва, независимо от гражданството или националността на страните по спора, независимо дали са физически или юридически лица, или дали арбитражните производства се организират от постоянен арбитражен орган или се провеждат *ad hoc*. Арбитражът е

равностойна алтернатива на държавните съдилища. Той осигурява възможност за бързо и удобно уреждане на повечето бизнес спорове, като ги отнася до независими, авторитетни и уважавани частни лица, приемливи и за двете страни, а не до съдии. Страните в арбитражното производство могат да се споразумяват по-свободно за правилата, които уреждат производството. Арбитражният съд може да заседава на всяко удобно за страните по спора място, може свободно да избира езика на производството и формата на решението и т.н. Електронните арбитражни споразумения се признават подобно на писмените споразумения.

През 2008 г. бе приет Законът за помирителна медиация по граждански спорове (*Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas*). Помирителната медиация по граждански спорове (наричана също така просто медиация) е процедура за уреждане на спорове по взаимно съгласие, в която участва безпристрастен помирителен посредник — трета страна (медиатор). Законът предвижда, че медиацията може да се използва за уреждане на граждански спорове (т.е. спорове, свързани със семейни и други въпроси), които могат да бъдат разглеждани от съд в граждански производство. Страните могат да се възползват от тази възможност за уреждане на споровете помежду си както преди да отнесат спора си до съда (извънсъдебна медиация), така и след започването на съдебното производство (съдебна медиация). Следва да се отбележи, че започването на медиация спира давностния срок за предявяване на иск. Следователно дори ако спорът не може да бъде уреден по взаимно съгласие, страните не губят правото си да потърсят правна защита в съда. Съдебната медиация е безплатна. Освен това, ако решите да разрешите спора по гражданско дело чрез съдебна медиация, ще спестите значително време и усилия в сравнение със съдебните производства, а също така и пари, защото ако процедурата по медиация завърши със споразумение, 75 % от платената съдебна такса се възстановява. Уреждането на спор чрез съдебна медиация гарантира поверителност и всяка страна може да се оттегли от съдебната медиация без да посочва причини за това. Извънсъдебното уреждане на спорове, произтичащи от потребителски договори, се урежда от Закона за защита на потребителите (*Vartotojų teisių apsaugos įstatymas*), който е в сила от 2007 г. и предвижда алтернатива на съдебното производство, включително процесуални правила и институционална уредба. Органите, участващи в алтернативното разрешаване на спорове в Литва, са Държавната служба за защита на потребителите (*Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba*), Службата за регулиране на съобщенията (*Ryšių reguliavimo tarnyba*) и други органи, които се занимават със спорове в отделните сектори (Службата за регулиране на съобщенията разглежда спорове в областта на електронните съобщения и пощенските и куриерските услуги, Банката на Литва (*Lietuvos bankas*) се занимава със спорове на потребители с доставчици на финансови услуги и т.н.). Потребителите могат да използват помощта на юрист по време на алтернативното разрешаване на спорове, но разностите за такава помощ не се възстановяват. Гарантирана от държавата първична и вторична правна помощ се предоставя на онези потребители, които отговарят на определените в законодателството критерии. Молбата до орган за алтернативно разрешаване на спорове обикновено няма суспензивно действие по отношение на давностния срок. Следователно, предвид сравнително дългите срокове за уреждане на потребителски спорове и определени кратки давностни срокове за предявяване на искове, съществува сериозен риск от надхвърляне на давността.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Общият давностен срок е десет години.

Литовското законодателство предвижда по-кратки давностни срокове за определени видове искове.

За искове във връзка с резултатите от тръжни процедури се прилага по-кратък едномесечен давностен срок.

За искове за обявяване на решения на органи на юридически лица за недействителни се прилага по-кратък тримесечен давностен срок.

По-кратък шестмесечен давностен срок се прилага за:

искове във връзка с изпълнението на наказания за неизпълнение (глоба, наказателна лихва);

искове във връзка с дефекти на продадени стоки.

Пократък шестмесечен давностен срок се прилага за искове, произтичащи от взаимоотношения между транспортни компании и техните клиенти във връзка с пратки, изпратени от територията на Литва, а за пратки, изпратени в чужбина, се прилага едногодишен срок.

По-кратък едногодишен давностен срок се прилага за вземания по застраховки.

За искове за вреди, включително искове за вреди, произтичащи от незадоволително качество на продукти, се прилага по-кратък тригодишен давностен срок.

За искове за изпълнение във връзка с лихви и други периодични плащания се прилага по-кратък петгодишен давностен срок.

За исковите във връзка с недостатъци в извършена работа са предвидени по-кратки давностни срокове.

За искове, произтичащи от превоз на товари, пътници и багаж, давностните срокове са определени в кодексите (законите), приложими за конкретните видове транспорт.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Споровете във връзка с договорни задължения се регламентират от правото, избрано по споразумение между заинтересованите страни; ако страните са избрали правото на Република Литва, те могат да защитят правните си интереси пред литовските съдилища. Такова споразумение между страните може да бъде предвидено в договора или да бъде установено в съответствие с фактическите обстоятелства по делото. Страните могат да се договорят, че правото на определена държава урежда целия договор или определени части от него. Когато страните решат, че по отношение на договора се прилага правото на чужда държава, това не може да се използва като основание за освобождаване от каквито и да е задължителни правила, приложими в Република Литва или която и да е друга държава, които не могат да бъдат променени или отменени със съгласието на страните.

Ако страните не са посочили кое право следва да урежда договора, се прилага правото на държавата, с която договорното отношение е най-тясно свързано. По презумпция договорното отношение е най-тясно свързано с държавата, на чиято територия:

страната, обвързана от най-характерното за договора задължение, има място на постоянно пребиваване или централна администрация. Ако задължението е по-тясно свързано с правото на държавата, в която се осъществява стопанската дейност на обвързаната със задължението страна, се прилага правото на тази държава;

се намира недвижимият имот, ако предмет на договора е правото на собственост или правото на ползване на недвижимия имот;

се намира основното място на стопанска дейност в момента на сключване на договор за превоз, при условие че държавата, в която се намира основното място на стопанска дейност на превозвача, е същата като държавата, в която е натоварен товарът, или в която се намира седалището на изпращача, или откъдето е изпратен товарът.

Арбитражните споразумения се уреждат от правото, приложимо към основния договор. Ако основният договор е недействителен, се прилага правото на мястото, където е сключено арбитражното споразумение; ако това място не може да бъде установено, се прилага правото на държавата на арбитража.

Правата и задълженията на страните, произтичащи от вреди, се уреждат по избор на засегнатата страна или от правото на държавата, в която е извършено съответното деяние или са настъпили други обстоятелства, довели до нанасянето на вредата, или от правото на държавата, в която са претърпени вредите.

Правната уредба на имуществения режим между съпрузи се определя от правото на държавата на постоянно пребиваване на съпрузите. Когато местата на постоянното пребиваване на съпрузите са в различни държави, приложимото право е правото на държавата, на която и двамата съпрузи са граждани. Когато съпрузите са граждани на различни държави и никога не са имали общо място на пребиваване, приложимото право е правото на държавата, в която е сключен бракът. Правната уредба, уреждаща имуществения режим между съпрузи, определен с договор, е правото на държавата, избрана от съпрузите в договора между тях. В този случай съпрузите могат да изберат правото на държавата, в която се намира или ще се намира мястото на постоянното им пребиваване, правото на държавата, в която е сключен бракът, или правото на държавата, гражданин на която е един от тях. Споразумението на съпрузите относно приложимото по отношение на имуществото право е действително, ако отговаря на изискванията на правото на избраната държава или на правото на държавата, в която е сключено споразумението.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Правилата за компетентността са изложени в чл. 29—30 от Гражданския процесуален кодекс (*Civilinio proceso kodeksas*). Иск може да се предяви пред съда по местопребиваването на ответника. Иск срещу юридическо лице се предявява по седалището на юридическото лице, посочено в регистъра на юридическите лица. Ако ответникът е държавата или община, искът трябва да се предяви по седалището на органа, представляващ държавата или общината.

Иск срещу ответник, чието местопребиваване е неизвестно, може да се предяви по местонахождението на имуществото му или по последното му известно местопребиваване. Иск срещу ответник, който няма местопребиваване в Република Литва, може да се предяви по местонахождението на имуществото му или по последното му известно местопребиваване в Република Литва. Иск, свързан с дейността на клон на юридическо лице, може да се предяви и по седалището на клона.

Иск за присъждане на издръжка и за определяне на бащинство може да се предяви и по местопребиваването на ищеца. Иск за обезщетение за увреждане на здравето на дадено лице, включително смърт, може да се предяви по местопребиваването на ищеца или мястото, където е претърпяна вредата. Иск за увреждане на имуществото на дадено лице може да се предяви по местопребиваването (седалището) на ищеца или мястото, където е настъпила вредата.

Искът във връзка със споразумение/договор, уточняващ мястото на изпълнение, може да се предяви и по мястото на изпълнение, посочено в споразумението/договора.

Иск, свързан с осъществяване на действия в качеството на настойник, попечител или управител на имущество, може да бъде предявен и по местопребиваването (седалището) на настойника, попечителя или управителя на имуществото.

Иск във връзка с потребителски договор може да бъде предявен и по местопребиваването на потребителя.

Ако има няколко съдилища, които са компетентни да разглеждат делото, ищецът има право да избере кое от тях да сезира.

Исковите, свързани с вещни права върху недвижимо имущество, ползване на недвижимо имущество (с изключение на искове, отнасящи се до ликвидация на имущество на съпрузи по дела за развод) и отмяна на конфискация на недвижимо имущество са от компетентността на съда по местонахождението на недвижимия имот или на основната част от него.

Искове от кредитори срещу наследствена маса, предявени преди наследниците да са приели наследството, са от компетентността на съда по местонахождението на наследствената маса или на основната част от нея.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

На първа инстанция всички граждански дела се разглеждат от районните съдилища, с изключение на делата, които се разглеждат от окръжните съдилища или от Окръжния съд на Вилнюс.

Окръжните съдилища разглеждат следните дела като първоинстанционни съдилища:

от 4 април 2013 г. — дела за вземания, надвишаващи 150 000 LTL, с изключение на дела по семейни и трудови правоотношения и дела за обезщетение за неимуществени вреди;

дела, свързани с неимуществени правоотношения във връзка с авторски права;

дела за правоотношения при граждански публични търгове;

дела за фалит/несъстоятелност или реструктуриране, с изключение на делата, свързани с фалит на физически лица;

дела, едната от страните по които е чужда държава;

дела за вземания във връзка със задължителна продажба на акции (дял, лихва);

дела по искове във връзка с разследване на дейността на юридическо лице;

дела за обезщетение за имуществени и неимуществени вреди в резултат на нарушаване на установените права на пациентите;

други граждански дела, които съгласно специални закони трябва да се разглеждат от окръжен съд като първоинстанционен съд.

Следните дела се разглеждат само от Окръжния съд на Вилнюс като първоинстанционен съд:

дела по споровете, предвидени в [Закон за патентите \(Lietuvos Respublikos patentų įstatymas\)](#);

дела по споровете, предвидени в Закона за търговските марки (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);

дела, свързани с осиновяването на литовски гражданин, пребиваващ в Република Литва, по искане на граждани на други държави;

други граждански дела от изключителната компетентност на Окръжния съд на Вилнюс като първоинстанционен съд съгласно специални закони.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Лицата могат да завеждат дела лично или чрез свои представители. Участието на дадено лице в съдебното заседание не го лишава от правото на процесуално представителство. Счита се, че е уместно на съдебното заседание да присъства представителят на лицето, освен ако съдът счете, че е необходимо лично присъствие на представляваното лице.

Лицата трябва да бъдат представлявани от адвокат в определени производства, посочени в Гражданския процесуален кодекс и [Гражданския кодекс \(Civilinis kodeksas\)](#) — например ако съдът разглежда дело, в което участва лице, обявено за недееспособно, въпросното лице трябва да бъде представлявано от адвокат.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Лицата, които желаят да внесат документи в съда или да получат документи от него, трябва да се свържат със съдебното деловодство, което ще обясни процедурата за внасяне, получаване или връщане на документи. Места за контакт със съдилищата

След стартирането на портала за електронни услуги e.teismas.lt на 1 юли 2013 г. стана възможно внасянето на документи по делото, проследяването на производството, заплащането на съдебните такси и получаването на други услуги да се извършват [онлайн](#).

За да се гарантира последователност при обработването на делата, с резолюция бе установено, че от 1 януари 2014 г. делата, които са били обработени по електронен път от съдилищата от по-ниска инстанция и са предадени на апелативните и касационните съдилища, трябва да продължат да се обработват по електронен път.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Участниците в съдебното производство трябва да представят оригинални екземпляри на процесуалните документи. Освен това съдът трябва да получи достатъчен брой екземпляри от печатните процесуални документи: по един екземпляр за всяка от насрещните страни (в делата с множество ответници или ищци — по един екземпляр за всеки от тях или, ако е определен представител или пълномощник за получаване на процесуалните документи, свързани с делото — само един екземпляр за този представител или пълномощник) и за третите лица, освен когато процесуалният документ е подаден по електронен път. Всички приложения към процесуалните документи трябва да бъдат представени в същия брой екземпляри като процесуалните документи, освен когато са подадени по електронен път или когато съдът е разрешил приложенията да не бъдат предоставяни на страните поради големия им обем.

Всички процесуални документи и приложенията към тях трябва да бъдат представени на съда на езика на съда. Ако страните по производството, до които са адресирани процесуалните документи, не говорят този език, съдът трябва да получи преводи на тези документи на език, който страните разбират. Когато представените документи трябва да бъдат преведени на чужд език, страните трябва да предоставят надлежно заверени преводи.

Иск може да бъде подаден по електронен път чрез портала за електронни услуги на литовските съдилища <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>, който е достъпен на уебсайта на Администрацията на националните съдилища (*Teismų administracija*): <http://www.teismai.lt/>.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Електронен формуляр за предявяване на иск може да бъде попълнен в портала за електронни услуги на литовските съдилища <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>.

Всеки иск, внесен в съда, трябва да отговаря на общите изисквания, приложими към съдържанието на процесуалните документи (чл. 111 от Гражданския процесуален кодекс). Процесуалните документи трябва да бъдат подадени до съда в писмена форма. Всеки процесуален документ на страна по производството трябва да съдържа:

наименованието на съда, в който се внася процесуалният документ;

процесуалния статут, имената, фамиилните имена, личните идентификационни номера (ако са известни) и местопребиваването на страните в производството; други адреси на други страни в производството за връчване на процесуални документи, известни на ищеца; когато страните в производството или една от тях е юридическо лице, пълното наименование, седалището и други адреси на други страни в производството за връчване на процесуални документи, известни на ищеца, кодовете, номерата на разплащателните сметки (ако са известни) и данни за кредитните институции (ако са известни);

метода, който трябва да се използва за връчване на процесуалните документи на страната, и пощенския адрес за кореспонденция, ако е различен от местопребиваването или седалището;

вида и предмета на процесуалния документ;

обстоятелствата, обосноваващи предмета на процесуалния документ, и доказателства, потвърждаващи тези обстоятелства;

всички приложения трябва да са прикачени към внасяния процесуален документ;

подписа на лицето, внасящо процесуалния документ, и датата на изготвянето му.

Лице в производството, което представя процесуален документ като се опира на тълкуване, прието от международен съд или съд на чужда държава, трябва да предостави копие от решението на съда, в което се съдържа това тълкуване, и надлежно заверен превод на решението на езика на съда.

Процесуален документ, внесен в съда от представител, трябва да съдържа информацията за представителя, посочена в точки 2 и 3 по-горе, и трябва да бъде придружен от документ, удостоверяващ правата и задълженията на представителя, ако такъв документ все още не е внесен или ако срокът на валидност на упълномощаването, включено в досието, е изтекъл.

Лице, упълномощено от страна по делото, която не е в състояние да подпише процесуалния документ, трябва да го подпише от нейно име, като посочи причината, поради която страната не може сама да подпише представения документ.

Чл. 135 от Гражданския процесуален кодекс предвижда, че исковата молба трябва да съдържа следната информация:

размера на претенцията (цена на иска), когато искът е за вземане;

обстоятелствата, на които ищецът основава претенцията си (фактически основания за претенцията);

доказателства в потвърждение на посочените от ищеца обстоятелства, адресите на свидетелите и местонахождението на други доказателства;

какво иска ищецът (предмет на исковата молба);

становището на ищеца относно възможността за постановяване на решение в отсъствие на една от страните, ако не бъде получен отговор на иска или на предварителен процесуален документ;

информация дали по делото ще се явява адвокат. Ако да, трябва да се посочат името, фамилията и служебния адрес на адвоката;

становището на ищеца относно възможността да се постигне споразумение, ако ищецът желае да представи такова становище.

Исковата молба трябва да бъде придружена от документи или други доказателства, на които ищецът основава претенциите си; към нея трябва да се приложи доказателство за плащане на съдебната такса и да се посочат всякакви искания за събиране на доказателства, които ищецът не е в състояние да представи, като се посочи причината за това.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Исковата молба трябва да бъде придружена от всички документи в подкрепа на претенциите и доказателство за плащане на съдебната такса.

Съдебната такса за неимуществени иски е 100 LTL. При имуществени спорове дължимата съдебна такса е равна на процент от претендираната сума, както е посочено в конкретни закони: 3 % и най-малко 50 LTL за иски на цена до 100 000 LTL; 3 000 LTL плюс 2 % от претендираната сума за иски на цена от 100 000 до 300 000 LTL; и 7 000 LTL плюс 1 % от претендираната сума за иски на цена над 300 000 LTL. Общата съдебна такса за имуществени спорове не може да надвишава 30 000 LTL.

Специални закони предвиждат случаи, в които ищецът е освободен от съдебна такса. Освен това съдът има право да освободи частично или да разсрочи плащането на таксата до приемането на решението му, като вземе предвид финансовото състояние на лицето. Всяко искане за освобождаване или разсрочване на съдебната такса трябва да се обоснове и да бъде придружено от доказателства за лошото финансово състояние на лицето.

При писмените производства дължимата такса е в размер на половината от таксата, дължима за иска, но не по-малко от 20 LTL.

Не се дължи такса за отделни жалби, освен за отделните жалби, с които се иска прилагане на временни мерки, като в този случай таксата е 100 LTL.

Когато процесуалните документи или приложенията към тях се внасят в съда единствено по електронен път, дължимата такса е равна на 75 % от таксата, която се дължи за съответния процесуален документ, при минимална такса от 10 LTL.

Клиентът изразява съгласието си с предоставянето на правни услуги от страна на неговия адвокат, адвокати или професионално адвокатско сдружение като подписва договор. Страната трябва да плати договореното възнаграждение за предоставените правни услуги. Страните могат свободно да договарят момента на извършване на плащането по тяхно желание.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Законът за гарантираната от държавата правна помощ (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) гарантира осигуряването на първична и вторична правна помощ при посочените по-долу условия.

Първична правна помощ се предоставя на граждани на Република Литва и на други държави — членки на ЕС, на лица, които пребивават законно в Република Литва и в други държави — членки на ЕС, както и на лица, които имат право на такава помощ по силата на международни договори, по които Република Литва е страна. Първична помощ се предоставя незабавно. Когато това не е възможно, трябва да бъдете уведомен кога молбата ви ще бъде приета, като това не може да стане по-късно от 5 дни от датата на молбата. Общински длъжностни лица и служители, адвокати или специалисти от публични агенции, с които общината е сключила договор, ще дадат лични съвети за извънсъдебно разрешаване на вашия спор, ще предоставят информация за правната система, законите и други законодателни актове и ще помогнат при изготвянето на споразумение или попълването на заявление за вторична помощ. Първична правна помощ може да бъде отказана, когато искът на ищеца е очевидно необоснован, когато ищецът вече е получил обширна консултация по същия въпрос, когато е ясно, че лицето е в състояние да получи съвет от адвокат без правната помощ, гарантирана от държавата по закон, или когато молбата не е свързана със собствените права и законни интереси на лицето, освен в посочените в закона случаи на представителство.

Вторична правна помощ могат да получават същите получатели, но предоставянето на такава помощ зависи от нивото на общия им доход. Вторична правна помощ може да се предостави на всяко лице, което пребивава в Република Литва и активите и годишният доход на което не надвишават праговете за допустимост, определени от правителството по отношение на предоставянето на правна помощ. Активите и доходите са класифицирани в ниво I и ниво II: за ниво I държавата покрива 100 % от разходите за вторична правна помощ, докато за ниво II — 50 % от разходите за вторична правна помощ (останалите 50 % трябва да се поемат от лицето).

Следните лица имат право да получат вторична правна помощ безплатно независимо от активите и годишните си доходи: заподозрени, обвиняеми или осъдени по наказателни дела, при които участието на адвокат на обвиняемия е задължително; жертви в случаи, свързани с обезщетение за вреди, произтичащи от престъпление, включително случаи, при които въпросът за обезщетението трябва да бъде решен в наказателно дело; лица, получаващи социални помощи; лица, подпомагани от институции за медико-социални грижи с настаняване; лица, за които е установено, че страдат от тежко увреждане или са признати за неработоспособни; лица, които са достигнали пенсионна възраст и за които е определено, че имат високо ниво на специални потребности; настойници (попечители) на такива лица, когато правната помощ е необходима за представляване и защита на правата и интересите на лицата, които са под тяхно настойничество (попечителство); лица, които са предоставили доказателство (заповед за заповед на имущество и т.н.), че не са в състояние по обективни причини да използват собствеността и средствата си и в резултат на това имуществото и годишният им доход, които те биха могли да използват както желаят, не надвишава прага на допустимост, определен от правителството по отношение на предоставянето на вторична правна помощ; лица, страдащи от тежко психическо заболяване, когато става въпрос за принудителната им хоспитализация или лечение; настойници (попечители) на тези лица, когато правната помощ е необходима за представляване и защита на правата и интересите на такива лица; длъжници, когато искът се предявява срещу последното им място на пребиваване, където живеят в момента; родителите или други законни представители на непълнолетно лице, когато става въпрос за отстраняването на детето; непълнолетни лица, които не са омъжени или обявени от съд за напълно правоспособни и които се явяват пред съда самостоятелно в случаите, определени в специални закони; лица, които искат да бъдат обявени за недееспособни, в случаи, свързани с обявяването на физическо лице за недееспособно; лица, които искат да регистрират раждане, и други случаи, предвидени в международни споразумения, по които Република Литва е страна.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Съдът взема решение относно допустимостта с определение. Тази процедура се счита за начало на гражданското дело. Ако има някакви недостатъци и лицето, което участва в делото или е предявило иск/внесло процесуален документ, отстрани този недостатък в съответствие с изискванията на съда и в определените от него срокове, искът/документът се счита за подаден в деня на предаването му на съда. В противен случай се счита, че не е подаден, и се връща на ищеца заедно с приложенията, по нареждане на съдията, не по-късно от пет работни дни след крайния срок за отстраняване на недостатъците.

Ищецът има право да оттегли иска си, стига съдът да не е изпратил копие от иска на ответника. Искът може да бъде оттеглен на по-късен етап единствено ако ответникът е съгласен и ако бъде оттеглен преди първоинстанционният съд да е постановил решението си.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Страните по производството се уведомяват за времето и мястото на съдебното заседание или отделните процесуални мерки с призовка или уведомление от съда. График на заседанията на съда е на разположение в интернет чрез Информационната система на съдилищата в Литва, достъпна на уебсайта на Администрацията на националните съдилища. <http://liteko.teismai.lt/tvarkasciai/>

Последна актуализация: 25/06/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедурира? - Люксембург

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Медиацията е алтернативен способ за разрешаване на спорове, чрез който в някои случаи може да се избегне сезирането на съд.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на съдебни искове варират според случая.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. тема „Компетентност на съдилищата – Люксембург“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. тема „[Компетентност на съдилищата – Люксембург](#)“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Вж. тема „[Компетентност на съдилищата – Люксембург](#)“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Отговорът на този въпрос зависи от цената на иска и правното естество на спора.

Най-общо, това може да се представи по следния начин, като не се включват специфичните изключения, предвидени от закона:

ако цената на иска е равна на или по-малка от 10 000 EUR, спорът по принцип е от компетентността на мировите съдилища (*justices de paix*). Пред тези съдилища страните могат да се явят лично или чрез представител, който в случай, че не е адвокат, трябва да е специално оправомощен (упълномощен);

ако цената на иска надвишава 10 000 EUR, спорът по принцип е от компетентността на окръжните съдилища (*tribunaux d'arrondissement*). При явяване пред тези съдилища лицата трябва да бъдат представлявани от адвокат (конституиране на адвокат), освен при бързите производства и производства по търговски спорове, при които страните могат да се явят лично, но могат също така да бъдат подпомагани от трети лица или да бъдат представлявани. Пред Върховния съд (апелативен съд) страните трябва да бъдат представлявани от процесуален представител – адвокат; някои дела са от компетентността на мировите съдилища независимо от цената на иска, дори тя да надвишава 10 000 EUR: такива са напр. делата по спорове между наемодатели и наематели и исковете за издръжка, с изключение на тези, които са аксесорни на исковете за развод или фактическа раздяла. Обикновено подаването на молбите до мировия съд се извършва чрез призоваване чрез съдебен изпълнител. В тези случаи исквата молба трябва да отговаря на някои изисквания за форма, за да се осигури по-специално възможност за упражняване на правото на защита. В някои случаи страните могат сами да предявят иска без да прибегват до съдебен изпълнител, като това става чрез писмена молба до мировия съдия (опростена и по-евтина процедура от тази, която се провежда пред окръжния съд). И в двата случая страните могат да се явят лично или чрез представител, който в случай, че не е адвокат, трябва да е специално оправомощен (упълномощен).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Отговорът на този въпрос зависи от разграниченията, които бяха направени в предходната точка.

Ако цената на иска е до 10 000 EUR, страните могат да сезират директно (чрез искова молба) или индиректно (посредством отправяне на призовка чрез съдебен изпълнител) мировия съд, който има териториална компетентност. На практика исковете се приемат от ръководителите на съдебните деловодства на тези съдилища.

Ако цената на иска е над 10 000 EUR, страните трябва по принцип да се обърнат към адвокат, който ще призове насрещната страна от името на своя клиент посредством съдебен изпълнител. Адвокатът ще внесе документите за завеждане на делото пред окръжния или Върховния съд съобразно териториалната компетентност.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Може да се използва френски, немски или люксембургски език, като се вземат предвид специфичните разпоредби, касаещи някои правни спорове. Искът се подава чрез призоваване на насрещната страна (чрез *assignation* или *citation*), освен в случаите, при които съдът може да бъде сезиран и с обикновена молба. Освен при някои редки изключения, възникващи пред мировите съдилища при някои специфични дела, исковите молби трябва да бъдат подадени в писмен вид. Документи, изпратени по факс или електронна поща, не се допускат по делото.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

За някои специфични дела (напр. искове за издаване на заповеди за плащане на дължими парични суми или на неплатени суми по фактури) се попълват формуляри. По принцип призовките за явяване пред мировите съдилища, исковете или призовките за явяване пред окръжните съдилища и актовете, с които решенията се обжалват пред върховните съдилища, трябва да съдържат някои задължителни реквизити и да са в определена форма, като в противен случай са нищожни. За тази цел не се предвижда попълването на предварително установени формуляри. Съществуват също така формуляри за исковете, които се основават на общностното законодателство. Такива са например молбите за издаване на европейска заповед за плащане, основаващи се на Регламент (ЕО) № 1896/2006, или молбите по европейската процедура за искове с малък материален интерес, основаващи се на Регламент (ЕО) № 861/2007.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

По принцип в края на съдебното производство се заплащат съдебни такси. Съдът може също така да осъди загубилата делото страна да заплати съдебни разноски на спечелилата страна, ако съдията счете, че би било несправедливо всички възнаграждения и разходи да бъдат поети само от тази страна. Съдът може също така да разпореда на една или повече страни по делото да предоставят гаранция или авансово плащане на суми (аванси) (напр. когато съдът постанови изготвяне на експертиза).

Вознаграждението, заплащано на адвоката от клиента му, зависи от договора, който те са сключили. На практика обичайно адвокатът получава някакво авансово плащане.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вж. тема „[Правна помощ — Люксембург](#)“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Ако съдът е сезиран от самия ищец в случаите, в които законът позволява това, ищецът се уведомява от съда за напредъка на съдебното производство.

Ако искът трябва да бъде заведен или е заведен от адвокат от името на неговия клиент, съдът уведомява адвоката за съдебното производство и неговия ход, тъй като последният представлява своя клиент. Адвокатът може да предоставя на клиента си сведения за хода на делото, доколкото те са налични или предвидими.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Предходният отговор съдържа отговор на този въпрос.

Освен това срокът за явяване пред съда в писмената фаза на производството е установен по принцип в закона и е различен от сроковете за явяване, които съдът може да определи по-специално с цел лично да изслуша някоя от страните или трети лица. Законоустановените срокове варират в зависимост от съда и от обстоятелството дали ответникът живее в Люксембург или в чужбина. Що се отнася до устната фаза на производството, по принцип ищецът трябва да укаже на ответника конкретната дата, на която същият трябва да се яви на съдебно заседание.

Връзки по темата

<http://www.legilux.lu/>

Последна актуализация: 25/04/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [en](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Малта

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Да, за да заведете съдебно дело в Малта, е необходимо да се обърнете към съда. Адвокат или друг процесуален представител внася исковата молба в съда и заплаща дължимата такса. Ако искът е подсъден на съд с висшестояща компетентност, лицето, което подава исковата молба, трябва да положи клетва.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Не, делото може да бъде заведено пред съда по всяко време. Ответникът обаче може да отправи възражение за изтекла погасителна давност на всички етапи на производството пред съда.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Лицето, което е завело делото, трябва да присъства физически в съдебната зала по време на заседанията. В негово отсъствие то се представлява от адвокат или процесуален представител. Ако една от страните е извън Малта, се назначава специален упълномощен представител в Малта, който да извършва процесуалните действия от името на тази страна в нейно отсъствие.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Макар че в Малта има само една съдебна сграда, в страната функционират няколко съдилища с различна компетентност съобразно предмета на делата, цената на исковете и местопребиваването на ищеца. Отделните съдилища в Малта са, както следва:

- Граждански съд по семейни дела [Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja)]: този съд разглежда всички иски, свързани със семейни въпроси, като производства за раздяла на съпрузите, развод, издръжка, установяване на бащинство и унищожаване на брака;
- Съд на магистратите (Отделение по семейни дела в Гозо) [Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Sezzjoni Familja)]: компетентността на този съд е както в точка а по-горе, но пред този съд се предявяват иски срещу лица с място на пребиваване или обичайно пребиваване на остров Гозо;
- Граждански съд с обща компетентност (отделение с конституционна компетентност) [Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali)]: този съд разглежда дела с конституционен характер;
- Съд на магистратите (Малта) [Qorti tal-Maġistrati (Malta)]: този съд разглежда и решава дела с гражданскоправен характер по иски, чиято стойност не надхвърля 11 646,87 EUR, предявени срещу лица, които имат място на пребиваване или обичайно пребиваване на остров Малта, както и други иски, предвидени в малтийското законодателство;
- Съд на магистратите в Гозо с нисшестояща компетентност [Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Inferjuri)]: компетентността на този съд е както в точка г по-горе, но той разглежда иски, предявени срещу лица с място на пребиваване или обичайно пребиваване на остров Гозо. Освен това този съд изпълнява правомощията, предоставени на Гражданския съд с охранителна компетентност;
- Граждански съд с обща компетентност [Prim' Awla tal-Qorti Ċivili]: този съд разглежда и решава дела с гражданскоправен характер по иски, чиято стойност не надхвърля 11 646,87 EUR, както и всички дела (независимо от цената на иска), по които са предявени иски срещу недвижимо имущество, както и дела, свързани със сервитутни права, тежести или други права, обременяващи недвижимо имущество, включително всички иски за отстраняване или изваждане от недвижими имоти, независимо дали са в градски или селски райони, дали са наети или се обитават от лица с място на пребиваване или обичайно пребиваване в границите на териториалната компетентност на този съд;
- Съд на магистратите в Гозо с висшестояща компетентност [Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Sezzjoni Superjuri Ġenerali)]: компетентността на този съд е както в точка ж, но той разглежда иски, предявени срещу лица с място на пребиваване или обичайно пребиваване на остров Гозо;
- Граждански съд с охранителна компетентност [Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, Ġurisdizzjoni Volontarja]: този съд разглежда несъстезателни производства като отваряне на тайни завещания, настойничество и осиновяване. Освен това този съд разрешава сключване на договори, както и приемане на разпоредби, които съгласно закона са допустими само след предварително предоставяне на разрешение.

Наред с изброените по-горе съдилища в страната функционират и редица трибунали: Трибунал за иски с малък материален интерес (Tribunal ta' Talbiet iż-żgħir) (който разглежда и решава всички дела по парични иски на стойност до 3 494,06 EUR), Трибунал за административно преразглеждане (Tribunal ta' Revizzjoni Amministrattiva) и Промишлен трибунал (Tribunal Industrijali). В Малта функционира и Арбитражен център (Centru tal-Arbitraġġ), който предоставя услуги, свързани с арбитраж. В малтийското законодателство е предвидено, че в определени обстоятелства страните са длъжни да отнесат спора си за арбитраж (задължителен арбитраж). Споровете, свързани с общи части на сгради или с движението на моторни превозни средства, подлежат на задължителен арбитраж.

Всички изброени съдилища са първоинстанционни обикновени съдилища. От това следва, че въззивни жалби срещу решенията на тези съдилища могат да се подават пред Апелативния съд (Qorti tal-Appell). Жалби срещу решенията на Трибунала за иски с малък материален интерес, Арбитражния център или Съдилищата на магистратите могат да се подават пред Апелативния съд в неговата нисшестояща компетентност (в състав от един съдия). Жалби срещу решенията на Гражданския съд с обща компетентност се подават пред Апелативния съд в неговата висшестояща компетентност (в състав от трима съдии). Жалби срещу решенията на Гражданския съд с конституционна компетентност се подават пред Конституционния съд (Qorti Kostituzzjonali), а жалби срещу решения на Съда на магистратите в Гозо (в неговата нисшестояща и висшестояща компетентност) във всички случаи се подават пред Апелативния съд в Малта.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Вж. отговора на въпрос 4.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

За предявяване на иск пред съдилищата с нисшестояща компетентност е необходимо да се ангажира адвокат или процесуален представител. Ако искът се предявява пред съдилищата с висшестояща компетентност, е необходимо съдействието както на адвокат, така и на процесуален представител.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Към съдебното деловодство.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Исковата молба трябва да бъде съставена на малтийски език. Тя трябва да бъде попълнена в писмена форма, лично от адвоката или процесуалния представител.

Освен това може да бъде подадено искане за провеждане на производството на английски език, когато една от страните е чуждестранно лице. В Малта не е предвидена възможност за подаване на исковата молба по електронната поща или по факс.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Предвидени са формуляри, които се попълват при предявяване на иск пред Арбитражния център или Трибунала за икове с малък материален интерес. Няма обаче предвидени формуляри за предявяване на иск пред Съдилищата на магистратите или Гражданския съд с обща компетентност. Когато се предявява иск пред Гражданския съд с обща компетентност, исковата молба трябва да съдържа:

а) изявление, в което в отделни номерирани параграфи ясно и изрично се излага предметът на иска, с цел да бъдат изтъкнати искът и фактите, които са лично известни на ищеца;

б) основанията на иска;

в) посочване на иска или исковете, които трябва да са номерирани; и

г) всяка подадена под клетва искова молба трябва да съдържа следния текст, поместен четливо непосредствено под наименованието на съда: „Който получи тази подадена под клетва искова молба е длъжен да внесе даден под клетва отговор във връзка с молбата в срок от двадесет (20) дни от датата на връчване на молбата, която се счита за дата на приемане. Ако в предписания срок не бъде внесен отговор под клетва съгласно закона, съдът ще реши иска съгласно закона.

Поради тази причина е в интерес на адресата на настоящата подадена под клетва искова молба незабавно да се консултира с адвокат, за да може да внесе своя отговор по време на разглеждането на делото.“

д) необходимите документи в подкрепа на исковата молба се предоставят заедно с молбата;

е) исковата молба се подава под клетва пред секретаря на съда или процесуалния представител, определен да изпълнява функциите на служител, приемащ клетвени декларации, съгласно Наредбата за служителите, приемащи клетвени декларации (глава 79);

ж) заедно с декларацията ищецът посочва и имената на свидетелите, които възнамерява да призове в подкрепа на своя иск, като уточнява за всеки от тях фактите и обстоятелствата, които възнамерява да докаже чрез техните показания;

з) исковата молба се връчва на ответника.

10 Трябва ли да заплаща съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Да, при подаването на исковата молба се заплаща дължимата съдебна такса. Размерът на таксата варира съобразно вида на делото и/или цената на иска.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Да, лице което не разполага със средства може да поиска правна помощ. Искане за правна помощ се отправя до Гражданския съд с обща компетентност. Освен това, искане за правна помощ може да бъде отправено и устно към адвокат, специализиран в предоставяне на правна помощ. Правна помощ се предоставя на лица, които отговарят на определени критерии, по-конкретно ищецът трябва да положи клетва пред секретаря на съда, а при устно отправяне на искането той трябва да положи клетва пред адвокат, специализиран в предоставяне на правна помощ, като декларира:

а) че доколкото знае той има разумни основания да участва като ишец или ответник, да продължи или да се конституира като страна в производството;

б) че с изключение на предмета на делото той не притежава имущество от какъвто и да е вид, чиято нетна стойност възлиза на сумата от 6 988,12 EUR, без да се включват вещите за всекидневна употреба, които се оценяват като разумно необходими на ищеца или неговото семейство, както и че неговият годишен доход не надхвърля националната минимална заплата, определена за лицата над 18-годишна възраст.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

При подаването на исковата молба делото се насрочва за разглеждане от съда. Съдът съобщава на ищеца и ответника датата на първото съдебно заседание (чрез обявление за насрочване на делото). Освен това страните могат да проверят дали делото е насрочено за разглеждане чрез съдебната електронна система „Lecam“ или на съдебния интернет портал. На страните не се предоставя потвърждение дали искът е предявен според изискванията; трябва обаче да се посочи, че секретарят на съда не приема подадена под клетва искова молба, която не отговаря на изискванията, посочени в отговора на въпрос 9.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

На ищеца се връчва обявлението за насрочване на делото. Датата на следващото съдебно заседание се определя по време на текущото заседание. Информация за делото може да се получи от съдебния интернет портал.

Последна актуализация: 22/03/2017

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедурира? - Холандия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Не, не е необходимо винаги да се обърцате към съда за разрешаване на вашия спор. В някои случаи е напълно възможно да използвате алтернативни методи за разрешаване на спорове.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Да, обикновено има, но сроковете за завеждане на дело са различни за различните дела и не е възможно да се даде общ отговор. Ако имате въпроси, е по-добре да се обърнете към адвокат или към Бюрото за правна помощ (*Juridisch loket*) (<http://www.juridischloket.nl/>)

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Като основно правило, ответникът се призовава от съда на държавата членка по местоживееене.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Освен ако в закона не е предвидено друго, делото трябва да бъде заведено пред окръжния съд по постоянния адрес на ответника. Ако ответникът няма известен постоянен адрес в Нидерландия, компетентен е съдът по настоящия му адрес. Поради това трябва да установите на какъв адрес и

в коя община в Нидерландия живее ответникът. След като узнаете това, можете да проверите в [Закон за съдебната класификация \(Wet op de rechterlijke indeling\)](#), към кой съдебен район спада мястото на постоянния или настоящия адрес. Въз основа на това е възможно да се определи окръжният съд, пред който трябва да се заведе делото.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

За отговор на този въпрос, моля, вижте предишния въпрос. За допълнителна информация за определянето на съда, пред който трябва да заведете делото, вж. [rechtspraak.nl](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Правният принцип в Нидерландия е, че по граждански и търговски въпроси страните трябва да бъдат представлявани от адвокат. В това отношение няма значение дали става дума за производство, образувано чрез призоваване, производство, образувано въз основа на молба или бързо производство, производство за налагане на временни мерки или, например, производство в отсъствие на една от страните поради неявяване.

Изключение се прави само за искове с цена до 25 000 евро или за искове с неопределена цена, при които има ясна индикация, че цената им не надвишава 25 000 евро. В тези случаи компетентен е окръжният съд и страните могат да се представляват сами в производството. Страните могат да получат помощ и от лице, различно от адвокат, например юрисконсулт или съдебен изпълнител.

Ако случаят е свързан с трудов договор, колективен трудов договор, разпоредба на колективен трудов договор, обявена за общообвързваща, споразумение за ранно пенсиониране, както е посочено в Закона за рамковото договаряне на ранно пенсиониране на държавни служители (*Wet kaderregeling vut overheids personeel*), споразумение за посредничество, договор за наем или договор за наем с опция за закупуване, също е възможно да се действа без адвокат. Следователно в тези случаи паричната цена на искам е без значение.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Писмените документи, с които може да се образува производство, трябва да са адресирани до деловодството на компетентния съд. Тук трябва да се има предвид разликата между производствата, образувани чрез призоваване, и производствата, образувани с молба. При производствата, образувани чрез призоваване, призовката първо се връчва на ответника и след това се регистрира в деловодството. И двете действия трябва да бъдат извършени от съдебен изпълнител. След това делото се разглежда според списъка на делата (списък на делата, разглеждани по време на съдебното заседание). При производствата, образувани с молба, молбата се внася директно в съдебното деловодство и останалата част от производството се провежда също чрез деловодството на компетентния съд. Вж. също раздел „Връчване на документи“.

Описаната погоре процедура ще се промени през следващите години, когато влезе в сила законодателството за (задължителното) електронно производство. Това законодателство ще бъде въведено постепенно от 2017 г. до 2021 г. В крайна сметка, електронното производство трябва да стане задължително за всички дела, при които се изисква задължително процесуално представителство. Тогава тези дела ще започват винаги с внасянето на документ за образуване на производство (*procesinleiding*) чрез уеб портала на съдебната служба (*Rechtspraak*) или чрез системна връзка между съдебната служба и адвоката. Вижте също информацията относно „Автоматизираната обработка“.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

В Нидерландия официалният език на съдебното производство е нидерландски език. Това означава, че призовката или (писмената) молба за образуване на производство трябва да е изготвена на нидерландски език. По изключение процесуалните документи по дело, образувано пред съд в провинция Фризия, могат да бъдат съставени на фризийски език.

Документите могат да се внасят в деловодството на окръжния съд и по факс. Изпратени по факс документи, получени от деловодството преди 24:00 часа на последния ден, се считат за внесени в срок. От това правило има изключение: молби по семейни дела не се приемат, ако са изпратени по факс. Документи не могат да се изпращат по електронна поща. Между 2017 г. и 2021 г. поетапно трябва да бъде въведено електронно производство по всички въпроси от областта на гражданското и административното право. Ако за съответния тип дело е въведено електронно производство, делото може да бъде заведено пред съда по електронен път чрез уеб портала на съдебната служба.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Законът определя специфични изисквания към съдържанието на молбата за призоваване или (писмената) молба за образуване на производство. Според новото законодателство, въвеждащо електронното производство, остава само един начин за образуване на производство. Това законодателство трябва да бъде прието от септември 2017 г. до 2021 г. За допълнителна информация вж. [Националния процедурен правилник за призоваване по граждански дела пред съдилищата \(Landelijk Procesreglement voor civiele dagvaardingen bij de rechtbanken\)](#) (рубрики *Rechtbanken* (Окръжни съдилища) и *Handel* (Търговия)) и [Процедурния правилник за производства, образувани с молба, в областта на търговското гражданско право/съдилища при бързи производства \(Procesreglement voor verzoekschriftenprocedure sector civiel handel/voorzieningenrechter\)](#).

Производства, образувани чрез призоваване

При производствата, образувани чрез призоваване, съдебният изпълнител първо връчва призовката на ответника и след това я регистрира в деловодството на съда. Призовката трябва да съдържа: името/наименованието на ищеца, предмета на искам, името/наименованието на ответника, основанията за искам и доказателствените документи, представени от ищеца в подкрепа на искам. В призовката се посочват и датата на заседанието и съдът, в който ще бъде разгледано делото.

Досието трябва да съдържа следните документи:

оригиналната призовка;

ако призовката е трябвало да бъде връчена в чужбина, оригиналните документи, които показват, че това е било направено правилно;

доказателство за правна помощ, финансирана с публични средства, или справка за доходите, или копие от молбата за такава правна помощ или справката за доходите;

доказателство за избора на местожителство на ответника;

доказателства (документи), които ще бъдат използвани в производството;

уведомление за това дали преди производството е проведена медиация, като в посочените подолу случаи се представят и копия от следните документи:

ако е предявен иск за възстановяване на разходи, свързани с налагане на заповор, копие от документите за заповор;

в случаите на препращане, решението за препращане и документите, включени в досието до момента на препращането;

ако призовката трябва да бъде публикувана или преведена на чужд език, документи, показващи, че това е станало.

Производства, образувани с молба

При производства, образувани с молба, молбата се внася директно в деловодството и останалата част от производството се изпълнява също от деловодството на компетентния съд.

Досието трябва да съдържа следните документи:

собственото име, фамилното име и местопребиваването или, ако няма местопребиваване в Нидерландия, местоживеенето на ищеца, както и собственото име, фамилното име, местопребиваването или, ако няма местопребиваване в Нидерландия, местоживеенето на всеки ответник, доколкото са известни на ищеца, както и

ясно описание на искането и основанията за него, включително основанията за местната компетентност на съда, както и името и телефонния номер на адвоката, назначен по делото.

Всяка страна, която се позовава на какъвто и да е документ в призовка, писмено становище или справка, трябва да приложи копие от този документ.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

Съдебните такси се плащат в момента на завеждане на делото. Размерът им зависи от естеството на спора и цената на иска. На практика адвокатът често плаща авансово тази сума и после я начислява на клиента си. Ако в хода на производството е необходимо да се призове експерт (например одитор, медицински експерт или технически експерт), съдът в крайна сметка ще присъди заплащането на разходите на загубилата страна, освен ако не реши друго (например при семейни дела разходите обикновено се поемат от страната, която ги е направила). Същото се прилага и по отношение на разходите за свидетели и събирането на други видове доказателства.

Адвокатите начисляват за своята работа възнаграждение, което се основава на часова ставка (със или без ДДС), освен ако няма право на публично финансирана правна помощ (вж. също въпрос 11). Възнагражденията на адвокатите в Нидерландия по принцип не са фиксирани. Препоръчително е да получите своевременно информация от адвоката, който ви представлява, или от холандската адвокатска колегия (*Nederlandse orde van Advocaten*). Повечето адвокати искат аванс, а след това в хода на производството декларират извършената работа, като накрая издават фактура.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

В Нидерландия съществува възможност за публично финансирана правна помощ. Всеки, който се нуждае от правна помощ, но не може да си я позволи, може да поиска съдействие за правни разноси. В такъв случай Съветът за правна помощ (*Raad voor rechtsbijstand*) плаща част от разходите за адвокат, но трябва да има и личен принос от лицето. Този принос зависи от конкретното му финансово състояние. Молбата се внася от адвокатите до Съвета за правна помощ. Условието за допустимост могат да бъдат намерени на уебсайта на Съвета за правна помощ (<http://www.rvr.org/>).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

При производства, образувани чрез призоваване, съдебното дело се завежда от датата на призовката. Актът на съдия-изпълнителя за връчване на призовката се подава от ищеца до деловодството на съда не покъсно от последния работен ден на деловодството преди датата на делото, посочена в призовката (насрочената дата на заседанието). Съдебният служител вписва делото в описа на отделение, в което делата се разглеждат от едноличен съдия.

Производството престава да е висящо, ако актът на съдия изпълнителя не бъде внесен в канцеларията на съда в определения срок, освен ако в срок от две седмици от датата на делото, посочена в призовката, не бъде издаден коригиращ валиден акт.

При производства, образувани с молба, делото се завежда в момента на внасяне на молбата в деловодството на съда.

По принцип не се изпраща потвърждение че делото е действително заведено. При дела, образувани чрез призоваване, в някои случаи на ищеца се предоставя възможност за отстраняване на недостатъци в исквата молба. Същото се отнася и за дела, образувани с молба. Деловодството на съда обаче не е длъжно да предложи тази възможност.

При производства, които трябва да се провеждат електронно, електронната система генерира потвърждение за получаване, което се включва в електронното досие. След това документът може да се разглежда по всяко време от страните.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Деловодството на съда не може да предостави незабавно точна информация за графика, по който ще протече съдебното производство или относно завеждането на делото. Разбира се, ще бъдете уведомени за това кога ще се проведе разглеждането на делото ви. По принцип адвокатът или деловодството на съда ще може да посочи приблизително кога ще бъде разгледано делото, но тази информация няма обвързваща сила.

Последна актуализация: 02/01/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [de](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Австрия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Преди да бъде сезиран съдът, може да е по-добре да се използват способности за алтернативно разрешаване на спорове.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете са различни в зависимост от случая. Следва да потърсите правен съвет относно сроковете.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. информационната страница „Компетентност на съдилищата – Австрия“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. информационната страница „Компетентност на съдилищата – Австрия“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Вж. информационната страница „Компетентност на съдилищата – Австрия“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

По граждански и търговски дела, които следва да бъдат уредени чрез съдилищата, искове, подадени до районните съдилища (*Bezirksgerichte*), които по правило са компетентни по искове с цена 15 000 EUR или по-малко, трябва да бъдат подписани от адвокат, ако цената на иска надвишава 5 000 EUR. Задължението да се използва адвокат не се прилага за делата, които трябва да бъдат завеждани в районните съдилища

независимо от цената на иска (т.е. дори ако тя надхвърля 15 000 EUR). Това се отнася по-специално до спорове относно бащинство, плащания на издръжка, изисквана от закона, и развод, спорове между съпрузи или между родители и деца, спорове за граници на поземлени имоти, тежести върху имоти, покупка на имот срещу гледане, спорове за посегателство върху собствеността, спорове, произтичащи от договори за наем или ползване на жилища и стопански помещения, включително паркинги и гаражи, както и от договори за наем на селскостопански имоти и предприятия собственици на недвижими имоти и спорове, произтичащи от договорни отношения между моряци, превозвачи и хотелиери и техните работодатели, пътници или гости).

Задължението да се използва адвокат не се отнася и за иски, заведени в рамките на безспорни (охранителни) производства.

Когато процесуалното представителство пред районните съдилища не е задължително, всеки може да подаде писмено искане или молба за образуване на производство в съда.

Обикновено при граждански и търговски дела, които следва да бъдат заведени в съда, исковите, предявени в районните съдилища (*Landesgerichte*), винаги трябва да бъдат подписани от адвокат. Окръжните съдилища са компетентни по всички иски, които не са подсъдни на районните съдилища, независимо от цената на иска, като например спорове във връзка с правото в областта на индустриалната собственост, нелоялната конкуренция и исковите за преустановяване на нарушения, предявени от сдруженията за защита на потребителите.

Искове в обхвата на трудовото или осигурителното право (производства по Закона за съдилищата по трудови дела и социалноосигурителни дела (*Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz*)) не е необходимо да бъдат подписани от адвокат, за да бъдат заведени в окръжните съдилища. Това се отнася по-специално за иски от заети лица срещу работодателите, произтичащи от техните трудови договори.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Искове в писмена форма трябва да се изпращат на адреса за кореспонденция на съда.

Страна, която не е представлявана от адвокат обаче, може да заведе иск и устно във всеки приемен ден („*Amtstag*“, обикновено веднъж седмично) на съда в съответното отделение на районния съд, който е компетентен по делото, или на районния съд, в чийто район страната по делото пребивава в момента (и в двата случая под надзора на съдията). Подходящото отделение на съда зависи от разпределението на делата на съда и може да бъде проверено по телефона или лично в съда през работно време. Приемното време на районните съдилища (най-малко половин ден седмично) е посочено на уебсайта на Федералното министерство на правосъдието в рубриката „Съдилища“ („*Gerichte*“) или може да бъде проверено – поне в работно време (обикновено от 8:00 до 16:00 часа от понеделник до петък, с изключение на официалните празници) – чрез обаждане до съда.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Официалният език във всички съдилища е немски. Някои съдилища позволяват също така използването на хърватски (за населението в Бургенланд), унгарски или словенски като официални езици за малцинствените езикови групи.

Искове или молби за образуване на производство трябва да се подават в писмена форма. Ако не се изисква да бъдат подписани от адвокат, те може да бъдат заведени и устно в компетентния районен съд, както е обяснено под въпрос 7 по-горе. Когато исковите се изпращат до съда по факс или електронна поща, съдът може да издаде инструкции за внасяне на поправки в тях. Искове може да се подават онлайн чрез затворената система на австрийската платформа за електронно правосъдие (*ERV*), в която е необходимо да се регистрирате (това е финансово оправдано само за онези, които внасят голям брой иски пред австрийските съдилища).

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Единствените задължителни формуляри на разположение са заявленията за условни заповеди за плащане (*Mahnklagen*). Всички иски за плащане с цена до 75 000 EUR трябва да се подават под формата на заявление за издаване на заповед за плащане в рамките на тази процедура (*Mahnverfahren*). Подходящите формуляри може да бъдат получени от съда или разпечатани от уебсайта на Федералното министерство на правосъдието (<http://www.justiz.gv.at/>).

Има незадължителни формуляри за съдебна заповед за прекратяване на договор за жилищен наем или договор за търговски наем за едно или повече стопански помещения.

Като правило всеки иск може да се придружава от всякакви документи (доказателства), които подкрепят претенцията (да се подават в същия брой екземпляри като самия иск, вж. въпрос 12). Към иска може да бъдат приложени всички писмени споразумения относно мястото на компетентност или относно съд на територията на страната (споразумения за компетентност). Същото важи и за писмени споразумения относно мястото на изпълнение на договор, ако ищецът желае да е подсъден на това място на компетентност, както и други конкретни факти, свързани с компетентността или специални процедури (например процедура за принудително плащане на менителница).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебните такси се заплащат при внасяне на граждански иск в съда; те са предназначени да покрият общите разходи по делото на първа инстанция и като правило не зависят от последващия резултат от иска. Таксите обикновено са степенувани в зависимост от цената на иска. Те трябва да бъдат платени при внасянето на иска (лично в съда, в брой или с кредитна или дебитна карта, или дистанционно чрез банков превод по сметка на съда, с означението „съдебни такси“, заедно с имената на страните).

Начинът на заплащане на адвокатските хонорари е въпрос на индивидуално договаряне; същото важи и за размера на платените хонорари (освен ако плащането не е договорено в съответствие със Закона за съдебните такси (*Rechtsanwaltstarifgesetz*) или Общите насоки относно таксите (*Allgemeine Honorar-Kriterien*). Възстановяване обикновено може да се иска от ответната страна едва след постановяване на окончателното съдебно решение, в зависимост от това колко успешно е било делото.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Правна помощ се предоставя на лица, които не могат да заплатят разходите по производството, без да бъдат застрашени техните средства за преживяване. Заявление за правна помощ може да бъде подадено устно или писмено в съда, където се провежда или ще се провежда производството. Ако седалището на този съд е извън територията на районния съд по постоянно или временно местопребиваване на лицето, заявлението може да бъде подадено и устно в районния съд по местопребиваване на лицето.

Ако са удовлетворени финансовите и материалните условия, заявление за правна помощ може да се подаде преди внасянето на иска, за целите на завеждане на иска и/или на цялото следващо производство.

Допълнителна информация относно правна помощ е достъпна в рубриката „*Bürgerservice*“ на уебсайта на Федералното министерство на правосъдието (<http://www.justiz.gv.at/>). Формуляри за подаване на заявления, които съдържат допълнителна информация и насоки, могат да бъдат изтеглени от уебсайта.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за предявен от момента на получаването му в компетентния (поне формално) съд. Иск се счита за предявен по надлежния ред, ако не дава основания за незабавно отхвърляне или поправки от страна на съда (с други думи, ако изглежда, че искът може да бъде разгледан в съответствие с процесуалните правила). Искове в писмена форма трябва да бъдат подадени в толкова екземпляра, колкото са страните по производството (по едно копие за всяка ответна страна и едно копие за съда). Ако искът съдържа грешки във формата и/или съдържанието, съдът вероятно ще издаде инструкции за коригирането му. Тези инструкции ще посочват последиците от неспазване на определения краен срок за внасяне на корекциите. Потвърждение за получаване на иска обикновено се издава само при поискване, освен ако искът не е подаден чрез австрийската платформа за електронно правосъдие, като в този случай потвърждението е автоматично.

13 Ще получи ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

При процедурата за „заповед за плащане“ (*Mahnverfahren*) самият формуляр за подаване на иска съдържа заявление за изпълняем препис от заповедта за плащане. Следователно ищецът автоматично получава или изпълняем препис от заповедта за плащане (изпълнителен лист – *Exekutionstitel*), или препис от или известие за всяко възражение, подадено в срок от другата страна, обикновено заедно с призовка за устно изслушване (с което се образува производство по общия ред). Все още не е предвиден минимален срок за призоваване за производство пред районните съдилища; при производството пред окръжните съдилища обаче той е най-малко 3 седмици.

При производство за съдебна заповед за прекратяване на договор за наем за жилищни сгради или договор за търговски наем наемодателят трябва да подаде отделно искане за изпълняем препис от заповедта за прекратяване. Ако лицето, на което се изпраща известието, подаде възражение в срок (в рамките на четири седмици), наемодателят автоматично получава известие (обикновено заедно с призовка за съдебното заседание).

Освен при специални производства (като например процедурите за получаване на заповед за плащане на задължение, плащане на мениелница или предизвестие от наемодател за прекратяване на наемните отношения), след получаване на иска (и приключване на всяка процедура за отстраняване на грешки), при дела, гледани от компетентния районен съд, съдът обикновено автоматично връчва иска на ответника, заедно с призовка за явяване на съдебното заседание, и в същото време изпраща на ищеца призовка за съдебното заседание. При дела, гледани от окръжните съдилища, ответникът автоматично се приканва да подаде писмена защита срещу иска (и му се напомня, че тя трябва да бъде подписана от адвокат), когато се връчва жалбата. Ако ответникът не успее да представи защита срещу иска в срок, по искане на ищеца се издава решение в полза на ищеца при неявяване на ответника; в противен случай производството спира. Ако защитата е получена в срок, на ищеца се изпраща копие от нея, често заедно с призовка за съдебното заседание.

Страните могат да получат информация за точната последователност на етапите на производство, по което съдът вече се е произнесъл с решение, или за текущото състояние на производство, директно (на всеки етап от производството), като се обадят на съответното съдебно отделение (деловодство – *Kanzlei*) в работно време и цитират номера на делото.

На подготвителното заседание (първа сесия в устното производство) последващият график и ред на производството се обсъждат със страните – които обикновено трябва да присъстват лично, освен ако техен представител не е достатъчно информиран относно фактите – а след това се определят от съда. Графикът се включва в протокола под формата на график на делото и на страните (или техните представители) се изпраща копие от протокола. Промени в графика на делото трябва да се съобщават на страните и при необходимост да се обсъждат с тях, когато е удобно.

Последна актуализация: 13/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Полша

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Алтернатива на завеждането на дело пред съд е производството по медиация. Медиацията е извънсъдебен (доброволен) начин за разрешаване на спорове с участието на независимо и квалифицирано лице или институция (медиатор). Производствата по медиация са доброволни (страната по спора може по всяко време да откаже съгласието си за медиация и да се оттегли от медиацията) и поверителни (участниците са задължени да пазят поверителна информацията, получена в хода на медиацията), а медиаторите са безпристрастни и независими (не вземат страната на която и да е от страните по спора и по принцип не предлагат решения на спора).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Най-общо дела могат да бъдат завеждани в съда по всяко време, освен когато специална разпоредба предвижда срок. Въпреки това, страна, която заведе дело след изтичането на давностния срок за предявяване на иска, рискува да загуби делото, ако другата страна заяви, че искът е погасен по давност.

В полското право се прилагат давностни срокове (*terminy zawite*). Специфичният характер на давностния срок означава, че ако правоимащата страна не предприеме конкретно действие в рамките на давностния срок, правото на страната да предприеме това действие се погасява.

Гражданският процесуален кодекс (ГПК, *Kodeks postępowania cywilnego*) не съдържа обща разпоредба, уреждаща давностните срокове, но определя такива срокове в разпоредби, свързани с конкретни ситуации.

Погасяването на правото в резултат на изтичането на давностния срок е обвързващо за страните по правоотношението, съда и всеки друг орган, разглеждащ делото. Органът взема това предвид автоматично, а не по искане на дадена страна или в резултат на внесена молба. Давностен срок може да бъде възстановен само при изключителни обстоятелства, когато неспазването му не е било по вина на страната.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

За да се установи дали съд на територията на дадена държава членка е компетентен да разгледа конкретно дело, трябва да се определи компетентността на този съд.

Общата компетентност на обикновените съдилища в Полша за решаване на граждански дела на територията на държавата се нарича национална компетентност и се урежда в ГПК.

Съдебните дела попадат в националната компетентност, ако ответникът е с местоживеене или обичайно пребиваване в Полша или седалището му е в Полша.

Освен това полските съдилища имат национална компетентност по следните дела:

- по брачни въпроси (националната компетентност е изключителна, ако двамата съпрузи са полски граждани и имат местоживеене и обичайно пребиваване в Полша);
- свързани с взаимоотношенията между родители и деца (националната компетентност е изключителна, ако всички страни са полски граждани и имат местоживеене и обичайно пребиваване в Полша);
- свързани с издръжка и с установяване на родство с дете (те попадат в рамките на националната компетентност, ако ищецът е правоимащо лице, което има местоживеене или обичайно пребиваване в Полша);
- свързани с трудовото законодателство (дела, в които ищецът е работник или служител, попадат в националната компетентност, ако работата обикновено се извършва, е била извършвана или е трябвало да се извършва в Полша);
- свързани със застраховка (делата, свързани със застрахователно отношение и образувани срещу застрахователя, попадат в рамките на националната компетентност, ако ищецът има местоживеене в Полша или ако има друг елемент, посочващ териториалната компетентност на Полша);
- свързани с потребители (дела, в които ищецът е потребител, попадат в рамките на националната компетентност, ако потребителят има местоживеене или обичайно пребиваване в Полша и е предприел необходимите действия за сключване на договор в Полша; в такива случаи другата страна по договора с потребителя се третира като субект с местоживеене или със седалище в Полша, ако има предприятие или клон в Полша и договорът с потребителя е бил сключен като част от стопанската дейност на това предприятие или този клон).

Полските съдилища имат изключителна национална компетентност и по:

дела, свързани с вещни права върху недвижими имоти и владение върху недвижими имоти, намиращи се в Полша; дела, свързани с договори за наем (*najem* или *dzierżawa*) и други взаимоотношения, свързани с ползването на такъв недвижим имот (с изключение на делата за наем и други суми, дължими за ползване или получаване на облаги от недвижимия имот); други дела, в които решението на съда засяга вещни права, владение или ползване на недвижими имоти, намиращи се в Полша;

дела за прекратяване на юридическо лице или организационна единица, която не е юридическо лице, както и за отменяне или анулиране на решения на техните управителни органи, ако юридическото лице или организационната единица, която не е юридическо лице, има седалище в Полша.

Освен това, ако делото, заведено по основния иск, попада в националната компетентност, тази компетентност обхваща и насрещния иск.

Страните по определено правоотношение могат да се договорят писмено да отнасят до полските съдилища споровете относно имуществените права, които са възникнали или могат да възникнат от правоотношението.

Съдът автоматично разглежда въпроса за наличието или липсата на национална компетентност на всеки етап на делото.

Ако се установи, че няма национална компетентност, съдът отхвърля иска или молбата.

Липсата на национална компетентност е причина за недействителност на производството.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

За да се установи кой районен съд (*sąd rejonowy*) или окръжен съд (*sąd okręgowy*) е компетентен да разгледа делото, трябва да се вземе под внимание териториалната компетентност на съда. Полското законодателство прави разграничение между обща териториална компетентност, алтернативна териториална компетентност и изключителна териториална компетентност.

А) Обща териториална компетентност

По принцип делата трябва да бъдат завеждани в първоинстанционния съд с териториална компетентност по местоживеенето на ответника (съгласно Гражданския кодекс, местоживеенето на физическо лице е градът, в който то пребивава с намерението да остане за постоянно). Ако ответникът няма местоживеене в Полша, териториалната компетентност се определя според мястото му на престой, а когато това място е неизвестно или е извън Полша — според последното местоживеене на ответника в Полша. Делата срещу държавната хазна се завеждат в компетентния съд по местонахождението на седалището на засегнатата държавна организационна единица. Дела срещу юридическо лице или друг субект, който не е физическо лице, се завеждат в компетентния съд по местонахождението на седалището на това юридическо лице или този субект.

Б) Алтернативна териториална компетентност

Съгласно разпоредбите относно алтернативната териториална компетентност, ищците могат, по свое усмотрение, да завеждат дело или пред съда с обща компетентност, или пред друг съд, определен в законодателството за компетентен. В полското гражданско производство алтернативна териториална компетентност е предвидена за следните дела:

дела за издръжка и за установяване на родство с дете; за имуществени иски срещу стопански субект;

дела по спорове, произтичащи от договори; спорове за непозволено увреждане; за заплащане на възнаграждение, дължимо за извършена работа по дело (адвокатско възнаграждение); за вземания по договор за наем (*najem* или *dzierżawa*) на недвижим имот; спорове, свързани със запис на заповед или чек.

Дела за издръжка и за установяване на родство с дете и свързани с това иски могат да бъдат заведени по местоживеенето на правоимащата страна. Дела за имуществени иски срещу стопански субект могат да бъдат заведени пред компетентния съд по местонахождението на централния офис или клон, ако искът е свързан с дейността на централния офис или на този клон. Дела във връзка със сключване на договор, установяване на съдържанието му, изменения на договор или за установяване на съществуването на договор, за изпълнение, прекратяване и анулиране на договор, както и за вреди, понесени в резултат на неизпълнение или неправилно изпълнение на договор, могат да бъдат заведени пред компетентния съд по мястото на изпълнение на договора. В случай на съмнения мястото на изпълнение на договора трябва да се потвърди с документ. Дела за предявяване на иск за непозволено увреждане могат да се завеждат пред съда, който има териториална компетентност по мястото на настъпване на събитието, довело до увреждането. Дела за плащане на сума, дължима за работа по дело, могат да бъдат заведени пред компетентния съд по местонахождение на мястото, на което юридическият представител е работил по делото. Дела за вземане по договор за наем (*najem* или *dzierżawa*) могат да бъдат заведени пред компетентния съд по местонахождението на недвижимия имот. Дела срещу страна, която има задължение по запис на заповед или чек, могат да бъдат заведени пред компетентния съд по мястото на плащането. Когато няколко страни са задължени по силата на запис на заповед или чек, срещу тях може да се предяви колективен иск пред съда по мястото на плащането или съда с обща компетентност за акцептанта или издателя на заповедта на заповед или чека.

В) Изключителна териториална компетентност

Разпоредбите относно изключителната териториална компетентност са задължителни (императивни). В някои категории случаи те изключват възможността за предявяване на иска пред съд с обща компетентност и пред съда с алтернативна компетентност, както и възможността за

отнасяне на делото за решаване до друг съд чрез споразумение относно компетентността. В случаите на изключителна компетентност само един съд от съдилищата на едно и също ниво е компетентен да разглежда конкретно дело. В зависимост от вида на делото, това е конкретен районен или окръжен съд.

Делата за собственост или вещни права върху недвижим имот, както и за право на владение върху недвижим имот, могат да се завеждат пред компетентния съд по местонахождението на недвижимия имот. Ако предметът на спора е сервитут върху земя, компетентността се определя според местонахождението на обременения имот. Горепосочената компетентност обхваща личните иски, свързани с вещни права, и исковете, предявени едновременно с тях срещу същия ответник. Дела за правопримемство/наследяване, запазен дял, както и завещания, инструкции или други завещателни разпореджения, могат да бъдат завеждани само пред компетентния съд по последното място на обичайно пребиваване на завещателя, а ако обичайното пребиваване на завещателя в Полша не може да бъде установено — пред компетентния съд по местонахождението на наследството или част от него. Дела, свързани с членство в кооперация, съдружие, дружество или сдружение, могат да бъдат завеждани само в компетентния съд по местонахождението на седалището. Дела, свързани с брачни отношения, могат да бъдат завеждани само пред компетентния съд по последното местоживееие на съпрузите, ако поне единият от тях все още има местоживееие или обичайно пребиваване в рамките на тази юрисдикция. При липса на такова основание съдът с изключителна компетентност е компетентният съд по местоживееенето на ответника, и ако липсва и такова основание — компетентният съд по местоживееенето на ищеца. Дела, свързани със взаимоотношения между родители и деца и между осиновители и осиновени, могат да бъдат завеждани изключително пред компетентния съд по местоживееенето на ищеца, при условие че няма основание за завеждане на дело съгласно разпоредбите за общата компетентност. Освен това, ако е оправдана компетентността на няколко съдилища или ако искът е предявен срещу няколко страни, за които различни съдилища са компетентни съгласно законодателството относно общата компетентност, ищецът може да избере между тези съдилища. Същото важи и ако недвижимият имот, чието местонахождение служи като основа за определянето на компетентния съд, се намира в няколко района на компетентност. Ако компетентният съд не може да разгледа делото или да предприеме други стъпки поради пречка, висшестоящият съд по отношение на този съд определя в закрито заседание друг съд. Ако, съгласно разпоредбите на ГПК, териториалната компетентност не може да бъде установена въз основа на обстоятелствата по делото, Върховният съд (*Sąd Najwyższy*) определя в закрито заседание съда, пред който трябва да се заведе делото. Страните могат да се договорят писмено да отнесат вече съществуващ спор или спорове, които могат да възникнат в бъдеще в резултат на определено правоотношение, до първоинстанционен съд, който няма териториална компетентност по закон. В такъв случай този съд ще има изключителна компетентност, освен ако страните не са се договорили друго или освен ако ищецът не е подал искова молба по електронен път чрез електронно платечно нареждане (*elektroniczne postępowanie upominawcze*). Страните могат също да ограничат чрез писмено споразумение правото на ищеца да избира между няколко съдилища, компетентни за такива спорове. Страните обаче, не могат да променят изключителната компетентност.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Материалната компетентност на обикновените съдилища (*sądy powszechne*) на Република Полша е уредена в Гражданския процесуален кодекс. При гражданските производства първоинстанционни са районните съдилища и окръжните съдилища, а второинстанционни са окръжните съдилища и апелативните съдилища (*sądy apelacyjne*).

По принцип граждански дела се разглеждат на първа инстанция от районните съдилища, освен ако компетентността не е запазена за окръжните съдилища. Компетентността на окръжните съдилища на първа инстанция обхваща дела:

- за неимуществени права (и имуществени претенции, преследвани заедно с тези права), с изключение на делата за установяване или оспорване на родство с дете, делата за отмяна на признаване на бащинство и за прекратяване на осиновяване;
- за защита на авторски права и сродните им права, както и дела, свързани с изобретения, полезни модели, промишлени дизайни, търговски марки, географски означения и топология на интегрални схеми, както и дела за защита на други нематериални права на собственост;
- за иски по Закона за пресата;
- за имуществени права, при които стойността на предмета на спора надхвърля 75 000 PLN (полски злоти) (с изключение на дела за издръжка, дела за нарушаване на владението, дела за установяване на разделянето на имуществото на съпрузи, за привеждане на съдържанието на поземлен регистър в съответствие с действителния правен статут и дела, разглеждани в електронно производство с платечно нареждане);
- за издаване на съдебно решение наместо решение за разделяне на кооперация;
- за отменяне, анулиране или установяване на несъществуването на решения на управителни органи на юридически лица или организационни единици, които не са юридически лица, но са получили правосубектност по закон;
- за предотвратяване на и борба срещу нелоялна конкуренция;
- за обезщетение за вреди, причинени от издаването на противозаконно окончателно съдебно решение.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

По принцип в гражданското производство страните и техните ръководни органи или упълномощени представители могат да се явяват пред съда лично или чрез представители.

Обаче ГПК предвижда задължително представителство от адвокат в определени ситуации. В производства пред Върховния съд страните трябва да бъдат представлявани от адвокати (*adwokat*) или защитници (*radca prawny*). В дела, свързани с индустриална собственост, те трябва да бъдат представлявани от патентни представители. Изискването за представителство се прилага и по отношение на процесуални стъпки, свързани с производства пред Върховния съд, предприети пред съд от по-ниска инстанция. Изискването за представителство не се прилага, ако производството се отнася до молба за освобождаване от съдебни такси, за назначаване на адвокат или защитник, или ако страната, управителният ѝ орган или нейният законен представител или юридически представител е съдия, прокурор, нотариус или преподавател по право или има докторска степен по право (*doktor habilitowany nauk prawnych*), както и ако страната, управителният ѝ орган или законният ѝ представител е адвокат или защитник, или юрисконсулт към министерството на финансите (*Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa*).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Делата следва да се завеждат в компетентния съд.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Исковите трябва да се подадат в съда на полски език или с приложен превод на полски език. Исковата молба трябва да е в писмена форма. Изключение е ситуацията (по отношение на трудовото и осигурителното право), при която служител или осигурено лице, действащо без адвокат или защитник, може устно да предяви пред компетентния съд иск, правно средство за защита и други писмени становища, които следва да бъдат включени в протокола.

При електронна процедура с платечно нареждане искът може да се внесе и чрез система за пренос на данни.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Исковата молба трябва да бъде подадена на официален формуляр единствено ако това е предвидено в специална разпоредба. Съществуват два случая, в които исковата молба трябва да бъде представена чрез официален формуляр: когато ищецът е доставчик на услуги или продавач и предявява искове по силата на договор във връзка с конкретен предмет (предоставяне на пощенски и телекомуникационни услуги; масов превоз на хора и багаж; доставка на електроенергия, газ и мазут; водоснабдяване и отвеждане на отпадъчни води; изхвърляне на отпадъци и доставка на топлинна енергия) и в бързи производства (*postępowanie uproszczone*).

Исковата молба трябва да е в писмена форма. Изключение от това правило са трудови и осигурителни производства, при които служител или осигурено лице, действащо без адвокат или защитник, може устно да предави пред компетентния съд иск, който да бъде включени в протокола. Исковата молба трябва:

да съдържа наименованието на съда, в който е внесена; имената/наименованията на страните, законните им представители и юридическите им представители;

да посочва вида на иска;

да включва стойността на предмета на спора или на иска, ако материалната компетентност на съда, размерът на таксата или допустимостта на правното средство за защита зависи от тази стойност и посочената парична сума не е предмет на делото;

да посочва предмета на спора;

да посочва местоживеенето или седалището и адресите на страните, законните им представители и юридическите им представители;

да съдържа идентификационния номер на ищеца (Обща електронна система за регистриране на населението) или данъчния идентификационен номер (ДИН), ако ищецът е физическо лице, задължено да има такъв номер, или го има, без да е задължено; или да съдържа номера на ищеца в Националния съдебен регистър (KRS), а когато липсва такъв — номера на ищеца в друг съответен регистър или база данни, или, ако ищецът не е физическо лице и не е задължен да бъде вписан в съответния регистър или база данни, но е длъжен да има ДИН, да съдържа неговия ДИН;

да съдържа същността на молбата или твърдението и доказателствата, подкрепящи обстоятелствата, на които се позовава ищецът;

точно да посочва претенцията, а в случаите, отнасящи се до права на собственост, да посочва и стойността на предмета на спора, освен ако предметът на спора е определена парична сума;

да описва фактическите обстоятелства, обосноваващи претенцията, и, ако е необходимо, да обосновава и компетентността на съда;

да посочва дали страните са прибегнали до медиация или друг извънсъдебен метод за разрешаване на спорове и, ако не са правени опити за това, да обяснява причините;

да носи подписа на страната или нейния законен представител или юридически представител;

да съдържа списък на приложенията.

Следните документи трябва да са приложени към исковата молба:

пълномощното или заверено негово копие (ако исковата молба е подадена от юридически представител);

копия от исковата молба и приложенията към нея, които трябва да бъдат предоставени на участващите в делото страни, и ако оригиналите на приложенията не са били внесени в съда, едно копие от тях за съдебните досиета (при електронни процедури с платежно нареждане към исковата молба, подадена чрез система за пренос на данни, трябва да се приложат електронно заверени копия на приложенията).

Освен това исковата молба може да включва: молби за обезпечителни мерки, за обявяване на съдебно решение за подлежащо на незабавно изпълнение и за разглеждане на делото при отсъствие на ищеца; молби, свързани с подготовката на съдебното заседание (и по-специално заявления: за призоваване на свидетелите и назначените от съда експерти, посочени от ищеца, да присъстват на съдебното заседание; за извършване на визуална проверка, за инструктиране на ответника да предостави за заседанието документ, съхраняван от него и необходим за разглеждане на доказателствата, или обекта на визуалната инспекция; с искане за представяне на доказателства, съхранявани от други съдилища, служби или трети лица за заседанието).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

По принцип провеждането на съдебни производства е свързано с разходи. Съдебните разходи включват такси и разходи.

Задължението за плащане на съдебните разходи е на страната, която предявява пред съда иск (включително искова молба), която подлежи на таксуване или генерира разходи. Ако дължимата такса не бъде платена, съдът призовава страната да я плати в рамките на една седмица, в противен случай искът се връща (ако искът е подаден от лице, което има място на пребиваване или седалище в чужбина и няма представител в Полша, срокът за плащане на таксата е най-малко един месец). Сред изтичането на срока без да бъде извършено плащане, съдът връща иска на страната. Върнат иск няма законовите последици, свързани с внасянето на иск в съда.

Ако специална разпоредба предвижда, че иск може да бъде предявен единствено чрез система за пренос на данни (електронна процедура с платежно нареждане), искът се предявява заедно с плащането на таксата.

Искове, подадени от адвокат, защитник или патентен представител (ако във връзка с тях се дължи такса с фиксиран или пропорционален размер, изчислен въз основа на посочената от страната стойност на предмета на спора), за които не е извършено надлежно плащане, се връщат от съда, без страната да бъде призована да плати таксата (член 1302 от ГПК). Страната може да плати дължимата такса в срок от една седмица. Ако таксата бъде платена в изисквания размер, искът има правно действие от датата, на която е бил първоначално предявен. Такова действие не настъпва, ако искът бъде повторно върнат поради същата причина.

Въпросите относно възнагражденията, дължими на адвокати или защитници (като срокове за плащане), следва да бъдат уредени в споразумение между клиента и юридическия представител.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Както физическите, така и юридическите лица могат да поискат правна помощ — назначен от съда юридически представител за разглеждане на делото (*pełnomocnik z urzędu*).

Физическите лица могат да поискат назначаването на адвокат или защитник, ако представят декларация, че няма да могат да платят възнаграждението на адвокат или защитник, без това да доведе до затруднения за самите тях си или техните семейства.

Юридическите лица (или други организационни единици, които по закон имат право да участват в съдебно производство) могат да поискат назначаването на адвокат или защитник, ако докажат, че нямат достатъчно средства, за да платят възнаграждението на адвокат или защитник. Съдът уважава искането, ако счете, че участието на адвокат или защитник по делото е необходимо.

Въпросът за освобождаването от разходи и назначаването на назначен от съда юридически представител в трансграничните спорове се урежда със Закона от 17 декември 2004 г. относно правото на правна помощ при граждански производства, провеждани в държавите — членки на Европейския съюз, и относно правото на правна помощ за разрешаване спорове по взаимно съгласие преди образуване на съдебно производство.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Дело се завежда в съда в момента на внасяне на исквата молба. ГПК не предвижда удостоверение, което потвърждава, че делото е било правилно заведено пред съда.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Информация за стъпките, които се планират или предприемат в хода на делото, може да бъде получена от Съдебната служба за обслужване на клиенти (*Biuro Obslugi Interesanta, BOI*) на съответния съд. Можете да получите информация за следващите заседания на съда, като се обадите на Съдебната служба за обслужване на клиенти на посочения в уебсайта на съда телефон и съобщите номера на делото.

Последна актуализация: 27/04/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [pt](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Португалия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Отговорът на този въпрос зависи от всеки конкретен случай.

Тъй като не е възможно да се предвиди всеки проблем, който може да възникне, следва да получите съвет от специалист в тази област.

Ако не разполагате с необходимите за тази цел финансови средства, може да потърсите правна помощ (вж. по-долу на настоящата страница рубриката относно „Правна помощ“).

В зависимост от специфичните обстоятелства по случая може да е оправдано използването на алтернативни способи за разрешаване на спорове (вж. по-долу на настоящата страница рубриката относно „Алтернативни способи за разрешаване на спорове“).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Периодът, през който може да бъде заведено съдебно дело за разрешаване на конкретен спор, е различен в зависимост от конкретната ситуация. Този аспект също следва да бъде изяснен с помощта на правен специалист, както е посочено в отговора на предишния въпрос.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Без да се засягат правилата, установени в нормативната уредба на Общността и в други международни инструменти, португалските съдилища са компетентни по въпроси с международно измерение:

- когато искът може да бъде предявен пред португалски съд в съответствие с правилата за португалската териториална компетентност, установени в португалското законодателство;
  - когато фактът, който е станал причина за предявяване на иска, или някой от фактите, отнасящи се до него, е настъпил на територията на Португалия;
  - когато правото, на което се прави позоваване, може да бъде упражнено само посредством иск, заведен на португалска територия, или ищецът среща значителни затруднения да заведе делото в чужбина, тъй като е налице тясна връзка от лично или материално естество между предмета на спора и португалската правна система.
- Португалските съдилища имат изключителна компетентност:
- по отношение на вещните права върху недвижими имоти и отдаване под наем на недвижими имоти, намиращи се на територията на Португалия; по отношение обаче на договори за наем на имот, сключени за временно частно ползване за максимален срок от шест последователни месеца, компетентни са също и съдилищата на държавата – членка на Европейския съюз, в която е местопребиваването на ответника, при условие че наемателят е физическо лице и че местопребиваването на наемодателя и на наемателя е в същата държава членка;
  - по отношение на действителността на учредяването или прекратяването на дружества или други юридически лица със седалище в Португалия, както и по отношение на действителността на решенията, взети от техните органи; за да определи това седалище, португалският съд прилага своите норми в областта на международното частно право;
  - по отношение на действителността на вписванията в поддържаните в Португалия публични регистри;
  - по отношение на принудително изпълнение върху недвижим имот, намиращ се на територията на Португалия;
  - по отношение на несъстоятелността или оздравяването на лица, пребиваващи в Португалия, или юридически лица или дружества, чието седалище се намира на територията на Португалия.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Компетентност в зависимост от местоположението на имуществото

Делата, свързани с вещни или лични права на ползване на недвижимо имущество, делба на съсобственост, принудително извеждане, право на преимуществено закупуване и принудително изпълнение върху недвижим имот, както и делата, свързани с потвърждаване, замяна, намаляване или освобождаване на ипотека, следва да се завеждат пред съда в района, където се намира съответният имот.

Делата за потвърждаване, замяна, намаляване или освобождаване на ипотека върху кораби или въздухоплавателни средства обаче се завеждат пред съда в района, където е регистриран съответният обект. Ако ипотека е учредена върху движими вещи, регистрирани в няколко района, ищецът може да избере който и да е от тях.

Когато искът се отнася до фактическа съвкупност от движими вещи или до движимо и недвижимо имущество, или до недвижими имоти, които се намират в различни райони, той се разглежда от съда, в чийто район се намира имуществото с най-висока стойност, определена въз основа на облагаемата стойност на имуществото. Ако недвижимият имот, който е предмет на иска, се намира в повече от един съдебен район, искът може да бъде предявен във всеки един от тези райони.

Компетентност по отношение на изпълнение на задължение

Иск за изпълнение на задължения, обезщетение за неизпълнение или неправилно изпълнение или разваляне на договор поради неизпълнение се предявява в съда по местоживеенето на ответника. Кредиторът обаче може да избере съда по мястото, където е трябвало да бъде изпълнено задължението, когато ответникът е юридическо лице или когато местоживеенето на кредитора е в градската зона на Лисабон или Порто и местоживеенето на ответника е в същата градска зона.

Ако искът е свързан с гражданска отговорност за неправомерни действия или за риск, компетентен е съдът по мястото на настъпване на събитието.

Развод и раздяла

За делата за развод или законна раздяла и делба на имущество компетентен е съдът по местоживеене или местопребиваване на ищеца.

Искове за плащане на такси

Когато искът се отнася до плащането на съдебни такси или такси за технически представители, както и възстановяването на суми, предварително предоставени на клиента, компетентният съд е съдът по място на предоставяне на услугата и двете дела трябва да бъдат съединени.

Ако обаче делото е заведено в апелативния съд или във Върховния съд, делото за плащане на такси ще бъде заведено в районния съд по местоживеене на длъжника.

Уреждане и разпределяне на разностите за обща авария

Съдът на пристанището, където е или е трябвало да бъде доставен товарът от кораб, претърпял тежка обща авария, е компетентен да се произнесе и разпредели разностите за вредите.

Вреди от сблъскване на кораби

Иск за претърпени вреди в резултат на сблъскване на кораби може да бъде предявен в съда по мястото на настъпване на произшествието, в съда по местоживеенето на собственика на кораба, причинил сблъскването, в съда по мястото, където този кораб е регистриран или е намерен, или в съда на първото пристанище, в което е влязъл корабът, който е бил ударен.

Разноски за спасяване или оказване на помощ на кораби

Възнагражденията, дължими за спасяване или оказване на помощ на кораби, могат да бъдат предявени в съда по мястото на настъпване на правопораждащия факт, в съда по местоживеенето на собственика на спасеното имущество или в съда по мястото, където е регистриран или е намерен спасеният кораб.

Иск, който има за цел обявяването на кораб, придобит безвъзмездно или срещу заплащане, за свободен от привилегии, се предявява пред съда на пристанището, където корабът е акостирал в момента на придобиването му.

Обезпечителни производства и подготвителни мерки

Що се отнася до обезпечителните производства и мерките, предприети преди предявяването на иска, трябва да се отбележи следното:

- а) залогът и описът на вещи могат да бъдат поискани от съда, в който трябва да бъде заведено главното производство, или от съда по местонахождение на вещите, или, ако вещите се намират в няколко съдебни района – в което и да е от съответните съдилища;
- б) за забраната за ново строителство компетентен е съдът по мястото на извършване на строителните работи;
- в) за другите обезпечителни производства компетентен е съдът, в който трябва да бъде предявен съответният иск;
- г) подготвителните действия за събиране на доказателства могат да бъдат поискани в съда, където следва да бъдат предприети тези действия.

Досието, свързано с горепосочените действия и мерки, се прилага към преписката по делото по главния иск, така че при необходимост то да може да се изпрати на съда, в който е заведено това дело.

Искания за връчване на известия се подават до съда по местоживеенето на лицето, на което ще бъде връчено известието.

Общи правила

Съгласно общото правило на португалското гражданско процесуално право относно териториалната компетентност всички дела, за които няма изрични разпоредби, се разглеждат в съда по местопребиваването на ответника.

Ако обаче ответникът няма обичайно местопребиваване или постоянен адрес или отсъства, искът се предявява в съда по местопребиваване на ищеца; заявление за попечителство, независимо дали временно или постоянно, над активите на отсъстващ ответник обаче трябва да бъде подадено в съда за района, в който ответникът последно е живял в Португалия.

Ако ответникът е с местоживеене или местопребиваване в чужда държава, делото се разглежда в съда по мястото, където той се намира; ако то не е на територията на Португалия, делото ще се разглежда в съда по местоживеене на ищеца, а когато това местоживеене е в чужда държава, компетентният съд е съдът на Лисабон.

Общи правила за юридически лица и търговски дружества

Ако ответникът е държавата, съдът по местоживеене на ответника се заменя от съда по местоживеене на ищеца.

Ако ответникът е друго юридическо лице или дружество, делото ще се разглежда в съда по мястото на седалището или главния офис на клона, представителството, дъщерното дружество или делегацията в зависимост от това дали искът е насочен срещу основното дружество или един от тези офиси; при все това съдебно дело срещу чуждестранни юридически лица или дружества, които имат клон, представителство, дъщерно дружество или делегация в Португалия, може да се разглежда в съда по мястото на този офис, въпреки че призовката се иска за седалището.

Няколко ответници и припокриващи се иски молби

Когато по едно дело има повече от един ответник, всички те трябва да бъдат изслушани в съда по местопребиваването на най-големия брой ответници; ако еднакъв брой ответници живеят на различни места, ищецът може да избере което и да е от тях.

Ако ищецът натрупа молби, които следва да бъдат разглеждани от съдилища в различни териториални юрисдикции, той може да избере който и да е съд от тях, в който да предяви иска, с изключение на случаите, когато компетентността за оценяване на една от молбите зависи от някаква връзка, която позволява на съда да определи по собствена инициатива своята липса на компетентност; в този случай искът трябва да бъде предявен в избрания съд.

Когато обаче ищецът натрупа молби, между които има връзка на зависимост или субсидиарност, искът трябва да бъде предявен пред съда, който е компетентен да разгледа основната искова молба.

Общи правила относно компетентност за принудително изпълнение

С изключение на особените случаи, обхванати от други разпоредби, компетентният съд за принудително изпълнение ще бъде съдът по местоживеене на длъжника, макар че кредиторът може да избере съда по мястото, където трябва да бъде изпълнено задължението, когато длъжникът е юридическо лице или когато местоживеенето на кредитора е в рамките на градските райони на Лисабон или Порто и местоживеенето на длъжника е в същия градски район.

Ако обаче изпълнението се отнася до предаване на определена вещь или събиране на задължение с реална гаранция, съответният компетентен съд е съдът за мястото, където се намира вещта, или съдът за мястото, където се намират вещите, използвани като гаранция.

Когато искът за принудително изпълнение следва да бъде предявен в съда по местоживеене на длъжника, а той няма местоживеене в Португалия, но притежава имущество в страната, компетентността принадлежи на съда за мястото, където се намира това имущество.

В случаи на припокриване на иски за принудително изпълнение, които следва да се разглеждат от съдилища в различни териториални юрисдикции, компетентността принадлежи на съда по местоживеене на длъжника.

Принудително изпълнение във основа на съдебно решение

При изпълнение на решение на португалските съдилища искането за принудително изпълнение се подава по време на делото, по което е издадено, и изпълнението се отбелязва в самата съдебна документация и се обработва независимо, освен ако впоследствие делото не се обжалва, като в този случай искането се прехвърля.

Когато в съответствие със закона за организация на съдебната власт компетентност за принудително изпълнение има специализирано отделение, препис от съдебното решение, молбата, довела до принудителното изпълнение, и придружаващите документи трябва в спешен порядък да бъдат изпратени на това специализирано отделение.

Ако решението е постановено от арбитри в хода на арбитраж, който се е състоял в Португалия, компетентният съд за принудително изпълнение е районният съд по мястото на провеждане на арбитража.

Изпълнение на решение от върховни съдилища

Ако искът е бил внесен в апелативния съд или Върховния съд, компетентен е съдът за района по местоживее на длъжника.

Принудително изпълнение въз основа на чуждестранно съдебно решение

За принудително изпълнение въз основа на чуждестранно съдебно решение е компетентен съдът за района по местоживее на длъжника.

Компетентност на съда по отношение на случайни въпроси

Компетентният съд по делото има юрисдикция и по отношение на случайни въпроси, възникващи в хода на делото, както и въпроси, които ответникът повдига в своя защита.

Компетентност по въпроси във връзка с насрещни искове

Избраният съд по делото има компетентност и по въпроси, повдигнати с насрещен иск, при условие че компетентността му по тези въпроси е на основание националност, предмет и йерархия; ако това не е така, лицето, срещу което е подаден насрещният иск, бива оправдано на тази инстанция.

Частноправни договори и предоставяне на компетентност

Страните могат да се споразумеят за това кой съд е компетентен да разреши определен спор или спорове, които могат да възникнат от определено правоотношение, при условие че спорното правоотношение има връзки с повече от една правна система. Договореното определяне може да включва възлагане на португалските съдилища на изключителна компетентност или просто избиране на алтернативна компетентност, ако има такава, като се приема, че в случай на съмнение тя е изключителна.

Изборът на съд е валиден само когато са изпълнени всички следващи изисквания:

- а) той се отнася до спор за налични права;
- б) той е одобрен от определения съд;
- в) той е обоснован от съществени интереси на двете страни или на една от страните, при условие че не причинява значителни неудобства на другата страна;
- г) той не включва въпроси, които са от изключителната компетентност на португалските съдилища;
- д) той е резултат от споразумение, изготвено или потвърдено в писмена форма, и компетентната юрисдикция е изрично посочена.

Споразумението се счита за изготвено в писмена форма, когато то е изложено в документ, подписан от страните, или когато е резултат от обмен на писма, телекси, телеграми или други средства за комуникация, които съставляват писмени доказателства, независимо дали тези документи пряко съдържат споразумението или съдържат клауза, в която се посочва друг документ, съдържащ споразумението.

Закрила на деца и млади хора, изложени на риск

Що се отнася до компетентността по отношение на непълнолетни лица, прилагането на мерки за насърчаване на правата на децата и закрилата на децата е отговорност на комисията за закрила или съда за района по местоживее на детето или младежа към момента на получаване на известието за съответните обстоятелства или към момента на образуване на съдебното производство.

Ако местоживееето на детето или младежа не е известно или не е възможно да бъде установено, компетентността принадлежи на комисията за закрила или съда за мястото, където се намира детето или младежът.

Независимо от гореизложеното, комисията за закрила или съдът за мястото, където се намира детето или младежът, ще предприеме мерките, които се считат за необходими за тяхната незабавна защита.

Ако след прилагането на мерките детето или младежът смени своето местоживее за повече от три месеца, делото се връща на комисията за закрила или съда за района на новото местоживее.

Освен в случаите, отбелязани по-горе, промени във фактите, които са настъпили след образуването на производството, не са от значение.

Независимо от правилата за териториална компетентност, когато рискът обхваща едновременно повече от едно дете или младеж, може да бъде заведено само едно дело, а когато са били заведени отделни производства, всички те могат да бъдат обединени с първоначалното дело, ако това се налага от семейните отношения или специфичните рискови ситуации.

Когато за едно и също дете или младеж са изискани последователно мерки за закрила, настойничество за целите на образованието или граждански предохранителни мерки за непълнолетни лица, данните трябва да бъдат приложени към преписката за разглеждане от председателя на съда, който разглежда първоначалния иск.

Мерки за настойничество за целите на образованието

Оценката на фактите и прилагането на мерки за настойничество за целите на образованието са отговорност на съда за района по местоживее на непълнолетното лице към момента на образуване на производството. Когато местоживееето на непълнолетното лице не е известно, компетентен е съдът за района по местоживее на носителя на родителската отговорност. Ако носителите на родителска отговорност са с различно местоживее, компетентен е съдът за района по местоживее на настойника, на когото е било поверено непълнолетното лице, или в случай на съвместно попечителство – на настойника, при когото живее лицето. В други случаи компетентен е съдът за района, където се упражнява настойничеството, или ако това не е определено – съдът за мястото, където следва да се намира детето.

Промени, които настъпват след образуване на производството, не са от значение.

Съдът за района, където се упражнява настойничеството, както и съдът за района, където следва да се намира непълнолетното лице, са отговорни за предприемането на спешни мерки.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Моля, разгледайте информационните листове на тази страница, озаглавени „Съдебни системи“ и „Компетентност“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

В случаите, в които представителството от адвокат не е задължително, страните могат да се представляват сами или могат да бъдат представлявани от стажант-адвокати или правни консултанти.

Представителството от адвокат е задължително:

- а) по въпроси, които са от компетентността на съдилища, за които се прилагат прагове и при които е разрешено обжалване по общия ред;

б) по въпроси, при които обжалване винаги е допустимо, независимо от цената на иска;

в) при жалби и дела, заведени пред върховните съдилища.

Дори в случаите, когато представителството от адвокат е задължително, стажант-адвокати, правни консултанти, както и самите страни, могат да подават молби, в които не се повдигат правни въпроси.

В случаите когато, при условие че представителството от адвокат не е задължително, страните не са определили законен представител, разпитът на свидетели се извършва от съдията, който също така ще коригира производството, така че да е съобразено със специфичните обстоятелства. Страните са задължени да бъдат представлявани от адвокат, стажант-адвокат или правен консултант в изпълнителни производства с цена на иска по-висока от тавана, определен за съда от първа инстанция, и трябва да бъдат представлявани от адвокат в такива производства с цена на иска по-висока от тавана, определен за апелативния съд, или в производства с цена на иска, която е равна на или по-ниска от тази, но по-висока от тавана, определен за съда от първа инстанция, когато това включва всяка процедура, която следва условията на установителния процес.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведе делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

За случаи, при които не се изисква законен представител и когато страната няма посредник, посочените по-горе процесуални документи могат да бъдат представени пред съда по един от следните начини:

а) подаване в деловодството на съда, в сила от датата на подаване на документа;

б) изпращане чрез писмо с обратна разписка, в сила от датата на изпращане на документа с обратна разписка;

в) изпращане по факс или електронна поща, в сила от датата, на която документът е изпратен.

Вж. също информационния лист „Компютърна обработка“.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Във всички съдебни документи се използва португалски език.

Когато чужд гражданин, който не говори португалски език, трябва да даде показания в португалските съдилища, при необходимост ще му бъде назначен устен преводач под клетва с цел да се улесни комуникацията.

За документи, написани на чужд език, които изискват превод, съдът служебно или по искане на една от страните ще разпорежи лицето, което ги подава, да приложи превод.

Производствата в магистратските съдилища могат да се водят устно. При всички останали производства искът трябва да бъде предявен в писмена форма.

Процесуалните документи, които страните са задължени да представят в писмена форма, се подават до съда в електронен формат чрез компютърната система *Citius* посредством адреса на електронна поща [http://citius.tribunaisnet.mj.pt/](mailto:info@tribunaisnet.mj.pt) в съответствие с процедурите и инструкциите, съдържащи се в системата, и са в сила от датата на изпращане на документа.

Страната, която представя доказателства по този начин, трябва да предостави писменото становище и всички съпътстващи документи в електронен формат и не е необходимо да изпраща оригиналите, освен ако съдът не реши друго в съответствие с процесуалното право.

За случаите, когато по даден казус не се изисква законен представител и страната няма посредник, моля, *вижте* отговора на предходния въпрос.

По отношение на процедурите за заповед за плащане, моля, *вижте* съответния информационен лист.

Вж. също информационния лист „Компютърна обработка“.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Съществуват специални формуляри за заявления за издаване на разпореждане, за изпълнително производство и също и за предявяване на иск в магистратски съд, когато – в последния случай – ищецът е избрал да не предяви иска устно.

Моля, *вижте* на тази страница информационните листове относно „Процедури за заповед за плащане“, „Изпълнение на съдебни решения“ и „Алтернативни способи за разрешаване на спорове“.

В съда се подава иск за установително решение чрез първоначална молба, в която ищецът трябва:

да посочи съда и отделението, където е подаден искът, и да определи страните, като посочи техните имена, адреси на местоживеене или седалище и, където е възможно, граждански идентификационен номер и данъчен номер, професии и месторабота;

да посочи служебния адрес на своя законен представител;

да посочи вида на иска;

да изложи основните факти, които са довели до предявяване на иска, както и законните основания, които са в основата на иска;

да формулира молбата;

да обяви цената на иска;

да определи изпълнителния пълномощник, който носи отговорност за издаването на призовката, или законния представител, отговорен за нейното придвижване.

В края на молбата ищецът трябва да представи списъка от свидетели и да поиска други доказателства.

Към молбата трябва да бъде приложено доказателство за предварително плащане на дължимата съдебна такса или вместо таксата – доказателство за изпълнение на условията за правна помощ.

Деловодството на съда ще откаже да приеме първоначалната молба, като посочи в писмена форма мотивите за отказ, ако е налице някое от следните обстоятелства:

на нея не е посочен адрес или е адресирана до друг съд, друго отделение на същия съд или друг орган;

в нея не са определени страните или не са посочени данните за самоличността, които тя трябва да съдържа (имена, адреси на местоживеене или седалище и, където е възможно, граждански идентификационен номер и данъчен номер, професии и месторабота);

не е посочен служебният адрес на законния представител;

не е посочен видът на иска;

не е посочена стойността на иска;

не е приложено доказателство за предварително плащане на дължимата съдебна такса или за предоставяне на правна помощ, освен в случаите на спешни призовки, предвидени в закона;

не е подписана;

не е съставена на португалски език;

използваната хартия не отговаря на регулаторните изисквания.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Процесуалните разходи обхващат съдебни такси, разноски и разходи.

Съдебни такси

Съдебните такси съответстват на дължимите суми по съответното дело за всяка от страните и се определят в зависимост от цената на иска и сложността на казуса в съответствие с [§7 Наредбата за процесуалните разходи](#).

Съдебни такси се заплащат само от страната, която завежда делото, независимо дали като ищец или ответник, кредитор или длъжник, вискател или ответник, жалбоподател или ответник, в съответствие с Наредбата за процесуалните разходи.

Съдебните такси трябва да бъдат платени преди внасянето на процесуалния документ, за който се изисква такса (първоначалното заявление или молба, възражение и т.н.), освен ако страната или искът не са освободени от или страната не се ползва от освобождаване от предварително плащане.

В случай на насрещен иск или основна мярка допълнителна съдебна такса се дължи само когато ищецът по насрещния иск подава молба, различна от тази на ищеца.

Молбата не се счита за различна, когато страната желае да постигне за своя собствена полза същите правни последици, които ищецът възнамерява да получи, или когато страната възнамерява да получи само обезщетение.

Ако различни страни се присъединят към дадена молба, страната, която се явява като първа страна в първоначалното заявление, насрещния иск или молбата, трябва да плати цялата съдебна такса, без да се накръпява правото на регресен иск срещу страните, присъединили се към молбата.

Ако различни страни се присъединят към повече от една молба, всеки ищец, ищец по насрещен иск, кредитор или вискател е отговорен за плащането на съответната съдебна такса, като нейната стойност е определена в Наредбата за процесуалните разходи.

За искове, заведени от търговски дружества, които за предходната година са завели 200 или повече иска, производства или производства за принудително изпълнение в които да е съд, съдебните такси се определят в съответствие с Наредбата за процесуалните разходи.

За целите на разпореждането на плащане на съдебни такси исковете и обезпечителните процедури се считат за особено сложни, когато те:

- сдържат пространни изявления или твърдения;
- се отнасят до високо специализирани правни въпроси или много специфични технически въпроси или предполагат комбиниран анализ на правни въпроси от много различни контексти; или
- включват изслушване на голям брой свидетели, анализ на комплексни доказателства или различни времеемки стъпки за събиране на доказателства.

По принцип плащането на първата или на само една съдебна такса се прави до датата на подаване на документите. Ако плащането се извършва по електронен път, то трябва да бъде доказано чрез електронни проверки, както е предвидено в закона. Ако то се извършва посредством хартиен носител, кандидатът трябва да представи доказателство за плащане.

Втората вноска от съдебната такса трябва да бъде платена в рамките на 10 дни от уведомяването за последното заседание, а ищецът трябва да представи доказателство за плащане или доказателство за приключване на такова плащане в рамките на същия период.

Разноски

Всички разходи, възникнали в резултат на производството, съставляват разноски, независимо дали са поискани от страните или са разпоредени от съдията по делото.

С изключение на предвиденото в разпоредбите, регулиращи достъпа до правото, всяка страна плаща разноските, които е направила и които са възникнали в хода на производството.

Разноските са отговорност на страната, която е поискала съответното действие или, ако то е извършено служебно – страната, която се ползва от него.

Разходи

Разходите се състоят от сумата, която всяка от страните е разходила по делото и за която има право на обезщетение на основание, че съдът се е произнесъл срещу другата страна. Техният размер се определя като част от съдебното решение.

Плащането на разходите, постановено от съда, включва платените от спечелилата страна съдебни такси по скала, съобразена с доходите, разноските, действително направени от страната, платеното на съдебния изпълнител възнаграждение и направените от него разноски, такси и разноски на законния представител, направени връзка с подробното изложение на основанията, както е посочено в наредбата.

Ако даден ищец може да прибегне до механизми за алтернативно разрешаване на спорове, но избира съдебно производство, той трябва да понесе направените от него съдебни разходи независимо от изхода на делото, освен ако другата страна не е направила невъзможно използването на тази форма на алтернативно разрешаване на спорове.

Някои случаи са освободени от плащането на разходи по силата на закона; същото важи и за някои страни.

Тъй като съдебните такси съответстват на дължимите суми в резултат на желанието на всяка от страните да води съдебен процес, всяко лице, за което може да се счита, че участва в процеса (ищец, ответник, кредитор, длъжник, вискател, ответник, жалбоподател или ответник), може по принцип да дължи съдебни такси, тъй като плащането съответства на предоставянето на услуга, независимо от това дали делото е спечелено или не. Спечелилите страни имат право на възстановяване на сумите, платени като съдебни такси, съгласно правилата, уреждащи разходите.

Хонорари

Професионалните хонорари се определят от съда, който за тази цел трябва да вземе предвид значението на предоставените услуги, сложността и спешността на случая, степента на интелектуално творчество, свързана с работата на специалиста, получените резултати, изразходеното време, поетата от него отговорност и други професионални задължения.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Да, при условие че отговаряте на изискванията за предоставяне на правна помощ (моля, вижте информационния лист „Правна помощ“).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Вж. отговорите на въпроси 7 и 8.

При получаване на иска формалните изисквания се проверяват от съдебния деловодител, който го приема. На по-късните етапи на производството съдията извършва по-подробна и цялостна проверка.

Страните винаги биват уведомени за такива решения.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдилищата не са задължени от закона да предоставят информация от този вид. Въпреки това чрез „Citius“, инициативата на Министерството на правосъдието за цифровизация на съдебните производства, законните представители вече имат възможност да преглеждат делата от своите офиси.

След като процесуалните документи вече се подават по електронен път и се въвеждат директно в ИТ приложенията на съдилищата и с оглед на факта, че съдиите използват същите приложения за изпълнение на своите действия, адвокатите, съдиите и съдебните деловодства могат да използват тези приложения и портала „Citius“ за преглед на преписките и документите по делата.

Полезни връзки

- [Правна помощ – Правна защита \(Apoio Judiciário – Protecção Jurídica\)](#)
- [База данни с правни документи \(Bases Jurídico-Documentais\)](#)
- [Камарата на правните консултанти \(Câmara dos Solicitadores\)](#)
- [Държавен вестник \(Diário da República\)](#)
- [Генерална дирекция „Правораздаване“ \(Direcção-Geral da Administração da Justiça\)](#)
- [Генерална дирекция „Правосъдна политика“ \(Direcção-Geral da Política de Justiça\)](#)
- [Министерство на правосъдието \(Ministério da Justiça\)](#)
- [Адвокатска колегия \(Ordem dos Advogados\)](#)
- [Портал „Citius“ \(Portal Citius\)](#)

Последна актуализация: 31/03/2017

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Румъния

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Всяко лице, което има претенция срещу друго лице, трябва да подаде искова молба до съда, който е компетентен по въпроса. Въпросът може да бъде отнесен до съда само след приключване на предварителна процедура, ако законът изрично предвижда това. Доказателството за приключването на предварителната процедура трябва да бъде приложено към молбата.

Страните по спора могат да разчитат и на алтернативни средства за разрешаване на споровете.

Прибягването до медиация не е задължително преди въпросът да се отнесе до съда. В хода на съдебното производство съдебните органи трябва да информират страните за възможността за провеждане на медиация и за нейните предимства.

Медиация може да се провежда при спорове, свързани със застраховане, защита на потребителите, семейно право, спорове за професионална отговорност, трудови спорове и граждански спорове с цена на иска до 50 000 румънски леи, с изключение на споровете, по отношение на които е постановено изпълняемо съдебно решение за откриване на производство по несъстоятелност.

Страните по спора могат да прибегнат и до арбитраж, който е частна алтернативна юрисдикция. Напълно дееспособните лица могат да се споразумеят да разрешават спорове чрез арбитраж, с изключение на споровете, свързани с гражданското състояние, правоспособността и дееспособността на лицата, наследяването, семейните отношения и правата, за които страните не могат да вземат решения.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Правото да се предявяват имуществени искове се погасява по давност, освен ако законът предвижда друго. В специално предвидени в закона случаи правото на предявяване на други искове също е обвързано с преклузивен срок, независимо от предмета им (член 2501 от Гражданския кодекс).

Съгласно разпоредбите на член 2517 от Гражданския кодекс общият давностен срок е три години.

Гражданският кодекс установява специални преклузивни срокове за определени случаи, след изтичането на които съответното право се погасява по давност, например:

давностен срок от десет години за претенции, свързани с: вещни права, които не са обявени от закона за непогасяеми по давност или не подлежат на друг давностен срок; обезщетение за неимуществени/имуществени вреди, претърпени от лице в резултат на мъчения или варварски актове или, според случая, чрез насилие или сексуално насилие срещу непълнолетни или лица, които не могат да се защитят или да изразят волята си; обезщетение за вреди, нанесени на околната среда;

давностен срок от две години за упражняване на правото на завеждане на дело въз основа на (пре)застрахователно отношение и на правото на завеждане на дело, свързано с плащането на такси, дължими на посредници за услуги, предоставени по силата на споразумение за посредничество;

давностен срок от една година за: правото на завеждане на дело във връзка със суми, събрани от продажбата на билети за представление, което не се е състояло; от управители на заведения за обществено хранене или оператори на хотели за услугите, които предоставят; от преподаватели, учители, музикални изпълнители и художници за уроци на час, ден или месец; от лекари, акушерки, медицински сестри и фармацевти за посещения, процедури или лекарства; от търговци на дребно за плащане на продадени стоки и извършени доставки; от занаятчии за заплащане на тяхната работа; от адвокати срещу клиенти — за заплащане на възнаграждения и разноски; от нотариуси и съдебни изпълнители — за плащането на суми, на които те имат право за своята дейност; от инженери, архитекти, геодезисти, счетоводители и други самостоятелно заети лица за изплащането на суми, на които те имат право; правото на завеждане на дело срещу превозвач, произтичащо от споразумение за превоз на товари по суша, въздух или вода.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Правилата относно международната компетентност по спорове с трансгранични последици са уредени в Дял VII „Международни граждански производства“ на Гражданския процесуален кодекс. Разпоредбите на този дял обаче се отнасят до производства с трансгранични последици в областта на частното право, доколкото международните договори, по които Румъния е страна, правото на Европейския съюз или специалните закони не предвиждат друго.

Що се отнася до компетентността по спорове с международен елемент Гражданският процесуален кодекс установява разпоредби, свързани, наред с другото, с: компетентността, основаваща се на местоживеенето или седалището на ответника, доброволната пророгация на компетентност в полза на румънските съдилища, споразуменията за избор на съд, изключения във връзка с арбитража, определянето на компетентния съд по необходимост, вътрешната компетентност, висящите дела и свързаните дела на международно ниво, изключителната лична компетентност, изключителната компетентност по имуществени искове или преференциалната компетентност на румънските съдилища (член 1065 и следващите от Гражданския процесуален кодекс).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Териториалната компетентност се урежда съгласно общи критерии (местоживеее / адрес на управление на ответника), алтернативни критерии (родство, издръжка, договор за транспорт, застрахователен договор, менителница/чек/запис на заповед/ценна книга, защита на потребителите, гражданска отговорност за непозволено увреждане) или изключителни критерии (недвижими имоти, наследства, дружества, дела срещу потребители), предвидени в член 107 и следващи от новия Граждански процесуален кодекс.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Компетентността на съда в зависимост от предмета на делото е уредена в член 94 и следващите от новия Граждански процесуален кодекс и зависи от естеството на делото или цената на иска.

В качеството си на съдилища от първа инстанция, областните съдилища разглеждат: искове, които съгласно *Гражданския кодекс са подсъдни на съда по въпросите на полечителството и семейния съд*; заявления за регистрация в регистрите за гражданското състояние; искове, свързани с управлението на многоетажни сгради/апартаменти/площи, притежавани изключително от различни лица, и правоотношения, установени от сдружения на собствениците на жилища с други физически или юридически лица; искове за изваждане от имот (отнемане на имущество); искове, свързани с общи стени и канавки, разстоянието между сгради и насаждения, право на преминаване, тежести, други ограничения, засягащи правата на собственост; искове във връзка с промени в границите и отбелязване на граници; искове за защита на имущество; искове за положителни или отрицателни задължения, чиято парична стойност не може да бъде определена; искове за съдебна делба, независимо от цената на иска; други искове, чиято парична стойност е до 200 000 RON (румънски леи), независимо от качеството на страните.

Трибуналите разглеждат като съдилища от първа инстанция всички искове, които по закон не попадат в компетентността на други съдилища, както и всички други искове, които по закон са включени в тяхната компетентност.

Апелативните съдилища разглеждат като съдилища от първа инстанция исковете, свързани с административни и данъчни спорове, както и всички други искове, които по закон са включени в тяхната компетентност.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Страните трябва да завеждат съдебни дела лично или чрез представител, като представителството може да се основава на закона, на договор или на съдебната система. Недееспособните физически лица се представляват от юридически представител. Страните могат да бъдат представлявани от представител по техен избор, съгласно закона, освен ако законът изисква личното им явяване пред съда.

На първа инстанция и при обжалване физическите лица могат да бъдат представлявани от адвокат или друг пълномощник. Ако представителят е лице, различно от адвокат, той може да внася становища относно процесуални изключения и предмета на делото единствено чрез адвокат, както на етапа на съдебното дирене, така и по време на съдебните прения. При изготвянето на исковата молба, както и на мотивите при обжалване, както и при подаването и защитата по жалбата, физическите лица се подпомагат и представляват единствено от адвокат, като неспазването на това изискване води до недействителност.

Юридическите лица могат да бъдат представлявани пред съда по силата на споразумение само от правен съветник или адвокат. С оглед съставянето на молбата и посочването на основанията за обжалване, както и подаването и защитаването на жалбата, юридическите лица се подпомагат и представляват, според случая, единствено от адвокат или правен съветник, като наказанието за неспазване на това изискване е недействителност. Упоменатите погоре разпоредби се прилагат по съответния начин по отношение на сдружения, дружества или други субекти без юридическа правосубектност.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковите се завеждат и датират чрез полагане на печат за входящ номер. След като бъде регистрирана, исковата молба и придружаващите я документи, придружени при необходимост от доказателства за начина на предаването им на съда, се предават на председателя на съда или определеното от него лице, което предприема незабавни стъпки за създаване на съдебен състав на случаен принцип в съответствие със закона (член 199 от Гражданския процесуален кодекс).

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Съгласно член 12, алинея 5 от Закон № 304/2004 относно организацията на съдилищата, исковите молби и процесуалните документи се изготвят само на румънски език. Исковите молби се изготвят единствено в писмена форма. Член 194 от новия Граждански процесуален кодекс предвижда, че искова молба, внесена лично или чрез представител, получена по пощата, по куриер или по факс и изпратена по електронна поща или като електронен документ, се завежда и датира чрез полагане на печат за входящ номер.

Съгласно член 225 от новия Граждански процесуален кодекс, ако някоя от страните, която трябва да бъде изслушана, не говори румънски език, съдът следва да използва съдебен преводач. Ако страните са съгласни, съдията или секретарят може да действа като преводач. Ако не може да се осигури присъствието на съдебен преводач, могат да се използват преводите на заслужаващи доверие лица, които говорят съответния език. Ако дадено лице е глухо, няма или глухонямо или поради някаква друга причина не може да се изразява, общуването се извършва в писмена форма. Ако въпросното лице не може да чете или пише, трябва да се използва устен преводач. Разпоредбите относно експертите се прилагат по съответния начин и по отношение на преводачите и устните преводачи.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Гражданският процесуален кодекс не предвижда използването на каквито и да е специални формуляри за предявяване на иск. Общите правила за гражданското производство определят съдържанието на някои от исковите молби по гражданското право (*например*, първоначална искова молба, защита, насрещен иск).

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Правните разноски са съдебните такси, възнагражденията на адвокати, експерти и специалисти, сумите, дължими на свидетели във връзка с пътувания и загуби в резултат на необходимостта да се явят пред съда, разходите за пътуване и настаняване, както и всички други разходи, необходими за правилното протичане на производството. Страната, претендираща за съдебни разноски, трябва да докаже разходите и размера им найкъсно до края на дискусиите по съществото на делото. Губещата страна трябва да плати съдебните разноски на спечелилата страна по искане на последната. Ако искът е допуснат отчасти, съдиите определят степента, в която всяка страна може да бъде осъдена да заплати съдебните разноски. Ако е необходимо, съдиите могат да разпоредят прихващане на правните разноски. Ответник, който признае направените от ищеца твърдения на първото заседание, на което страните са били надлежно призовани, не може да бъде осъден да заплати правните разноски, освен ако преди започването на производството ищецът не е изпратил официално уведомление до ответника или ако ответникът е бил законно в неизпълнение. Ако има няколко ищци или ответници, може да бъде разпоредено те да платят правните разноски по равно, пропорционално или съвместно, в зависимост от статута им в производството или естеството на правоотношението между тях.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Правна помощ може да бъде получена съгласно разпоредбите на Извънредно постановление № 51/2008 относно правната помощ по граждански дела, одобрено с допълнителни изменения със Закон № 193/2008, с измененията към него. Новият Граждански процесуален кодекс (членове 90 и 91) съдържа общи разпоредби относно правната помощ.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Исковите молби се завеждат и датират чрез полагане на печат за входящ номер. След като бъде регистрирана, молбата и придружаващите я документи се предават на председателя на съда или заместващия го съдия, който предприема незабавни стъпки за създаване на съдебен състав на случаен принцип.

Съставът, на който делото е разпределено на случаен принцип, проверява дали молбата удовлетворява необходимите изисквания. Когато молбата не удовлетворява изискванията, ищецът се уведомява писмено за съответните недостатъци. В срок от максимум десет дни от получаването на съобщението ищецът трябва да предостави допълнителната информация или да извърши разпоредените промени, като при неизпълнение молбата се счита за недопустима. Ако задълженията, свързани с предоставянето на допълнителна информация или изменение на молбата не бъдат изпълнени в предвидения срок, съдът приема, че молбата е недопустима посредством доклад за разглеждане на делото по съкратено производство.

След като установи, че са изпълнени всички законови условия по отношение на молбата, съдията постановява с решение ответникът да бъде уведомен за нея.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Подробна информация за делото може да се получи от архива на съда или от уебсайта на съда, ако има такъв, на адрес <http://portal.just.ro/>.

Съдът може да се произнесе по исквата молба единствено ако страните са призовани или са се явили пред съда лично или чрез представител. Съдът отлага постановяването на решение по делото и разпорежда дадена страна да бъде призована, когато установи, че отсъстващата страна не е била призована в съответствие с предвидените от закона изисквания, като наказанието за неизпълнение е недействителност. Призовките и всички процесуални документи се изпращат по официален път.

След като установи, че са изпълнени всички законови условия по отношение на исквата молба, съдията постановява с решение ответникът да бъде уведомен за нея, като ответникът се уведомява за задължението да представи защита в срок от двадесет и пет дни от изпращането на уведомлението; при неизпълнение от страна на ответника, се налага наказание. Защитата се изпраща на ищеца, който трябва да представи отговор в срок от десет дни от изпращането, а ответникът се запознава с отговора, като получи достъп до преписката по делото. В тридневен срок от датата на представяне на отговора на защитата съдията определя с решение първото заседание, което трябва да се състои наймного 60 дни от датата на съдебното решение, и разпорежда страните да бъдат призовани. Ако ответникът не представи защита в законоустановения срок или ако ищецът не представи отговор на защитата в законоустановения срок, след изтичането на съответния срок съдията определя с решение първото заседание, което трябва да се състои наймного шестдесет дни от датата на решението, и разпорежда страните да бъдат призовани. При спешни производства съдията може да съкрати посочените погоре срокове в зависимост от обстоятелствата по делото. Ако ответникът пребивава в чужбина, съдията разпорежда подълъг разумен срок в зависимост от обстоятелствата по делото.

Страната, която е подала исквата молба и е потвърдила датата на заседанието, и страната, която се е явила на съдебно заседание, не се призовават допълнително по време на производството пред този съд, тъй като се счита, че те са запознати с датите на следващите заседания. Тези разпоредби се прилагат и по отношение на страната, на която е изпратена призовка за съдебно заседание, тъй като се счита, че в този случай на въпросната страна също са известни датите на заседанията, следващи датата, за която е връчена призовката. В призовката също така се посочва, че след връчване на призовката, получаването на която трябва да се потвърди с подпис, призованата страна се счита за известна и за датите на заседанията, следващи датата, за която е връчена призовката.

На първото заседание, на което страните са надлежно призовани, след като изслуша страните, съдията трябва да прецени необходимия период за разследване, като вземе предвид обстоятелствата по делото, така че да може да произнесе решение по делото в оптимален и предсказуем срок.

Последна актуализация: 30/04/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [SI](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Как следва да се процедира? - Словения

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

По-добре е да решите спора си посредством алтернативна процедура за решаване на спорове. Методите за алтернативно решаване на спорове позволяват решаването на възникнали спорове без участието на съда или поне без съдебно решение по иска по същество. Основните процедури за алтернативно решаване на спорове, които се практикуват в Словения, са арбитраж, медиация и в по-широк смисъл действията на съда, насочени към насърчаването на съдебните спогодби. Законът за алтернативното разрешаване на съдебни спорове (*Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov*) задължава първоинстанционните и вторинстанционните съдилища да предоставят възможност на страните по спорове, възникнали във връзка с търговски, трудови, семейни и други гражданскоправни отношения, да прилагат техники за алтернативно решаване на спорове, за да приемат и прилагат програма за алтернативно решаване на спорове. В рамките на такава програма съдилищата са длъжни да предоставят възможност на страните да използват медиация, както и други форми на алтернативно решаване на спорове.

Медиацията е способ за уреждане на спорове с помощта на неутрално трето лице, което не е компетентно да се произнесе с обвързващо решение. Страните могат да се договорят да сключат споразумение за разрешаване на спора под формата на подлежащ на пряко изпълнение нотариален запис, съдебна спогодба или арбитражно решение, основано на спогодба.

По всяко време, докато се гледа делото в гражданския съд, страните могат да сключат спогодба по предмета на спора (съдебна спогодба). Споразумението за сключване на съдебна спогодба представлява изпълнително основание.

Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Алтернативно разрешаване на спорове“.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на искове пред съда зависят от характера на конкретния иск. Юридически консултант или служба за правна помощ могат да отговорят на въпроси, свързани с преклузивните и давностните срокове. Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Срокове на процедура“.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Компетентност на съдилищата“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Компетентност на съдилищата“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Компетентност на съдилищата“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Страните могат сами да извършват процесуални действия в съдилищата в Република Словения, освен в производствата, свързани с извънредни правни средства за защита, където страните могат да извършват процесуални действия само чрез пълномощник, който е правоспособен адвокат, или сами, ако страната или нейният процесуален представител е издържал успешно държавния изпит за придобиване на юридическа правоспособност. Ако страната желае да бъде представлявана от пълномощник, такъв в производствата пред районните съдилища може да бъде всяко напълно дееспособно лице, докато в производства пред окръжните и апелативните съдилища или Върховния съд може да бъде само адвокат или друго лице, което е издържало успешно държавния изпит за придобиване на юридическа правоспособност.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковата молба може да бъде изпратена на компетентния съд по пощата или да бъде подадена в деловодството на съда. Вж. отговора на въпрос 8.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Официалният език в съдилищата в Република Словения е словенският. В районите с унгарско и италианско малцинство обаче като официални езици, наред със словенския, се ползват и унгарски и италиански език. Исковата молба трябва да е написана на словенски и да бъде подписана лично от ищеца. За оригинален подпис на ищеца се счита както саморъчният подпис, така и защитеният електронен подпис, потвърден посредством квалифицирано удостоверение.

Искът (исковата молба) се подава в писмена форма. Счита се, че молбата е в писмена форма, когато е написана на ръка или напечатана и е подписана саморъчно (молба на хартиен носител). Писмената молба може да се изпрати по пощата, да се подаде лично до органа или да се достави от лице, което извършва предаването на молби по занятие (бизнес доставчик/*poslovni ponudnik*). Исковата молба може да се подаде и по факс.

Освен това законът допуска подаването на електронни молби, т.е. молби в електронен формат, които са подписани със защитен електронен подпис, потвърден посредством квалифицирано удостоверение. Електронните молби се подават на информационната система по електронен път. Информационната система издава на подателя автоматично потвърждение за получаването на молбата. Законът допуска също така подаване на писмени молби по електронен път или с помощта на комуникационни технологии.

Независимо от съществуващите правни разпоредби (законови и подзаконови нормативни актове), които се отнасят до всички граждански и търговски производства, понастоящем само производствата, които са посочени на уебсайта за електронно правосъдие (*eSodstvo*), могат да бъдат инициирани чрез интернет или по електронен път: такива са определени видове изпълнителни производства, подаване на молби и издаване на решения в производства по несъстоятелност и подаване на предложения във връзка с имотния регистър.

За тази цел в Словения е създаден уебсайтът за електронно правосъдие (*eSodstvo*), който позволява подаване на документи в електронен формат: <https://evlozisce.sodisce.si/esodstvo/index.html>

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

В Словения няма предвиден специален формуляр за подаване на искова молба. Исковата молба обаче трябва да съдържа определени предвидени в закона елементи: посочване на съда, имената и постоянните или временните адреси на страните, имената на законните представители или пълномощниците, конкретно искане, в което се излага основният предмет на спора и допълнителните претенции, фактите, на които се основава искът, доказателства в подкрепа на тези факти, цената на искам и подпис на ищеца. Молба, която трябва да бъде връчена на насрещната страна, се подават до съда в толкова екземпляра, колкото са необходими за съда и насрещната страна, и във форма, която позволява на съда да я връчи. Същото се отнася и за приложените документи.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Съдебните такси трябва да бъдат платени при предявяване на иск или на насрещен иск, при внасяне на предложение за прекратяване на делото по споразумение между страните, при внасяне на заявление за издаване на заповед за плащане, на искане за повторно разглеждане на делото, на искане за обезпечаване на доказателства, преди даване на ход на делото, при отправяне на предложение за спогодба, при подаване на молба, с която се обявява въззивна жалба, при подаване на въззивна жалба, при подаване на молба за допускане на преразглеждане и при преразглеждане (*revizija*). Съдебните такси се внасят преди изтичане на срока, определен от съда със заповедта за плащане на съдебни такси. Съдът може да напомни на страните за последиците от неплащането на съдебните такси. Съдебни такси се дължат и за всяко решение на съдилищата на всички инстанции.

Ако по дадена молба съдебната такса не бъде платена до изтичане на определения срок и няма основания за освобождаване, отсрочване или разсрочване на плащането на таксата, молбата се счита за оттеглена. Разноските по делото се заплащат от загубилата делото страна. Разноските и възнаграденията за участие в производството на пълномощниците, които се правоспособни адвокати, се изплащат съгласно Закона за адвокатските възнаградения (*Zakon o odvetniški tarifi*). Цената на адвокатските услуги се формира от сбора на единичните възнаградения, на които адвокатите имат право за предоставените от тях услуги, и техните разноски. Възнаграденията за адвокатски услуги стават дължими след изпълнение от страна на адвоката на всички задачи, произтичащи от договора за поръчка, сключен между него и страната или лицето, което е възложило изпълнението на услугите. Когато адвокатът е предоставил услуги в рамките на съдебно производство, възнаграждението за тези услуги става дължимо след като съдът постанови решението за определяне на разноските по делото. Адвокатът може да поиска от своя клиент подходящо авансово плащане още преди приключване на производството за вече дължимо възнаграждение и за вече направени или очаквани разноски. На страната се издава разписка за полученото авансово плащане. Адвокатът може да иска плащане на дължимото възнаграждение и разноските само въз основа на издадена подробна фактура.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Страните имат право да получат правна помощ, ако отговарят на условията, посочени в Закона за безплатната правна помощ (*Zakon o brezplačni pravni pomoči, ZBPP*). Повече информация по тази тема може да се намери в раздела „Правна помощ“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за предявен с получаването на исквата молба в компетентния съд. Когато молбата е изпратена с препоръчано писмо или с телеграма, за дата на получаване от съда, до който е адресирана молбата, се счита датата на изпращане. Ищецът не получава автоматично потвърждение за това, че искът е предявен. Когато молбата е доставена в пощенската на кутия на съда, часът на получаване на молбата в пощенската кутия се счита като момент на получаване на молбата от съда, до който е адресирана.

В Закона за електронните молби (*Zakon za vloge v elektronski obliki*) е предвидено, че електронните молби се подават на информационната система по електронен път. В такива случаи часът на регистриране на молбата в информационната система се счита като момент на получаване на молбата от съда, до който е адресирана. Информационната система потвърждава автоматично на подателя, че молбата е получена. Следва да се отбележи, че на практика, въпреки съществуващите нормативни разпоредби, понастоящем не е възможно подаването на исква молба по електронен път по граждански и търговски дела с изключение на производствата във връзка с имотния регистър, производствата за несъстоятелност и изпълнителните производства.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Когато дадени действия са обвързани с преклузивни срокове, съдът отправя писмено предупреждение до страната, придружено с информация за последиците от неспазване на указанията на съда.

Връзки по темата

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Последна актуализация: 16/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Словакия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

За отговор на този въпрос вж. също раздел „Алтернативно решаване на спорове — Словакия“.

Не всички спорове трябва задължително да се разглеждат от съда. Страните трябва първо да се опитат да постигнат взаимно съгласие и да намерят приемлив за двете страни компромис. Друга възможност е спорът да се разреши чрез медиация. Медиацията е извънсъдебна дейност, при която участващите в нея лица разрешават своя спор, произтичащ от договорни или други правоотношения между тях, с помощта на медиатор. Препоръчва се страните да се обърнат към съда едва след като са изчерпали всички алтернативни методи за решаване на спорове или когато целта е да се достигне до ясно определяне на правния статут на страните, техните права и взаимни отговорности.

При определени условия, посочени в Закона за арбитража (*zákon o rozhodcovskom konaní*), с измененията към него, е възможно арбитражен съд да се произнесе по дела, отнасящи се до:

- решаване на имуществени спорове, произтичащи от вътрешни и международни търговски и граждански правоотношения, ако арбитражът се провежда в Словашката република;
- признаване и изпълнение на национални и чуждестранни арбитражни решения в Словашката република.

Ако видът на спора, който е предмет на съдебно производство, не е изключен от обхвата на Закона за арбитража, страните по производството могат да се договорят във или извън съда да започнат арбитраж. Тази договореност трябва да съдържа арбитражно споразумение. Подобно споразумение, представено пред съд, води до оттегляне на иска и до съгласието на ответника за това оттегляне, в съответствие с Кодекса за гражданското съдопроизводство (*Civilný sporový poriadok, CCP*).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Съгласно Кодекса за гражданското съдопроизводство, дадено право се погасява по давност, ако не е било упражнено в предписания от закона срок. Сроковете за предявяване на иск са различни в зависимост от случая.

Законоустановените давностни срокове се определят от закона. Общият давностен срок е три години и започва да тече от момента, в който правото може да бъде упражнено за пръв път.

Съдът ще вземе под внимание обстоятелството, че дадено право е погасено по давност, само ако длъжникът направи възражение в този смисъл. Ако длъжникът възрази срещу погасено по давност право, то не може да бъде признато на кредитора.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. раздел „В кой съд мога да предявя иск? — Словакия“

Правомощието на съдилищата да разглеждат определен въпрос се определя от законодателството на Европейския съюз (регламенти, международни многостранни или двустранни конвенции), а когато такова липсва — от националното законодателство, уреждащо стълкновението на закони.

Правомощията на словашките съдилища се уреждат на национално ниво със Закон № 97/1963 относно международното частно и процесуално право (*Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom*). Основното правило гласи, че словашките съдилища са компетентни, ако лицето, срещу което е внесена исква молба (предявен иск), пребивава или има седалище в Словашката република или, по отношение на имуществени права, ако притежава имущество в страната. Други разпоредби уточняват условията, при които са компетентни словашките съдилища. При облигационните правоотношения страните могат да определят юрисдикцията по взаимно съгласие. В определени случаи словашките съдилища имат изключителна компетентност, например в производства, свързани с вещни права върху недвижими имоти, отдаване под наем на недвижими имоти, намиращи се в Словашката република, или в производства, свързани с регистрацията или валидността на патенти, марки, дизайни и други права.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. раздел „В кой съд мога да предявя иск? — Словакия“

Съгласно Кодекса за гражданското съдопроизводство, ако не е предвидено друго, компетентен да разгледа делото е общият съд на страната, срещу която е предявен искът (ответника). Общият съд за физическо лице (гражданин) е съдът, в района на който се намира местожителството (постоянният адрес) на този гражданин, а ако гражданинът няма местожителство — съдът по неговото местоживее (временен адрес); общият съд за юридическо лице е съдът по седалището на юридическото лице, а за чуждестранно юридическо лице — съдът по местонахождението на организационната единица на предприятието. Общият съд по дела, страна по които е държавата, е съдът, в чийто район е настъпило обстоятелството, пораждащо претендираното право. Общият съд по търговски въпроси е съдът по седалището на ответника, а ако ответникът няма седалище — съдът, в чийто район той осъществява стопанска дейност. Ако ответникът няма място на стопанска дейност, общият съд е съдът по неговото местожителство.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Вж. раздел „В кой съд мога да предявя иск? — Словакия“

Основното правило за определяне на материалната компетентност се съдържа в член 12 от Кодекса за гражданското съдопроизводство. По правило на първа инстанция компетентност има окръжният съд (*okresný súd*). Районният съд (*krajský súd*) постановява решения в качеството на първоинстанционен съд единствено в специфични случаи, например по спорове, отнасящи се до трета страна или до лица, които се ползват с дипломатически имунитет и прерогативи, ако споровете попадат в компетентността на съдилищата на Словашката република. Закон № 371/2004 относно седалищата и районите на съдилищата в Словашката република (*Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky*) регламентира компетентността на съдилищата, разглеждащи дела, чиито предмет са вписвания, несъстоятелност и предпазен конкордат, менителници и чекове, защита на обектите на индустриална собственост и защита срещу нелоялна конкуренция, дела, свързани с борсови сделки, въпроси, свързани с грижите за непълнолетни лица, както и дела по въпроси на правната помощ в случаи на финансова нужда.

Цената на иска не оказва влияние върху това кой съд в Словашката република е компетентен да се произнесе по делото.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Представителството от адвокат не е задължително при гражданските производства в Словашката република.

Законът предвижда представителство от адвокат в избрани видове производства, например по въпроси, свързани с несъстоятелността, защитата на конкуренцията, нелоялната конкуренция, правата на интелектуална собственост и извънредни производства по обжалване (член 420 от Кодекса за гражданското съдопроизводство).

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Съгласно член 125 от Кодекса за гражданското съдопроизводство искова молба може да се подава единствено в писмена форма, на хартиен носител или в електронна форма. Искова молба, подадена в електронна форма, трябва впоследствие да бъде внесена на хартиен носител в срок от 10 дни, в противен случай няма да бъде взета под внимание. Искова молба, подадена на хартиен носител, трябва да се представи в необходимия брой екземпляри.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Предвид факта, че страните са равнопоставени в гражданското съдопроизводство, не е необходимо исковете да се предявяват на словашки език. Страните имат право да действат пред съда на майчиния си език или на друг език, който разбират. Съдът е длъжен да им осигури равни възможности за упражняване на техните права, т.е. и писмен и устен превод. Искова молба се подава в писмена форма или на хартиен носител, или в електронна форма.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Не съществуват установени формуляри за предявяване на иск (молба за образуване на производство).

Общите изисквания са изложени в член 127 от Кодекса за гражданското съдопроизводство. Искът трябва да е подписан и ясно да посочва до кой съд е адресиран, кой го предявява, за какъв въпрос се отнася и какво се иска. Исковата молба трябва да бъде представена в изисквания брой екземпляри и с изискваните приложения, така че един екземпляр да остане за съда и всяка страна да получи по един екземпляр и приложения съгласно изискванията. Ако дадена страна не представи необходимия брой екземпляри и приложения, съдът прави копия за сметка на тази страна. Ако става въпрос за дело, което се разглежда в момента, изискваните данни включват номера на делото.

В допълнение към общите изисквания в исковата молба следва да се посочат първото и фамилното име и, ако е възможно, и датата на раждане, телефонният номер и адресът на пребиваване на страните или техните представители; информация за държавата, на която са граждани; автентично описание на решаващи факти и посочване на доказателството, на което се позовава ищецът; и да се изясни какво иска ищецът. Ако дадена страна е юридическо лице, в исковата молба трябва да се посочи името или наименованието на дружеството, адресът на управление и идентификационният номер, ако има такъв. Ако дадена страна е чуждестранно юридическо лице, към исковата молба трябва да се приложи извлечение от регистър или някаква друга служба, в която е вписано чуждестранното юридическо лице. Ако страна е физическо лице, осъществяващо стопанска дейност, в исковата молба трябва да се посочи наименованието на дружеството, адресът на управление и идентификационният номер, ако има такъв. Ако държавата е страна, в исковата молба трябва да се посочи името на държавата и съответния държавен орган, който ще представлява държавата.

С цел поголяма гъвкавост на съдебните производства и подпомагане на страните в производството, уебсайтът на Министерството на правосъдието на Словашката република (*Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) съдържа примери (формуляри) за избрани иски за образуване на производство. Възможно е да се изтегли пример и да се попълни. Формулярът ясно насочва ищеца към позициите, които трябва да бъдат попълнени. Попълненият формуляр може да бъде изпратен неподписан или подписан с квалифицирано удостоверение за квалифициран електронен подпис. Ако ищецът изпрати искова молба без квалифициран електронен подпис, той е длъжен да допълни тази искова молба чрез внасянето ѝ на хартиен носител.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

За предявяване на иск се плаща съдебна такса. Съдебната такса се плаща от страната, предявила иска (ищец/претендиращо лице), освен ако задължението ѝ за плащане на съдебни такси не е било отменено по нейна молба или ако тя не е освободена от плащането на таксата по закон. Размерът на таксата се определя в ценоразписа на съда, който представлява приложение към Закон № 71/1992 относно съдебните такси и таксата за извлечение от регистъра за съдимост (*Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov*). Размерът на таксата се посочва в ценоразписа като процент от сума, служеща като основа за определянето ѝ, или като фиксирана сума. Съдебната такса се плаща при внасянето на иска. Ако таксата не е платена когато е дължима, при подаване на молба за образуване на производство, съдът ще поиска от платателя да плати таксата в срок, определен от съда, обикновено десет дни от връчването на искането; ако таксата не бъде платена въпреки искането в определения срок, съдът ще прекрати производството. В искането платецът трябва да бъде уведомен за последиците от неплащането на таксата.

Представителството от адвокат не е задължително при гражданските производства в Словашката република.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Вж. раздел „Правна помощ — Словакия“.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исквата молба отговаря на изискванията?

Иск се счита за предявен считано от деня, в който е внесен в съда. Съдът предоставя на ищеца потвърждение за предявяването на иска и за вписването му в регистъра на съда.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдът може да поиска от страната да допълни или поправи неправилна, непълна или неразбираема искова молба в определен от съда срок, който обаче не може да бъде по-кратък от десет дни. Други искиви молби, които не съдържат данните, необходими за иск за образуване на производство, няма да бъдат взети под внимание от съда, ако не бъдат надлежно поправени или допълнени.

Страните и техните представители имат право да разглеждат материалите по делото и да правят извадки, копия и ксерокопия от тях, или могат да поискат от съда да направи ксерокопия за тях срещу заплащане.

При подготовката за изслушване съдът връчва молба за образуване на производство (дело) на обвиняемия (ответника) заедно с екземпляр от иска и приложенията към него. Това връчване се прави лично и страните трябва да бъдат надлежно уведомени. Съдът изпраща незабавно на ищеца становището на ответника. Ако това се налага от естеството на делото или обстоятелствата по делото, съдът може да задължи ответника чрез определение да представи своето писмено становище по въпроса и, ако не е съгласен с иска в неговата цялост, да посочи във фактическото изложение онези факти, които са от решаващо значение за неговата защита, да приложи документите, срещу които възразява, и да идентифицира доказателствата, които документират неговите твърдения. Съдът определя срок за представянето на становището.

Освен когато Кодексът за гражданското съдопроизводство или друг специален закон предвижда друго, съдът разпорежда изслушване по този въпрос в съдебно заседание, на което призовава страните и другите участници, чието присъствие е необходимо.

Последна актуализация: 14/01/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедира? - Финландия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Понякога прибегване до процедура за алтернативно разрешаване на спорове може да бъде по-добрия вариант. Вж. „Алтернативно разрешаване на спорове“.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

За различните видове иски са приложими различни срокове. За допълнителна информация относно сроковете можете да разговаряте с адвокат или със служба за правна помощ.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. раздела „Компетентност“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. раздела „Компетентност — Финландия“.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Вж. раздела „Компетентност — Финландия“.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Физическите лица могат да завеждат граждански иски без да се ползват от процесуално представителство. При сложни случаи обаче услугите на адвокат могат да Ви бъдат от полза.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Деловодствата на съдилищата са първите, към които трябва да се обърнете.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

Производствата във финландските съдилища се водят на финландски или шведски език. Исковете (молбите за призоваване) трябва да бъдат изготвени в писмена форма и обикновено на финландски език. На Оландските острови трябва да се използва шведски език. Гражданите на Финландия, Исландия, Норвегия, Швеция и Дания могат при необходимост да използват собствения си език. Искове могат да се подават по факс или електронна поща. При някои видове производства е на разположение и автоматизирана обработка. Вж. „Автоматизирана обработка — Финландия“.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исквата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Не съществуват специални формуляри. Вашият иск трябва ясно да излага какви са претенциите Ви, както и основанията за тях. Като правило трябва да приложите към искам си всички договори, документи за поети задължения или други писмени доказателства, на които възнамерявате да се позовете в подкрепа на искането си.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исквата молба?

След като делото приключи, съдът ще начисли такса за разглеждането му. Размерът на таксата зависи от фазата на производството, на която е разрешен спорът. Възможно е по някои дела решението да бъде постановено само въз основа на писмени доказателства. По повечето дела обаче до решение се достига след провеждането на съдебно заседание. За допълнителна информация посетете <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/en/index/charges/chargescollectedbycourts.html>.

Размерът на адвокатските хонорари и моментът, в който се дължат, се определят с договор и за тях няма специални правила.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Право на правна помощ имат лицата с ниски доходи. Правна помощ не се предоставя за иски с незначителен материален интерес. За допълнителна информация посетете <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за внесен на датата, на която съдът е получил исковата Ви молба. При поискване съдът може да изпрати потвърждение за получаване, но не дава информация за редовността на молбата.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдът информира заинтересованите страни за това как ще протече производството и им предоставя приблизителен график за предстоящите процесуални действия. Можете също така да се свържете със съда, за да се информирате за хода на делото Ви.

Последна актуализация: 08/02/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Как следва да се процедурира? - Швеция

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

Може да е по-добре да използвате алтернативна процедура за разрешаване на спорове, като например [медиация](#).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

В някои случаи съществуват разпоредби, съгласно които делото трябва да се заведе в определен срок, като в противен случай може например да бъде изгубена възможността да се иска плащане на дълг. Срокът за завеждане на дело пред съда зависи от вида на съответното дело. На въпроси относно сроковете за завеждане на дела би могъл да отговори например адвокат или консултант по правата потребителите.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Информация за компетентността на съдилищата можете да намерите [тук](#).

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вашето място на пребиваване, мястото на пребиваване на другата страна и други фактори могат да са от значение за това къде следва да бъде заведено делото. Повече информация можете да намерите [тук](#).

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя искам си, като се има предвид естеството на казуса и цената на искам?

Характерът на спора, цената на искам и други обстоятелства може да имат значение за определяне на вида съд, пред който следва да бъде предявен искът. Повече информация можете да намерите [тук](#).

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Физическите лица имат право сами да предявят иск пред съда. От това следва, че в Швеция няма изискване лицето да е представлявано или да има адвокат. Не съществува адвокатски монопол, т.е. не е необходимо процесуалният представител или юридическият съветник да е адвокат. Казано накратко, ищецът може да заведе дело самостоятелно, без да назначава адвокат.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Исковата молба се подава в съда. Тя може да бъде подадена в деловодството на съда, пусната в кутията за писма в съда, предадена на служител на съда или изпратена по пощата.

8 На какъв език мога да подам искам си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя искам си по факс или по електронна поща?

В съдилищата в Швеция се използва шведският език. Следователно исковата молба трябва да е съставена на шведски език. Ако обаче даден документ е предоставен на друг език, в някои случаи съдът може да нареди на страната да го преведе на шведски. В някои изключителни случаи съдът може да организира превода на документа.

Исковата молба се подава в писмен вид и трябва да е собственоръчно подписана. Ако исковата молба не е собственоръчно подписана и е подадена например по факс или по електронната поща, съдът трябва да поиска искът да бъде потвърден чрез предоставяне на оригинален подписан документ. Ако не постъпи такова потвърждение, съдът отхвърля исковата молба.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Няма изискване за използване на специални формуляри за предявяване на иск. Съществува формуляр на искова молба по граждански дела, който може да бъде използван без оглед на цената на искам по съответното дело. Този формуляр може да бъде изтеглен от уебсайта на шведската Национална администрация на съдилищата („Domstolsverket“) на [шведски](#) и [английски](#) език.

Исковата молба трябва да съдържа данни за страните, петитум, основание на искам, информация относно доказателствата, на които се позовава ищецът, и относно това какво се стреми да докаже той с всяко отделно доказателство, както и информация за обстоятелствата, на основание на които съдът е компетентен да разгледа делото.

Писмените доказателства, на които се позовава ищецът, следва да бъдат внесени заедно с исковата молба.

Ако исковата молба е непълна, съдът трябва да изиска допълнителна информация. Ако тази допълнителна информация не бъде предоставена, съдът отхвърля исковата молба.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Ищецът заплаща такса за предявяване на иск по гражданско дело. Таксата се заплаща в районния съд („tingsrätt“) при подаване на искова молба. Понастоящем таксата е в размер на 450 SEK, което се равнява приблизително на 50 EUR. Ако таксата за подаване на искова молба не бъде платена, съдът нарежда на ищеца да изпълни задължението си за плащане. Ако въпреки това плащането не бъде извършено, съдът отхвърля исковата молба.

Въпросите, свързани с плащането на адвокатски хонорари, са предмет на договаряне между клиента и адвоката. Прието е да се договарят както исканията за авансови плащания, така и последващото фактуриране на извършените услуги. Съществуват специални правила за делата, по които е предоставена правна помощ.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Информация по този въпрос можете да намерите [тук](#).

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

В Швеция искът се счита за предявен на датата, на която исковата молба е постъпила в съда. Исковата молба се счита за постъпила в съда на датата на получаване в съда или от надлежно упълномощен служител на документите или разписката за таксуване на пощенската пратка, съдържаща документите.

Ако може да се приеме, че документите или известието за тях са предадени в деловодството на съда или са разпределени в пощенската служба за изпращане на съда на определена дата, те се считат за получени на тази дата, ако бъдат получени от надлежно упълномощен служител на следващия работен ден.

Не се предоставя автоматично потвърждение, че искът е приет за редовно предявен. Информация за това може да получите, като се свържете със съда, например по телефона.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

В съответствие с разпоредбите на шведския Процесуален кодекс („rättegångsbalken“) съдът трябва да изготви график за разглеждане на делото в най-кратък срок. За някои дела обаче не се налага изготвяне на график. В повечето случаи липсват достатъчно основания за изготвяне на график, преди да е получена писмената защита.

Винаги е възможно да получите актуална информация за движението делото, като се свържете със съда, например по телефона.

Връзки

 [Министерство на правосъдието \(Justitiedepartementet\)](#)

 [Шведска Национална съдебна администрация \(Domstolsverket\)](#)

 [Шведски Национален данъчен съвет \(Riksskatteverket\)](#)

Последна актуализация: 17/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.